

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ:
กรณีศึกษาการลงทุนกิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย
ในสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย

จัดทำโดย นางสาวบังอร จิตะไพศาลผล
รหัส 11003

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 11 ปี 2562
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ: กรณีศึกษาการลงทุนกิจการ
ผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเชิงเหินือตอนล่างของไทย
ในสหพันธสาธารณรัฐไนจีเรีย

จัดทำโดย นางสาวบังอร จูฑะไพศาลผล
รหัส 11003

หลักสูตรนักรบริหารการทูต รุ่นที่ 11 ปี 2562
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักรับบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต วิมล คิดชอบ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

จากภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในมิติของการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ภายใต้การดูแลของกองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ มีเป้าหมายใน 2 กลุ่มประเทศ คือ (1) กลุ่มประเทศอาเซียน เช่น กัมพูชา ลาว เวียดนาม เมียนมา อินโดนีเซีย เป็นต้น (2) กลุ่มประเทศตลาดใหม่ เช่น ไนจีเรีย กานา เคนยา แอฟริกาใต้ เป็นต้น ประกอบกับในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2008–2018) มีผู้ได้รับการส่งเสริมในกิจการคัดคุณภาพข้าว จำนวน 34 ราย ซึ่งเป็นกิจการต่อเนื่องจากการประกอบกิจการโรงสีข้าวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย โดยโรงสีข้าวได้มีการพัฒนาผลผลิตโดยนำเทคโนโลยีคลื่นความถี่วิทยุในการกำจัดมอดและแมลง โดยใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร แสดงถึงศักยภาพของผู้ประกอบการในกิจการผลิตข้าวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยที่นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพของข้าว และจากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาลู่ทางการลงทุนไทยในกลุ่มตลาดใหม่ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย พบว่าประเทศดังกล่าวมีโอกาสที่ไทยจะเข้าไปลงทุนเนื่องจากมีประชากรและขนาดของเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในแอฟริกาตะวันตก ถือเป็นประเทศที่มีขนาดตลาดที่ใหญ่ และที่ดินและทรัพยากร ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เช่น น้ำมัน ผลผลิตทางการเกษตร แต่ยังไม่สามารถใช้ประโยชน์เต็มที่ เนื่องจากขาดความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ยังคงใช้แรงงานที่มีมาก และราคาถูกในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม ในปัจจุบันเพื่อเป็นการพัฒนาประเทศรัฐบาลไนจีเรียจึงได้ปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศที่พึ่งพาแต่อุตสาหกรรมปิโตรเลียม เพียงอุตสาหกรรมเดียวไปสู่การพัฒนาในอุตสาหกรรมสำคัญอื่น ๆ ของประเทศ โดยกำหนดอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญ (Priority Sectors) ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมเหมืองแร่และโลหะ และอุตสาหกรรมก่อสร้าง/อุตสาหกรรมเบา/อุตสาหกรรมภาคบริการ รัฐบาลไนจีเรียได้ดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศ โดยการออกนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในประเทศ กำหนดนโยบายลดการนำเข้า เพื่อส่งเสริมให้ภาคการผลิตของประเทศมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง สร้างนโยบาย Economic Recovery and Growth Plan (ERGP) เพื่อส่งเสริมให้ภาคการเกษตรภายในประเทศเกิดการพัฒนา โดยเฉพาะเรื่องการปลูกข้าว

จึงนับเป็นโอกาสที่ดีในการที่ผู้ประกอบการในกิจการผลิตข้าวของไทยจะเข้าไปลงทุนในไนจีเรีย ในกรณีศึกษาครั้งนี้จึงเลือกศึกษากิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย เนื่องจากมีศักยภาพในการที่จะขยายการลงทุนและขยายตลาดในต่างประเทศ อย่างไรก็ตามจากการสำรวจความคิดเห็นในเรื่องการลงทุนผลิตข้าวในไนจีเรียจากผู้ประกอบการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย ยังพบว่ายังไม่มีความสนใจเนื่องจากยังขาดข้อมูลในเชิงลึก และการส่งเสริมอย่างจริงจังจากภาครัฐ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้จัดทำข้อมูลในเชิงลึกถึงการลงทุนผลิตข้าวในไนจีเรีย เช่น ปัจจัยการลงทุนต่าง ๆ ในไนจีเรีย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโครงสร้างเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน นโยบายและกฎระเบียบในการดำเนินธุรกิจ สิทธิประโยชน์ในการเข้าไปลงทุน นอกจากนี้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการลงทุนผลิตข้าวในไนจีเรีย ได้นำเสนอข้อเสนอแนะ

สำหรับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนไทยในต่างประเทศ อาทิเช่น

1. ภาครัฐจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้ในการดำเนินธุรกิจ在不同ประเทศแก่นักลงทุนไทย
2. จัดกิจกรรม Road Show เพื่อศึกษาสู่ทางและโอกาสในการลงทุน在不同ประเทศ
3. จัดกิจกรรม Business Matching แบบเจาะจง คือ คัดเฉพาะนักลงทุนไทยที่มีโครงการหรือประเด็นลงทุนที่ชัดเจนในระดับหนึ่ง ไปพบปะกับนักลงทุนไนจีเรีย ที่มีคุณสมบัติตรงหรือใกล้เคียงกับที่ระบุในโครงการ
4. เผยแพร่รายงานการศึกษาสู่ทางการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายงานการศึกษาการลงทุนในไนจีเรีย คู่มือการลงทุน คลิปวิดีโอ info graphic และ บทความ เป็นต้น
5. ภาครัฐจัดทำความตกลงอนุสัญญาที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนไทย เช่น ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศไทยและไนจีเรีย และอนุสัญญาภาษีซ้อน เป็นต้น

จากผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการไทยใช้ในการศึกษาสู่ทางการลงทุนในไนจีเรีย โดยได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็น BOI สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอาบูจา ไนจีเรีย สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงอาบูจา ไนจีเรีย ซึ่งหากสามารถไปลงทุน在不同ประเทศได้จะเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไทย ในการขยายตลาดต่างประเทศ หรือแสวงหาตลาดใหม่ ๆ เพื่อการลงทุนที่มีศักยภาพและยั่งยืนของผู้ประกอบการไทย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ: กรณีศึกษาการลงทุนกิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 11 ปี 2562 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อยตามเจตนารมณ์ของผู้ศึกษา จากความอนุเคราะห์อย่างยิ่งในการให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นจากมุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน อันประกอบด้วย สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอาบูจา ไนจีเรีย กองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงอาบูจา กระทรวงพาณิชย์ มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ความคิดเห็นจากผู้ประกอบการกิจการผลิตข้าวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

พร้อมกันนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ศาสตราจารย์ ดร.พลภัทร บุราคม เอกอัครราชทูต วิมล คิตชอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งพงษ์ ชัยนาม ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำในการจัดทำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขรายงานการศึกษาให้มีความสมบูรณ์

ท้ายที่สุดนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ และคณะเจ้าหน้าที่ของสถาบันทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวก และสนับสนุนการจัดทำรายงานในครั้งนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่งานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสในการขยายการค้าการลงทุนในต่างประเทศต่อไป

บังอร ฐิตะไพศาลผล

สิงหาคม 2562

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	5
1.4 ประโยชน์ของการศึกษา	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดทฤษฎี	7
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	9
บทที่ 3 ผลการศึกษา	10
3.1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของ ไนจีเรีย	10
3.2 ภาวะเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ปี 2018	38
3.3 SWOT Analysis	45
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	51
4.1 สรุปผลการศึกษา	51
4.2 ข้อเสนอแนะ	52
4.3 ขึ้นการลงทุนในไนจีเรีย	54
4.4 ข้อควรตระหนักในการลงทุนในไนจีเรีย	56
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก	
ก. ข้อมูลจากการเข้าพบหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในไนจีเรีย	62
ข. แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นผู้ประกอบการเรื่องแนวโน้มการลงทุนไทย ในต่างประเทศ	68
ประวัติผู้เขียน	70

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	กำลังการผลิตไฟฟ้าของบริษัทที่สำคัญในไนจีเรีย	14
ตารางที่ 2	สรุปดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจในไนจีเรีย ปี 2013-2017	16
ตารางที่ 3	สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของไนจีเรียปี 2018	17
ตารางที่ 4	ชนิดสินค้าที่ไนจีเรียมีการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านสูงสุด ปี 2018	18
ตารางที่ 5	ข้อมูลด้านการลงทุนของไนจีเรีย	18
ตารางที่ 6	สรุปภาวะเปราะบางที่สำคัญของไนจีเรีย	20
ตารางที่ 7	สรุปการลงทุนต่างชาติในไนจีเรีย	22
ตารางที่ 8	สรุปภาพรวมประเทศไนจีเรีย	24
ตารางที่ 9	ตลาดสินค้าการเกษตรของไนจีเรียปี 2017 เมื่อเทียบกับทั่วโลก	27
ตารางที่ 10	ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของไนจีเรีย ปี 2013-2017	28
ตารางที่ 11	ตลาดผลผลิตทางการเกษตรของไนจีเรีย ปี 2017 แบ่งตามกลุ่มของพืชผล	29
ตารางที่ 12	มูลค่าตลาดข้าวเหนียว (Parboiled Milled Rice) ของไนจีเรีย	35
ตารางที่ 13	มูลค่าตลาดข้าวสาลี (Wheat) ของไนจีเรีย	35
ตารางที่ 14	สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของไนจีเรีย	46
ตารางที่ 15	สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของไทย	46
ตารางที่ 16	วิเคราะห์นโยบายด้วย TOWS Matrix	47
ตารางที่ 17	กำไรต่อไร่ของการปลูกข้าวในไนจีเรีย	51

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	BOL's Roles in Promoting Thai Overseas Investment	3
ภาพที่ 2	Target Countries of Thai Overseas Investment	3
ภาพที่ 3	Ease of doing business in Nigeria, 2019	19

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1	การลงทุนไทยในประเทศอาเซียนจำแนกตามประเทศที่ไปลงทุน	2
แผนภูมิที่ 2	พีระมิดประชากรไนจีเรีย ปี 2018	10
แผนภูมิที่ 3	สัดส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ของไนจีเรีย	11
แผนภูมิที่ 4	สัดส่วนการนับถือศาสนาของไนจีเรีย	12
แผนภูมิที่ 5	ขนาดและทิศทางการเติบโตของเศรษฐกิจไนจีเรีย	15
แผนภูมิที่ 6	การลงทุนทางตรงจากต่างชาติของไนจีเรีย (ปี 1997–2017)	22
แผนภูมิที่ 7	มูลค่าตลาดสินค้าการเกษตรของไนจีเรีย ปี 2013–2017	26
แผนภูมิที่ 8	ส่วนแบ่งตลาดสินค้าการเกษตรของไนจีเรียปี 2017 เมื่อเทียบกับทั่วโลก	27
แผนภูมิที่ 9	ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของไนจีเรีย ปี 2013–2017	28

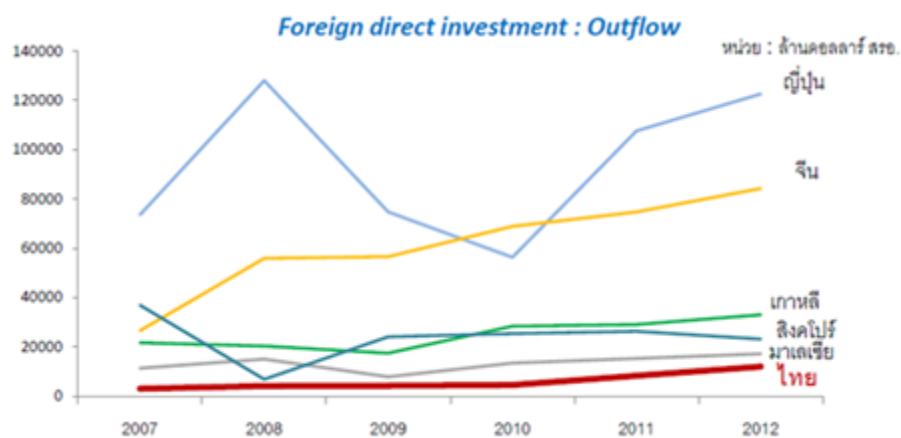
บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากนิยามความหมายและรูปแบบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) หมายถึงการลงทุนในระยะยาวระหว่างบริษัทผู้ลงทุนและบริษัทในเครือในประเทศที่รับการลงทุน ที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ (OECD, 2008) ในบางกรณีรวมถึงกิจกรรมที่มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ความชำนาญ และการขยายตลาดด้วย ปัจจุบัน ทิศทาง Outward foreign direct investment (OFDI) ของประเทศกำลังพัฒนาในอาเซียน มีการเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ จาก World Investment Report ของ UNCTAD กล่าวว่า ประเทศยังมีรายได้สูง ระดับ OFDI ยิ่งสูง โดยรูปแบบการลงทุนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามประเภทอุตสาหกรรมที่เข้าไปลงทุน ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ ตัวอย่างเช่น ประเทศที่เน้นภาคบริการ เช่น สิงคโปร์ หรือฮ่องกง จะลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ขณะที่ประเทศในกลุ่มพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ อย่างเกาหลีใต้ หรือ ไต้หวัน จะเป็นการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมส่งออกหลักของประเทศ ในกรณีของประเทศไทย ASEAN Investment Report 2015 ระบุว่า ในปี 2014 OFDI ไปยังประเทศต่าง ๆ รวมกันสูงขึ้นร้อยละ 19 หรือเป็นมูลค่าประมาณ 80 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งนับได้ว่ามีมูลค่าสูงกว่า OFDI ของฝรั่งเศสและสเปนรวมกัน และมากกว่าเกาหลีใต้ 2.5 เท่า ประเทศไทยที่มี OFDI สูง คือประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยมีโครงสร้าง OFDI เป็นการลงทุนในภาคบริการเป็นส่วนใหญ่

สำหรับประเทศไทยการลงทุนโดยตรงของประเทศไทยไปยังในกลุ่มประเทศ CLMV และอินโดนีเซียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นอย่างมากในระยะหลัง ตั้งแต่ปี 2006 เป็นต้นมา โดยในปี 2007-2013 เพิ่มขึ้นประมาณ 2-7 เท่า มูลค่าสูงถึง 300-1,400 ล้าน US\$ โดยในปี 2013 เม็ดเงินที่ไหลเข้าสู่ พม่า อินโดนีเซีย และเวียดนามมีมูลค่าสูงถึง 377,470 ดอลลาร์สหรัฐ และ 352 ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่จะไปอยู่ในภาคการทำเหมืองแร่ เหมืองหิน และภาคบริการ

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

แผนภูมิที่ 1 การลงทุนไทยในประเทศอาเซียนจำแนกตามประเทศที่ไปลงทุน

ที่มา: สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556)

จากภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในมิติของการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ภายใต้การดูแลของกองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ มีเป้าหมายใน 2 กลุ่มประเทศ คือ (1) กลุ่มประเทศอาเซียน เช่น กัมพูชา ลาว เวียดนาม เมียนมา อินโดนีเซีย เป็นต้น (2) กลุ่มประเทศตลาดใหม่ เช่น ไนจีเรีย กานา เคนยา แอฟริกาใต้ เป็นต้น ด้วยเหตุผลในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ ดังนี้

- 1) เพื่อขยายขนาดตลาด การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศนั้นช่วยให้ไทยสามารถขยายตลาดไปยังนานาประเทศได้
- 2) เพื่อแสวงหาวัตถุดิบและแรงงานที่ถูก ไทยยังขาดความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรธรรมชาติบางประเภทที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ เช่น ก๊าซธรรมชาติ, ไฟฟ้า, น้ำมันดิบ
- 3) เพื่อการกระจายความเสี่ยง รักษาเสถียรภาพ และค้าเงินตลาดการเงิน การที่ฐานการลงทุนของธุรกิจจากหลายๆภาคอุตสาหกรรมของไทยนั้นกระจายตัวไปอยู่ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก
- 4) เพื่อการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การก้าวให้ทันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในโลกยุคใหม่นั้นมีอาจเป็นไปได้ หากขาดความร่วมมือในการระดมทุนสมองในระดับนานาชาติ

ภาพที่ 1 BOI's Roles in Promoting Thai Overseas Investment

ภาพที่ 2 Target Countries of TOI

การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศมีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจไทยอย่างมีนัยสำคัญ สังเกตได้จากความสัมพันธ์ระหว่าง GDP กับมูลค่าการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศของไทย โดยปัจจุบันไทยเริ่มปรับบทบาทจากผู้รับการลงทุนไปเป็นผู้ลงทุนมากขึ้น ซึ่งนอกเหนือจากกลุ่มประเทศที่ไทยได้ทำการลงทุนแล้ว กลุ่มประเทศตลาดใหม่เป็นอีกฐานการลงทุนที่มีความน่าสนใจ อย่างไรก็ตาม อุปสรรคของการลงทุนในกลุ่มประเทศตลาดใหม่ที่พบคือ ไทยไม่อาจส่งเสริมผู้ประกอบการในทุกระดับให้สามารถไปลงทุนยังต่างประเทศได้ มีเพียงธุรกิจรายใหญ่ซึ่งทุนพร้อม ดังนั้น เพื่อให้ธุรกิจไทยในทุกระดับได้ขยายและเติบโตไปพร้อมกัน ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพื่อสนับสนุนธุรกิจกลุ่มที่มีศักยภาพแต่ไม่สามารถดำเนินการศึกษาได้เอง โดยจากการเดินทางไปศึกษาสู่ทางการลงทุนที่สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรียในกิจกรรม Fact finding ของ BOI และมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ระหว่างวันที่ 30 มีนาคม ถึง 7 เมษายน 2019 พบว่า

1) ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีขนาดของเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในแอฟริกาตะวันตก มีจำนวนประชากรประมาณ 200 ล้านคน และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 440 ล้านคน ในอีก 35 ปีข้างหน้า มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ อัญมณีดิบ โดยไนจีเรียเป็นผู้ส่งออกน้ำมันอันดับ 6 ของโลก

2) ภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมพลังงาน (น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ) เป็นอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไนจีเรีย โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญ นอกเหนือจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ คือสินค้าเกษตร ได้แก่ มันสำปะหลัง โกโก้ และปาล์มน้ำมัน แรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 70 อยู่ในภาคเกษตรกรรม

3) รัฐบาลไนจีเรียได้ปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศที่พึ่งพาแต่อุตสาหกรรมปิโตรเลียม เพียงอุตสาหกรรมเดียวไปสู่การพัฒนาในอุตสาหกรรมสำคัญอื่นๆ ของประเทศ โดยกำหนดอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญ (Priority Sectors) ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมเหมืองแร่และโลหะ และอุตสาหกรรมก่อสร้าง/อุตสาหกรรมเบา/อุตสาหกรรมภาคบริการ

4) รัฐบาลไนจีเรียได้ดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศ โดยการออกนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในประเทศ ได้แก่

- นโยบายลดการนำเข้าอาหารและสร้างความมั่นคง เพื่อส่งเสริมให้ภาคการผลิตของประเทศมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

- นโยบาย Economic Recovery and Growth Plan (ERGP) เพื่อส่งเสริมให้ภาคการเกษตรภายในประเทศเกิดการพัฒนา โดยเฉพาะเรื่องการปลูกข้าว

- นโยบายลดการนำเข้ารถยนต์มือสองจากต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์และอะไหล่ภายในประเทศ

5. อุตสาหกรรมที่น่าสนใจสำหรับผู้ประกอบการไทย ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตรและเกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร และการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า)

จากรายละเอียดข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและทำรายงานเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ กรณีศึกษาการลงทุนในกิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย เนื่องจากในพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเป็นแหล่งปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง เป็นต้น

การศึกษานี้ได้เลือกกิจการผลิตข้าวมาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเห็นว่าเป็นกิจการที่รัฐส่งเสริม มีความเหมาะสมทางด้านทรัพยากร นอกจากนั้นยังส่งผลดีต่อทั้งเกษตรกรไทยให้มีรายได้สูงขึ้น ส่งผลดีต่อเกษตรกรในจีนให้มีความก้าวหน้าและหลุดพ้นจากความยากจน และช่วยในเรื่องของความมั่นคงทางอาหารลดความอดอยากในจีนได้ด้วย ประกอบกับ BOI มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานไทยในต่างประเทศ เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการลงทุนในต่างประเทศ (BOI) สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ การศึกษาดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดช่องทางการขยายการลงทุนไทยในต่างประเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไทยที่จะขยายตลาดและขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการลงทุนไทยในจีน
- 1.2.2 เป็นช่องทางในการขยายตลาดและการลงทุนในต่างประเทศอย่างเป็นระบบ
- 1.2.3 เป็นการต่อยอดแนวความคิดในการลงทุนไทยในต่างประเทศ
- 1.2.4 เพื่อให้การส่งเสริมของภาครัฐสอดคล้องแนวทางการดำเนินงานของผู้ประกอบการไทย
- 1.2.5 เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยที่สามารถปฏิบัติได้จริงและขยายผลต่อไปได้
- 1.2.6 สามารถนำแนวทางการลงทุนไทยในต่างประเทศไปปรับใช้ในกิจการอื่น ๆ ได้

1.3 ขอบเขตการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

- 1) ข้อมูลทางเศรษฐกิจและการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของจีน
- 2) ภาวะการเพาะปลูกข้าวในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 3) ปัจจัยการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย
- 4) ปัจจัยการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างในกิจการผลิตข้าวในจีน
- 5) ความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐในการไปลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย
- 6) ความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐในการไปลงทุนในกิจการผลิตข้าวในจีนของผู้ประกอบการไทยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
- 7) ช่วงเวลาการศึกษา ตั้งแต่ปี 2008–2018

1.3.2. ระเบียบวิธีการศึกษา (Research Methodology):

- 1) วิธีการศึกษา ได้แก่ การศึกษาจากเอกสาร การศึกษาเชิงสำรวจ
- 2) แหล่งข้อมูล ประชากร และสุ่มตัวอย่าง ได้แก่
 - (1) การศึกษาจากเอกสาร ได้แก่ ผลการศึกษาของ BOI และมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังในเรื่องการลงทุนในประเทศตลาดใหม่ ภาวะเศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจเกษตรโลก ภาวะเศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจเกษตรไทย จากสำนักงานเศรษฐกิจ

การเกษตรภาวะเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศของกองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ BOI แนวโน้มการลงทุนในต่างประเทศ จาก NIDA Poll

(2) การศึกษาเชิงสำรวจ จากแบบสอบถามกลุ่มผู้ประกอบการกิจการผลิตข้าวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประมาณ 10 ราย

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

1.4.1 เกิดการพัฒนาศักยภาพการขยายตลาดและการขยายการลงทุนในต่างประเทศแก่ผู้ประกอบการในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยอย่างเป็นระบบ

1.4.2 สร้างแนวทางและแนวคิดในการขยายตลาดและการขยายการลงทุนในต่างประเทศแก่ผู้ประกอบการในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย

1.4.3 ภาครัฐสามารถหาแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนไทยในต่างประเทศแก่ภาคเอกชนในทิศทางที่ถูกต้อง

1.4.4 ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้ประกอบการไทยในการไปลงทุนในต่างประเทศจากกรณีศึกษา

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการลงทุนระหว่างประเทศ (Dunning, 2003)

การตัดสินใจทำการลงทุนในต่างประเทศไม่ได้ขึ้นอยู่กับความได้เปรียบในปัจจัยบางประการ เช่น มีสินทรัพย์มาก เป็นเจ้าของเทคโนโลยีใหม่ หรือเพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงในการลงทุนเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ได้แก่

1) การได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์บางอย่าง (Ownership Specific Advantage) เช่น ขนาดและความมั่นคงของกิจการ ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี การจัดการ การบริหารและการตลาด

2) ความได้เปรียบที่เกิดจากการประกอบการของตนเอง (Internalization Incentive Advantage) โดยการขยายการประกอบการของตนเองออกไป ในต่างประเทศ จะทำให้อุตสาหกรรมได้รับประโยชน์บางอย่าง เช่น ลดต้นทุนเกี่ยวกับ การตลาด สามารถควบคุมแหล่งผลิตและราคาวัตถุดิบที่ต้องใช้ เป็นต้น

3) ความได้เปรียบที่เกิดจากแหล่งที่ตั้ง (Location-Specific Advantage) ซึ่งจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแหล่งทรัพยากร คุณภาพของทรัพยากร และราคาของทรัพยากรในประเทศนั้น ๆ ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ ความแตกต่างของวัฒนธรรม

2.1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจและขยายการลงทุนในต่างประเทศ มีความท้าทายจากสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย ความต้องการของผู้บริโภคท้องถิ่น แนวทางการปฏิบัติ วัฒนธรรม กฎหมาย ข้อบังคับ กฎระเบียบที่แตกต่างในแต่ละพื้นที่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เข้าใจสภาพตลาด และระบบจัดการในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการในการที่จะเข้าไปลงทุน

สภาพแวดล้อมธุรกิจหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจและผลกระทบจากการดำเนินงานของธุรกิจนั้น สภาพแวดล้อมธุรกิจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1.2.1 สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environments) เป็นปัจจัยภายนอกที่องค์กรไม่สามารถดำเนินการควบคุมให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการเป็นสิ่งที่ไม่สามารถกำหนดขอบเขตได้อย่างชัดเจน ดังนั้น สภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ ได้แก่ องค์กรประกอบทั้งหมดที่อยู่ภายนอกธุรกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของธุรกิจเป็นพลังผลักดันจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งพลังเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่

ตลอดเวลาและก่อให้เกิดทั้งที่เป็นโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ต่อการดำเนินงานขององค์กร โดยสามารถจัดแบ่งสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ ได้ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมทั่วไป (General Environment) จัดเป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการของธุรกิจในทางอ้อม (Indirectly Interactive Forces) แม้ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรง แต่สภาพแวดล้อมในแต่ละด้านดังกล่าวก็จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ได้แก่ เศรษฐกิจ กฎหมาย การเมือง สังคมและวัฒนธรรมเทคโนโลยี เป็นต้น

2) สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงาน (Task Environment) จะเป็นสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของธุรกิจโดยตรงในการบรรลุเป้าหมาย สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ คู่แข่งขัน ผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิต แรงงาน หุ้นส่วน ลูกค้า เป็นต้น

2.1.2.2 สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environments) เป็นแรงผลักดันภายในธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อการจัดการและการดำเนินงานของธุรกิจซึ่งธุรกิจสามารถควบคุมและจัดการ สภาพแวดล้อมลักษณะนี้ให้เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการได้ในการจัดการผู้บริหารต้องทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อประเมินจุดแข็ง (strengths) และจุดอ่อน (weakness) ขององค์กร สภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ โครงสร้างองค์กร กลยุทธ์องค์กร บุคลากร วัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ข้อมูลการศึกษาการลงทุนไทยในกลุ่มประเทศตลาดใหม่ สหพันธ์สาธารณรัฐในจอร์เจีย ของกองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ในภาพรวม การสรุปจุดเด่น จุดด้อยด้านการลงทุนในต่างประเทศ ตามประเด็นการศึกษา ตั้งแต่ภาพรวมประเทศ กฎระเบียบ นโยบายส่งเสริมการลงทุน คู่แข่ง และทรัพยากรสำคัญ ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ ตำแหน่งของประเทศเป้าหมายต่อการลงทุนของไทย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการลงทุนบ้าง แล้วจึงใช้ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะด้วย TOWS Matrix

2.2.2 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพรวมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย (Thai Direct Investment: TDI) ในช่วงที่ผ่านมายังมีแนวโน้มเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าการลงทุนในช่วงที่ผ่านมาอาจมีการชะลอตัวลงบ้าง โดยมูลค่าการลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ ปี 2558 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าอยู่ที่ 8,352 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. จากการลงทุนของภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้นมากในช่วงที่ผ่านมา ส่วนภาครัฐวิสาหกิจปรับลดลง ส่วนหนึ่งจากเศรษฐกิจสหรัฐและยุโรปที่เริ่มฟื้นตัว ทำให้ภาคเอกชนไทยมองหาโอกาสการลงทุนหรือการเข้าซื้อกิจการในต่างประเทศ เพิ่มขึ้น

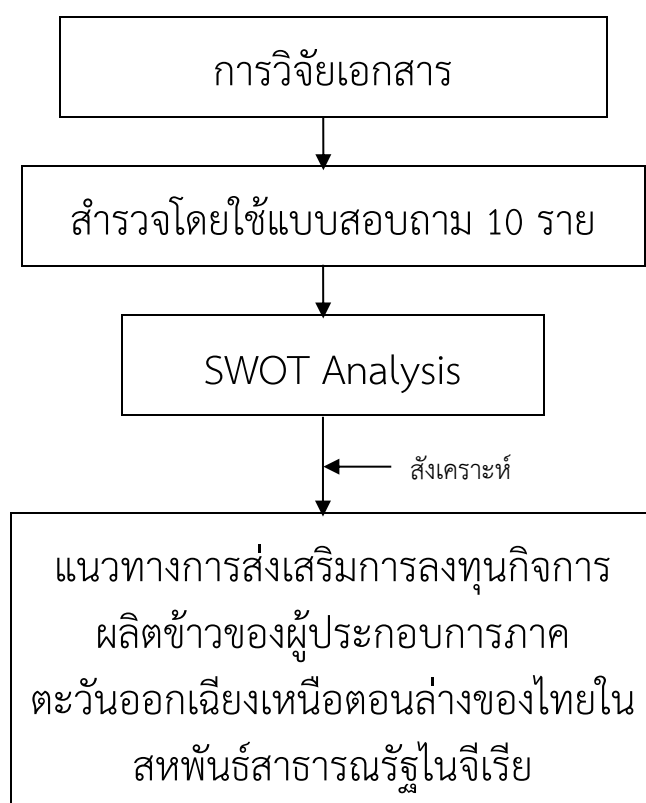
2.2.3 แนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ จาก NIDA Poll

ศูนย์สำรวจความคิดเห็น "นิด้าโพล" สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) จัดทำผลสำรวจความคิดเห็น เรื่อง "แนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ" จากผู้บริหาร

ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ กระจายทั่วทุกภูมิภาค รวมทั้งสิ้นจำนวน 64 ราย ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 24 ก.ค-4 ส.ค. 2560 โดยสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยหรือเหตุผลที่มีผลต่อการตัดสินใจทำการลงทุนในต่างประเทศ ปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยขยายการลงทุน รูปแบบการลงทุน ศักยภาพในการไปลงทุน และแนวโน้มของผู้ประกอบการที่จะลงทุนในกลุ่มประเทศต่างๆ ในอนาคต

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

แนวทางการศึกษาจากการวิจัยเอกสารจากข้อมูลทางเศรษฐกิจและการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของไนจีเรีย ภาพรวมภาวะปลูกข้าวในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาพรวมปัจจัยการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย ปัจจัยการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยในกิจการผลิตข้าวในไนจีเรีย ภาพรวมความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐในการไปลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย และ ความต้องการในการสนับสนุนจากภาครัฐในการไปลงทุนในกิจการผลิตข้าวในไนจีเรียของผู้ประกอบการไทยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย และนำมาวิเคราะห์ภาพรวมสถานะการลงทุนไทยในต่างประเทศ และย่อยไปยังภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ศึกษาปัจจัยการลงทุนระหว่างประเทศไทยและไนจีเรีย สำรวจความต้องการของภาคเอกชนในการไปลงทุนในต่างประเทศ วิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน นำไปสู่แนวทางการส่งเสริมการลงทุนผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยในไนจีเรีย

บทที่ 3 ผลการศึกษา

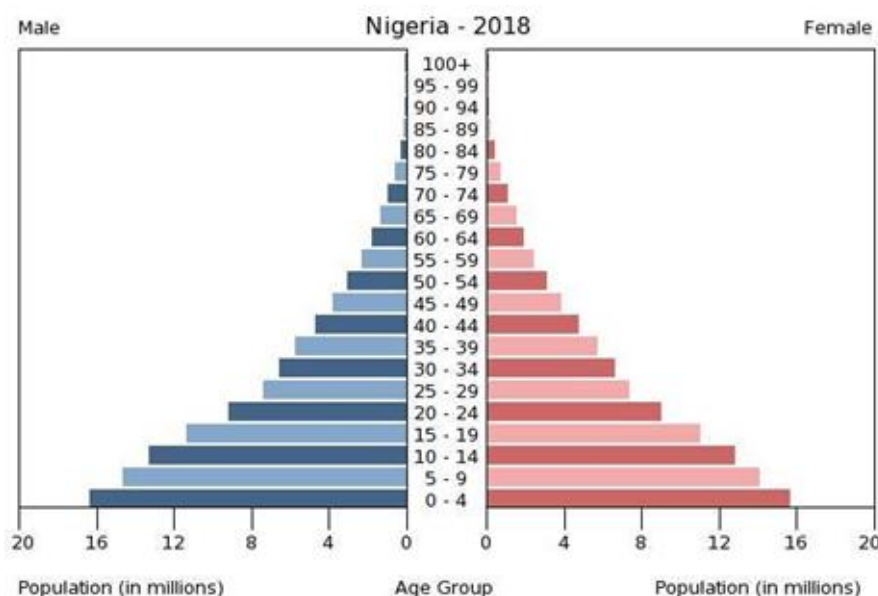
3.1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของไนจีเรีย

3.1.1 โครงสร้างประชากร

ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในแอฟริกา โดยข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2018 พบว่า ไนจีเรียมีประชากรมากถึง 203,452,505 คน และมีอัตราการเจริญเติบโตถึงร้อยละ 2.54 (ในขณะที่ไทยมีอัตราเติบโตเพียงร้อยละ 0.29) ซึ่งหากไนจีเรียยังคงมีอัตราเติบโตคงที่ ไนจีเรียจะมีประชากรถึง 300 ล้านคน ในอีก 15 ปี ด้วยจำนวนประชากรดังกล่าวของไนจีเรีย สามารถจำแนกตามโครงสร้างทางสังคมในมิติต่าง ๆ ได้ดังนี้

3.1.1.1 ช่วงอายุ

ประชากรส่วนใหญ่ของไนจีเรียอยู่ในวัยเด็ก โดยร้อยละ 42.5 ของประชากรอยู่ในช่วงอายุ 0-14 ปี ส่วนวัยทำงาน คือ ช่วงอายุ 15 ถึง 64 ปี มีร้อยละ 55 ส่วนวัยชรา คือ ที่อายุสูงกว่า 65 ปีมีเพียงร้อยละ 3.26 เท่านั้น โดยไนจีเรียมีอัตราการเจริญเติบโตของประชากรสูงมากคือ ร้อยละ 2.54 และน่าจะยังอีกยาวนานจึงจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในแง่ของแรงงานไนจีเรียจึงมีกำลังแรงงานสำหรับอุตสาหกรรมในประเทศอีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีอัตราการว่างงานมากถึงร้อยละ 12.4 ส่วนด้านตลาดไนจีเรียก็ยังคงเป็นตลาดขนาดใหญ่ต่อไป โดยเฉพาะสินค้าสำหรับ เด็กเล็ก วัยรุ่น และวัยทำงาน

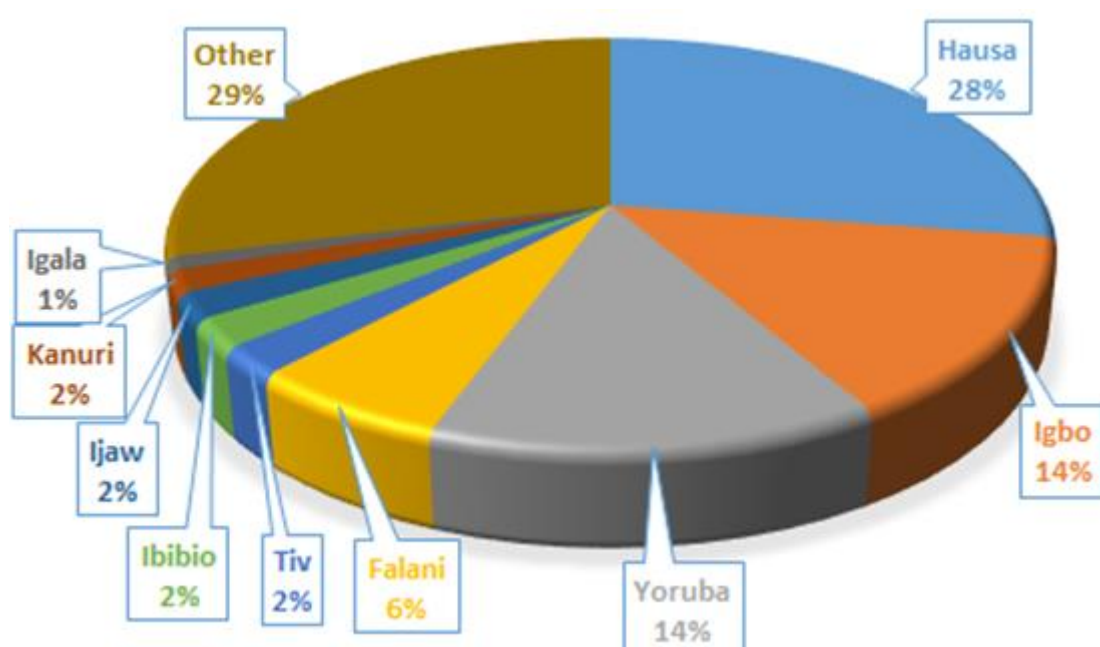

แผนภูมิที่ 2 พีระมิดประชากรไนจีเรีย ปี 2018

ที่มา: populationpyramid (2019)

3.1.1.2 เชื้อชาติ

ไนจีเรีย เป็นที่รวมของเชื้อชาติแอฟริกันต่างชาติดั้งเดิม เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ทำให้มีชนเผ่าต่าง ๆ เข้ามาตั้งรกรากเป็นจำนวนมาก มีชาติพันธุ์ต่างกันอย่างมากกว่า 250 ชาติพันธุ์ แต่ที่เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดคือ ฮูซา รองลงมาคือ โยรูบา และอิกโบ นอกนั้นเป็นชาติพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาของประเทศไนจีเรีย กล่าวคือ นอกจากจะส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกันแล้ว ยังมีการพบว่ามี การเหยียดด้านเชื้อชาติในการทำงานของคนไนจีเรียอยู่ เช่น ชาวฮูซา ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ อาศัยอยู่มากในทางตอนเหนือของประเทศ นับถือมุสลิม และโดยมากเป็นนายจ้างจึงนิยมที่จะจ้างงานชาวฮูซา ด้วยกันเองมากกว่า เว้นแต่ชาติพันธุ์อื่นที่เปลี่ยนมานับถืออิสลามที่มักได้รับการยอมรับให้จ้างงานจากนายจ้างชาวฮูซา

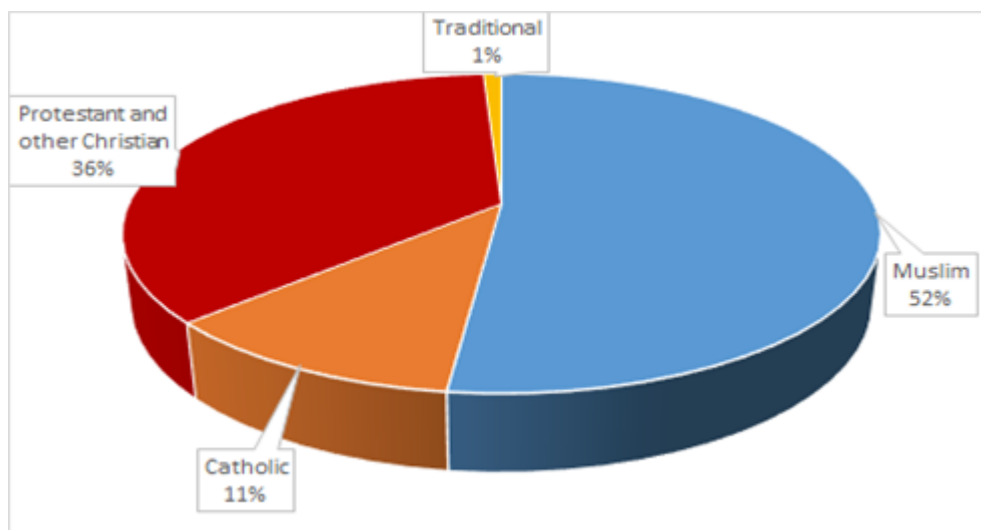

แผนภูมิที่ 3 สัดส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ของไนจีเรีย

ที่มา : Rabiyyat Yusuf (2016)

3.1.1.3 ศาสนา

ไนจีเรียเป็นประเทศที่ประชากรนับถือศาสนาอิสลาม และคริสต์ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ มีมุสลิมอยู่ประมาณร้อยละ 52 ของประชากร และคริสต์ (ทั้งคาทอลิก และโปรเตสแตนต์) ร้อยละ 47 ประชากรมุสลิมโดยมากจะอาศัยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ ส่วนทางตอนใต้ เช่น เมืองเลกอส ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ ที่กรุงอาบูจาซึ่งเป็นเมืองหลวง ตั้งอยู่ใจกลางประเทศ และเป็นสัญลักษณ์ของเอกภาพในประเทศ จึงมีทั้งมัสยิด และโบสถ์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศตั้งอยู่คนละฟากฝั่งถนน

แผนภูมิที่ 4 สัดส่วนการนับถือศาสนาของไนจีเรีย

ที่มา : Rabiatty Yusuf (2016)

3.1.1.4 ภาษา

ไนจีเรียใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง และเป็นภาษาประจำชาติ อย่างไรก็ตามประชากรจำนวนมากยังนิยมใช้ภาษาถิ่นอยู่ ซึ่งมีทั้งประชากรที่พูดได้มากกว่า 1 ภาษา (คือ ภาษาถิ่น และภาษาอังกฤษ) และประชากรที่พูดได้เพียงภาษาถิ่นตามชาติพันธุ์ (เช่น ชาวฮูซา ก็ จะพูดภาษาฮูซา) โดยชาวไนจีเรียที่อ่านออกเขียนได้มีเพียงร้อยละ 59.6 เท่านั้น

3.1.1.5 วัฒนธรรมทางธุรกิจ

ในภาพรวมวัฒนธรรมทางธุรกิจของไนจีเรีย มีความผสมระหว่าง วัฒนธรรมเฉพาะชาติพันธุ์กับวัฒนธรรมอังกฤษ โดยพื้นฐานจะอยู่ในระบบของวัฒนธรรมธุรกิจแบบ อังกฤษ แต่ในเรื่องทั่วไป เช่น การเคารพผู้อาวุโส จะเป็นในแบบชาติพันธุ์ กล่าวคือในการประชุมต่าง ๆ โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐไนจีเรียยังยึดติดกับระเบียบพิธีการ โดยการประชุมส่วนมากจะเริ่มจากการแนะนำตัว พูดคุยเรื่องทั่วไปก่อน และต้องให้ประธานของทั้ง 2 ฝ่ายแจ้งเหตุผลการมาพบทุกครั้ง ถึงแม้จะมีการทำหนังสือขอเข้าพบแล้วก็ตาม ในหลายหน่วยงานยังเป็นลักษณะของการเคารพ ประธาน กล่าวคือหากประธานไม่อนุญาตให้พูดหรือเสนอความคิดเห็นก็จะมีมติดำเนินการใด ๆ ลักษณะเช่นนี้ส่งผลต่อการทำงานที่จะดำเนินการไป ส่วนเวลาทำงานงาน ไนจีเรียทำงานจันทร์ถึงเสาร์ ทั้งราชการและเอกชน โดยวันจันทร์ถึงศุกร์จะทำงาน ตั้งแต่ เวลา 8.00 น. ถึง 16.30 น. สำหรับเอกชน และ เวลา 7.30 น. ถึง 15.30 สำหรับราชการ ส่วนวันเสาร์จะทำงานครึ่งวัน หรือ 8.00 น. ถึง 13.30 น. สำหรับเอกชน และ 8.00 น. ถึง 13.00 น. สำหรับราชการ โดยในอดีตไนจีเรียไม่นิยมรับประทานอาหารกลางวันแต่ปัจจุบันกฎหมายแรงงานของไนจีเรียได้บังคับให้บริษัทต้องให้เวลาพักสำหรับ รับประทานอาหารกลางวัน 1 ชั่วโมง แต่ไม่กำหนดเวลาที่แน่นอน อนึ่ง การผิดเวลาที่ไนจีเรียเป็นเรื่องค่อนข้างปกติเนื่องจากการจราจรที่ติดขัดโดยเฉพาะในเมืองใหญ่อย่างเลกอส ส่วนข้อพึงระวังสำคัญในการทำธุรกิจกับไนจีเรียคือ การถูกฉ้อโกงหรือหลอกลวง รวมถึงเรื่องความปลอดภัยด้วย โดยด้าน

ความปลอดภัยนักธุรกิจที่ลงทุนในไนจีเรียแนะนำว่าควรจ้างบริษัทรักษาความปลอดภัย โดยอัตราที่จ้างกันอยู่ที่ 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อเดือน มีเจ้าหน้าที่คุ้มครอง 5 คน ผลัดกันคอยดูแลตลอด 24 ชั่วโมง (รวมถึงคุ้มกันส่วนตัวด้วย) ส่วนความน่าเชื่อถือของบริษัทที่จะติดต่อด้วย ในเบื้องต้นสามารถตรวจสอบชื่อผู้ร่วมธุรกิจได้กับทั้งทางอัครทูตพาณิชย์ประจำกรุงอาบูจา หรือธนาคารต่าง ๆ ในประเทศ (เช่น NEXIM Bank)

3.1.2 โครงสร้างพื้นฐาน

3.1.2.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม¹

1) การขนส่งทางบก

ถนน มีระยะทางรวม 194,394 กิโลเมตร โดยร้อยละ 31 หรือ 60,068 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง และส่วนใหญ่อยู่ในเมืองสำคัญ ถนนเชื่อมระหว่างเมืองยังมีสภาพทรุดโทรม ทำให้เกิดปัญหาจราจรและเกิดอุบัติเหตุบ่อย

ราง มีเครือข่ายรถไฟสายเหนือ-ใต้ โดยเชื่อมระหว่างเมือง Kaduna ถึงเมือง Lagos และเส้นทางเชื่อมระหว่างเมือง Kaduna ถึงเมือง Port Harcourt ซึ่งเมือง Kaduna เป็นเมืองที่ใกล้กับเมือง Abuja มากที่สุด และมีการบริการรถไฟความเร็วสูงหลายเส้นทาง เช่น เส้นทางระหว่างเมือง Kaduna ถึงเมือง Abuja เส้นทางระหว่างเมือง Abuja ถึงเมือง Lagos และเส้นทางระหว่างเมือง Kaduna ถึงเมือง Kano และเมือง Maiduguri²

2) การขนส่งทางอากาศ

ไนจีเรียมีท่าอากาศยานทั่วประเทศ 47 แห่ง³ โดยท่าอากาศยานนานาชาติ 9 แห่ง เช่น Nnamdi Azikiwe International Airport, Bayelsa International Airport, Akanu Ibiam International Airport เป็นต้น และท่าอากาศยานหลัก 10 แห่ง เช่น Asaba International Airport, Sir Abubakar Tafawa Balewa Airport, Benin Airport, Margaret Ekpo International Airport เป็นต้น

3) การขนส่งทางน้ำ

มีท่าเรือสำคัญ¹ คือ Port of Lagos สามารถรองรับการขนส่งคิดเป็นร้อยละ 75 ของสินค้าทั้งหมด ซึ่งมีท่าเรือย่อย 3 ท่า ได้แก่ Apapa Port, Tin Can Island Port และ Lagos Port นอกจากนี้มีท่าเรืออื่น เช่น Warri Port, Port Harcourt และ Calabar Port เป็นต้น

– Apapa Port เป็นท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดของไนจีเรีย มีบริการขนถ่ายสินค้าหลายชนิด เช่น ข้าวสาลี ซีเมนต์ น้ำมัน ปลา สินค้าแห้ง เป็นต้น และยังสามารถเชื่อมต่อรถไฟ

¹ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, ระบบคมนาคมขนส่ง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.exim.go.th/doc/research/targeted_country/7728.pdf.

² Nigeria – Transportation, Explore come back different, [Online], Available from: <https://www.iexplore.com/articles/travel-guides/africa/nigeria/transportation>.

³ Wikipedia, List of airports in Nigeria, [Online], Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_airports_in_Nigeria.

– Tin Can Island Port มีสะพานเชื่อมกับ Apapa Port และมีท่าเทียบเรือน้ำลึก 11 แห่ง นอกจากนี้ยังมีระบบการจัดการที่ดีและมีความปลอดภัยอย่างเข้มงวดทั้งจากกำลังตำรวจไนจีเรียและหน่วยงานเอกชน

– Port Harcourt ตั้งอยู่ห่างจากอ่าวกินีเพียง 66 กิโลเมตร ริมแม่น้ำ Bonny River บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำไนเจอร์ สามารถรองรับการขนถ่ายสินค้าได้ราว 815,000 ตัน/ปี และมีเส้นทางเชื่อมกับเครือข่ายรถไฟในประเทศ

3.1.2.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและโทรคมนาคม

1) ไฟฟ้า

ไนจีเรียมีการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานจากก๊าซเป็นหลัก ร้อยละ 86 ของกำลังผลิตไฟฟ้าทั้งหมดของประเทศ ส่วนที่เหลือเป็นการผลิตจากพลังงานน้ำ⁴ โดยกำลังการผลิตไฟฟ้าเฉลี่ยอยู่ที่ 4,000 เมกะวัตต์ต่อวัน⁵ โดยมีบริษัทไฟฟ้ายักษ์สำคัญของไนจีเรีย⁶ อาทิ

ตารางที่ 1 กำลังการผลิตไฟฟ้าของบริษัทที่สำคัญของไนจีเรีย

บริษัท	ชนิดโรงไฟฟ้า	กำลังการผลิต (เมกะวัตต์)
Kainji Jebba Power Plc	น้ำ	1,330
Ughelli Power Plc	ก๊าซ	942
Sapele Power Plc	ก๊าซ	1,020
Shiroro Power Plc	น้ำ	600
Afam Power Plc	ก๊าซ	987.2
Niger Delta Power holding Company	ก๊าซ	5,455
IPP's	ก๊าซ	1,392

ที่มา: KPMG (2016)

ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตไฟฟ้ายังไม่เพียงพอต่อการใช้งานทั้งภาคครัวเรือนและอุตสาหกรรม ซึ่งมีความต้องการมากถึง 40,000 เมกะวัตต์⁷ ทำให้ครัวเรือนและธุรกิจต้องจัดหาเครื่องปั่นไฟมาเพื่อใช้งานเอง

2) น้ำ

มีความครอบคลุมโดยเฉลี่ยร้อยละ 67 ของประชากร⁸ อย่างไรก็ตาม ในเขตเมืองมีความครอบคลุมมากถึงร้อยละ 82 ส่วนในเขตชนบทครอบคลุมร้อยละ 54

⁴ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0196890418311361?via%3Dihub>

⁵ <https://www.nercng.org/index.php/library/documents/NERC-Reports/NERC-Audited-Financial-Statements/NERC-Annual-Report-and-Audited-Financial-Statements-December-31-2018/>

⁶ <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ng/pdf/tax/a-guide-to-nigerian-power-sector.pdf>

⁷ <https://lra.le.ac.uk/handle/2381/37461>

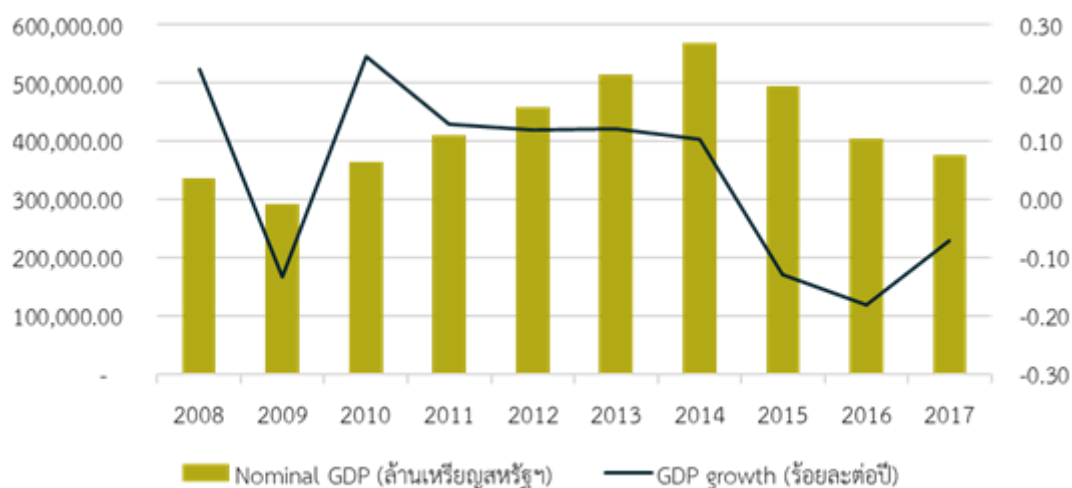
⁸ <https://washwatch.org/en/countries/nigeria/summary/statistics/>

3) โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต

ไนจีเรียใช้ระบบ GSM และ CDMA มีโทรศัพท์บ้านและสำนักงาน โดยโทรศัพท์มือถือให้บริการแบบเติมเงิน ส่วนโทรศัพท์สาธารณะมีจำนวนน้อย⁹

3.1.3 ภาพเศรษฐกิจของไนจีเรีย

3.1.3.1 ทิศทางและแนวโน้มเศรษฐกิจ

แผนภูมิที่ 5 ขนาดและทิศทางการเติบโตของเศรษฐกิจไนจีเรีย

ที่มา : World Bank (2019)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ของไนจีเรียในปี 2017 อยู่ที่ประมาณ 375,745 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีอัตราการเติบโตของ GDP อยู่ในช่วงติดลบร้อยละ 0.07 และเมื่อพิจารณามูลค่าของ GDP 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า ทิศทางการเติบโตของ GDP อยู่ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ (Recession) ในปี 2016 แต่ในปี 2017 มีแนวโน้มที่เศรษฐกิจจะอยู่ในช่วงระยะฟื้นตัว (Recovery) สืบเนื่องจากตลาดน้ำมันโลกที่ผันผวน ซึ่งประเทศไนจีเรียมีอุตสาหกรรมน้ำมันดิบเป็นหลัก และถือว่าเป็นผู้ส่งออกน้ำมันรายใหญ่ของโลก

3.1.3.2 ขนาดตลาด

ในปี 2017 ไนจีเรียมีจำนวนประชากรประมาณ 190 ล้านคน และมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประมาณ 1,968 เหรียญสหรัฐต่อปี และเมื่อพิจารณาสัดส่วนจำนวนประชากรร้อยละ 20 ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำที่สุดเท่ากับ 512.12 เหรียญสหรัฐต่อปี และกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดเท่ากับ 4,647.03 เหรียญสหรัฐ ซึ่งมีความแตกต่างประมาณ 9 เท่า

⁹ Nigeria, http://mydreaminabuja.blogspot.com/2012/10/blog-post_31.html.

3.1.3.3 สภาพเศรษฐกิจของไนจีเรีย

ตารางที่ 2 สรุปดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจไนจีเรียระหว่างปี 2013–2017

ตัวชี้วัด	หน่วย	ปี					เฉลี่ย
		2013	2014	2015	2016	2017	2013-2017
ด้านอุปสงค์							
GDP	USD mn	514,966	568,499	494,583	404,650	375,745	471,689
GDP growth	%YoY	0.12	0.10	-0.13	-0.18	-0.07	-0.03
ประชากร	ล้านคน	171.83	176.46	181.18	185.99	190.89	181.27
รายได้ต่อหัว	USD	2,997	3,222	2,730	2,176	1,968	2,618
ด้านอุปทาน							
เกษตรต่อ GDP	% to GDP	20.76	19.99	20.63	20.98	20.85	20.64
อุตสาหกรรมต่อ GDP	% to GDP	25.74	24.64	20.16	18.17	22.32	22.21
บริการต่อ GDP	% to GDP	52.37	54.15	58.12	59.79	55.80	56.05
ด้านการค้าและการลงทุน							
การสะสมทุนถาวรต่อ GDP	% to GDP	14.36	15.28	14.85	15.51	14.74	14.95
การค้าต่อ GDP	% to GDP	31.05	30.89	21.45	20.72	26.35	26.09
FDI ขาเข้า	USD mn	5,563	4,651	3,137	4,445	3,497	4,259
FDI ขาเข้า	% to GDP	1.08	0.82	0.63	1.10	0.93	0.91
FDI ขาออก	USD mn	1,227	1,599	1,473	1,304	1,284	1,377
FDI ขาออก	% to GDP	0.24	0.28	0.30	0.32	0.34	0.30
ด้านเสถียรภาพ							
Current A/C	USD mn	19,049	913	-16,019	2,714	10,381	3,407
Current A/C	% to GDP	3.70	0.16	-3.24	0.67	2.76	0.81
Month of Import Cover	เดือน	5.39	4.23	3.96	5.92	7.60	5.42
อัตราแลกเปลี่ยน	NGN/USD	157.31	158.55	192.44	253.49	305.79	213.52
อัตราเงินเฟ้อ	%YoY	8.48	8.06	9.01	15.68	16.52	11.55

ที่มา: World Bank (2019)

1) ด้านอุปสงค์

จำนวนประชากรมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.03 โดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2013–2017 โดยในปี 2017 มีจำนวนประชากรเท่ากับ 190.89 ล้านคน แต่เมื่อพิจารณาถึงรายได้เฉลี่ยต่อหัวในปี 2017 เท่ากับ 1,969 เหรียญสหรัฐ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงในทิศทางที่เพิ่มขึ้นและเป็นทิศทางเดียวกับการเติบโตของมูลค่า GDP

2) ด้านอุปทาน

โครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศไนจีเรีย เมื่อพิจารณาจากมูลค่าของอุตสาหกรรม พบว่า ภาคบริการมีมูลค่าและสัดส่วนใหญ่ที่สุดของไนจีเรีย ซึ่งเป็นเป็นมูลค่าร้อยละ 56.05 ของมูลค่า GDP ในปี 2017 รองมาคือ ภาคอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 22.21 และภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 20.64 ของมูลค่า GDP

3) ด้านการค้าและการลงทุน

การสะสมทุนการต่อ GDP มีแนวโน้มที่คงที่โดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 14.95 ของมูลค่า GDP ตั้งแต่ปี 2013–2017 และเมื่อพิจารณาด้านการค้า พบว่า มีแนวโน้มการค้าต่อมูลค่า GDP ลดลง ซึ่งมีทิศทางเดียวกับมูลค่า GDP ของประเทศ ส่วนด้านการลงทุนจากต่างประเทศของไนจีเรีย (FDI ขาเข้า) มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 4,259 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีอัตราการขยายการลงทุนเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 ในปี 2013–2017 และไนจีเรียมีการลงทุนไปยังต่างประเทศเฉลี่ยเท่ากับ 1,377 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราการขยายการลงทุนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 0.30 ในปี 2013–2017

4) ด้านเสถียรภาพ

อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงิน Nairas ของไนจีเรียกับค่าเงินสหรัฐมีแนวโน้มค่าเงินอ่อนลง โดยในปี 2017 มีอัตราแลกเปลี่ยนเท่ากับ 305.79 Nairas ต่อเหรียญสหรัฐ และค่าเงินเพื่อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2017 มีอัตราเงินเฟ้อเท่ากับ 16.52

3.1.3.4 สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

การค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของไนจีเรียยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งในปี 2018 มูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านคือ 464.93 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.59 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของไนจีเรีย

ตารางที่ 3 สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของไนจีเรีย ปี 2018

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

การค้าของไนจีเรีย	มูลค่าการค้า	การส่งออก	การนำเข้า	ดุลการค้า
โลก	89,373.76	52,913.53	36,460.23	16,453.30
ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่	529.94	497.43	32.51	464.93
– แคเมอรูน	305.18	301.28	3.90	297.39
– เบนิน	123.42	101.92	21.50	80.41
– ไนเจอร์	99.64	94.22	5.41	88.81
– ชาด	1.70	0.01	1.69	-1.69

ที่มา: UNCTAD (2019)

ส่วนในรายการสินค้า โดยส่วนใหญ่ไนจีเรียได้ดุลการค้าจากประเทศเพื่อนบ้านเกือบทุกรายการ เว้นเพียง น้ำมันจากพืชและสัตว์ และเครื่องจักร โดยรายการสินค้าที่ได้รับดุลการค้ามากที่สุดคือน้ำมัน

ตารางที่ 4 ชนิดสินค้าที่ไนจีเรียมีการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านสูงสุด ปี 2018

หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ลำดับที่	ชนิดสินค้า	มูลค่าการค้ารวม	การส่งออก	การนำเข้า	ดุลการค้า
รวมทั้งหมด		529.94	497.43	32.51	464.93
1	น้ำมัน	349.21	339.71	9.50	330.22
2	เรือ	52.55	52.55	0.00	52.55
3	ยาสูบ	41.38	41.38	–	41.38
4	เกลือ	33.79	33.78	0.02	33.76
5	ปุ๋ย	12.84	12.84	–	12.84
6	เหล็ก	8.58	8.58	0.00	8.58
7	พืชให้น้ำมัน	6.12	0.30	5.82	-5.51
8	น้ำมันจากพืชและสัตว์	3.87	–	3.87	-3.87
9	ของกินทั่วไป	3.76	3.62	0.14	3.48
10	เครื่องจักร	2.46	–	2.46	-2.46

ที่มา: UNCTAD (2019)

ตารางที่ 5 ข้อมูลด้านการลงทุนของไนจีเรีย

รายการ	ข้อมูลโดยสรุป
ตลาดหลักและสินค้าส่งออกสำคัญ	อินเดีย และเนเธอร์แลนด์ โดยส่งออกน้ำมันดิบเป็นหลัก ส่วนสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคยังต้องนำเข้าจากประเทศอื่นๆ
กำลังการผลิต	กำลังการผลิตน้ำมันมากพอ ส่วนในภาคการเกษตร มีการปลูกพืชประเภทหัวมันมากที่สุด รองลงมาคือ ถั่ว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง และข้าว
ท่าเรือ	ท่าเรือศักยภาพสูงแต่มีข้อจำกัดด้านการขนส่งหลังจากนำสินค้าขึ้นบกแล้ว ท่าเรือ Lagos ซึ่งมี Apapa Port, Tin Can Island Port และ Lagos Port เป็นท่าเรือย่อย และมีท่าเรือในเมืองอื่นๆ Warri Port, Port Harcourt และ Calabar Port
ค่าจัดตั้งธุรกิจ	ประมาณ 20,500 ไนราไนจีเรีย กับร้อยละ 0.75 ของมูลค่าลงทุน
ราคาที่ดิน	10 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตารางเมตรต่อเดือน สำหรับภาคอุตสาหกรรม
ค่าไฟฟ้า	อัตราค่าไฟฟ้า 4-23.71 ไนราไนจีเรียต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง
ค่าน้ำ	0.55 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลูกบาศก์เมตร

ที่มา : มูลนิธิ สวค. (2019)

NIGERIA		Sub-Saharan Africa		GNI per capita (US\$)	
Ease of doing business rank (1-190)	146	Ease of doing business score (0-100)	52.89	Population	190,886,311
✓ Starting a business (rank)	120	Getting credit (rank)	12	✓ Trading across borders (rank)	182
Score for starting a business (0-100)	82.97	Score for getting credit (0-100)	85.00	Score for trading across borders (0-100)	23.08
Procedures (number)	8.5	Strength of legal rights index (0-12)	9	Time to export	119
Time (days)	10.9	Depth of credit information index (0-8)	8	Documentary compliance (hours)	135.4
Cost (% of income per capita)	27.6	Credit bureau coverage (% of adults)	11.0	Border compliance (hours)	250
Minimum capital (% of income per capita)	0.0	Credit registry coverage (% of adults)	0.8	Cost to export	785.7
Dealing with construction permits (rank)	149	Protecting minority investors (rank)	38	Documentary compliance (US\$)	144
Score for dealing with construction permits (0-100)	57.84	Score for protecting minority investors (0-100)	66.67	Border compliance (US\$)	263.7
Procedures (number)	16.1	Score for protecting minority investors (0-10)	7	Time to import	38.9
Time (days)	110.2	Extent of disclosure index (0-10)	7	Documentary compliance (hours)	8.0
Cost (% of warehouse value)	21.5	Extent of director liability index (0-10)	7	Border compliance (hours)	564.3
Building quality control index (0-15)	11.8	Ease of shareholder suits index (0-10)	5	Cost to import	1076.8
Getting electricity (rank)	171	Extent of shareholder rights index (0-10)	5	Documentary compliance (US\$)	
Score for getting electricity (0-100)	42.63	Extent of ownership and control index (0-10)	5	Border compliance (US\$)	
Procedures (number)	8	Extent of corporate transparency index (0-10)	9	Enforcing contracts (rank)	92
Time (days)	115.3	Paying taxes (rank)	157	Score for enforcing contracts (0-100)	57.90
Cost (% of income per capita)	309.9	Score for paying taxes (0-100)	53.53	Time (days)	453.7
Reliability of supply and transparency of tariffs index (0-6)	0	Payments (number per year)	48	Cost (% of claim value)	38.9
Registering property (rank)	184	Time (hours per year)	347.4	Quality of judicial processes index (0-18)	8.0
Score for registering property (0-100)	28.89	Total tax and contribution rate (% of profit)	34.8	Resolving insolvency (rank)	149
Procedures (number)	11.8	Postfiling index (0-100)	47.48	Score for resolving insolvency (0-100)	30.42
Time (days)	91.7			Time (years)	2.0
Cost (% of property value)	11.3			Cost (% of estate)	22.0
Quality of land administration index (0-30)	7.2			Recovery rate (cents on the dollar)	27.5
				Strength of insolvency framework index (0-16)	5.0

Note: Most indicator sets refer to a case scenario in the largest business city of an economy, though for 11 economies the data are a population-weighted average for the two largest business cities. For some indicators a result of "no practice" may be recorded for an economy; see the data notes for more details. In starting a business, procedures (number), time (days) and cost (% of income per capita) are calculated as the average of both men and women. For the postfiling index, a result of "not applicable" may be recorded for an economy.

ภาพที่ 3 Ease of doing business in Nigeria, 2019

ที่มา World Bank (2019)

3.1.4 นโยบาย กฎระเบียบ และสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในไนจีเรีย

ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่และโอกาสการลงทุนค่อนข้างเปิดกว้าง อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบต่างๆ ยังระบุไว้แบบกว้างๆ ซึ่งต้องพิจารณาโครงการต่าง หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศแบบรายกรณีไป นอกจากนี้ ด้วยขนาดที่ใหญ่ การปกครองแบบสหพันธรัฐได้ให้อำนาจแต่ละรัฐในการจัดการด้วยตัวเอง กระทั่งนโยบายหรือสิทธิประโยชน์ก็มีความแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ ไม่เพียงเท่านั้น หากนักลงทุนสามารถเสนอโครงการที่น่าสนใจให้กับผู้นำรัฐได้ ทางรัฐอาจจะยอมปรับเปลี่ยนกฎระเบียบเพื่อให้เอื้อต่อการลงทุนได้ ฉะนั้น การลงทุนที่ไนจีเรีย สำคัญคือการหาคู่ธุรกิจท้องถิ่นที่สามารถจัดการเรื่องต่างๆ ในพื้นที่ได้ และควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน พร้อมทั้งร่างสัญญาการลงทุนที่ละเอียดรอบคอบ เพื่อที่การตีความทางกฎหมายจะไม่มีผลกระทบต่อการลงทุนในระยะยาว ทั้งนี้ กฎระเบียบที่สำคัญในไนจีเรีย สามารถสรุปได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 6 สรุปกฎระเบียบที่สำคัญของไนจีเรีย

การจัดตั้งธุรกิจ	การถือครองธุรกิจ	ร้อยละ 100 ยกเว้น กิจกรรมต้องห้าม และน้ำมัน และการเดินเรือ (ได้ร้อยละ 49)
	กิจการต้องห้าม	อาวุธ ยาเสพติด เครื่องแบบเจ้าหน้าที่รัฐ และกิจการที่ห้ามเป็นครั้งคราว
	ขั้นตอนสำคัญ	ลงทะเบียนออนไลน์ผ่าน CAC Company Registration Portal -> ชื่อที่ดิน + ขอ CCI + ขอ EIS -> ขออนุญาตก่อสร้าง + VISA และ Work Permit -> ขอมาตรฐาน -> เปิดดำเนินการ
การดำเนินการ	มาตรฐาน	แล้วแต่สินค้า เช่น อาหารและยา ต้องขอ MAN จาก NAFDAC ส่วนกิจการอื่นๆ ต้องทำ EIA และ Factory License
	แรงงาน	85 เหรียญสหรัฐต่อเดือน ทำงานไม่เกิน 40 ชั่วโมง และ 6 วันต่อสัปดาห์
	ภาษีนำเข้า	ภาษ้นำเข้าอาจไม่สูงแต่มี “ค่าธรรมเนียม (Levy)” ที่ขึ้นเป็นครั้งคราวและสูงมาก
	VAT	ร้อยละ 5
	ภาษีอื่นๆ	อากรแสตมป์ (Stamp Duty) แล้วแต่ประเภทสินค้ามีทั้งที่ไม่จัดเก็บ จัดเก็บที่ประมาณไม่เกินร้อยละ 1.5 และจัดเก็บในอัตราคงที่ที่ 200 ไนรา
	นิติบุคคล	ร้อยละ 30 สำหรับกิจการทั่วไป
	บุคคลธรรมดา	อัตราก้าวหน้า ร้อยละ 7 ถึงร้อยละ 24
	การโอนเงินกลับประเทศ	สามารถทำได้แต่จะต้องขอใบรับรองการนำทุนเข้า (CCI) และชี้แจงที่มาของรายได้ทั้งหมด ทั้งนี้ธนาคารที่เปิดบัญชีมีบริการจัดทำให้อยู่แล้ว
มาตรการส่งเสริมการลงทุน	รูปแบบการส่งเสริม	ส่งเสริมใน 3 ระดับ คือ ทั้งกิจการทั่วไป กิจการที่ให้การส่งเสริมเป็นพิเศษ และกิจการที่มีความสำคัญสูง
	เงื่อนไข	กิจการที่ให้การส่งเสริมเป็นพิเศษ (Pioneer) คือ กิจการที่อยู่ในบัญชีกิจการนำร่อง 99 รายการ
	Tax Incentive	Pioneer Status ที่ได้รับการอนุมัติจาก NIPC ได้รับการยกเว้นภาษี (Tax Holiday) 3-5 ปี ส่วนกิจการที่มีความสำคัญสูง สามารถเจรจาต่อรองได้
	Non-Tax Incentive	มีศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (OSIC) และสามารถนำต้นทุนมาหักภาษีได้ (Capital Allowance)
ความตกลงระหว่างประเทศ	FTA	ECOWAS AGOA และสิทธิ GSP+ กับทั้งสหรัฐฯ และยุโรป
	Others	ยังไม่มีความตกลงคุ้มครองการลงทุน และอนุสัญญาภาษีซ้อนกับไทย

ที่มา: สรุปจากการศึกษา โดย มูลนิธิ สวค.

สิทธิประโยชน์ สำหรับการลงทุนในไนจีเรีย

รัฐบาลไนจีเรียได้เพิ่มนโยบายเพื่อสนับสนุนการลงทุน กระตุ้นการลงทุนในไนจีเรียให้มากขึ้น ดังนี้

1) ปลอดภาษี เป็นเวลา 7 ปี แก่ผู้บุกเบิกการลงทุนที่ลงทุนในพื้นที่ที่ยากลำบาก ที่ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นและที่เป็นการส่งเสริมการส่งออก ทั้งนี้โดยผ่านการรับรองจากภาครัฐ และให้

ส่วนลดทางภาษีมากถึงร้อยละ 120 สำหรับการวิจัยและพัฒนาของบริษัทที่กระทำภายในประเทศ ขณะเดียวกันสิทธิทางปัญญายังเป็นของบริษัท

2) ลดภาษีร้อยละ 30 เป็นระยะเวลา 5 ปี สำหรับอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นทางการเกษตรเกินกว่าร้อยละ 80 วิศวกรรมเกินกว่าร้อยละ 65 และเคมีเกินกว่าร้อยละ 60

3) ลดภาษีร้อยละ 15 เป็นระยะเวลา 5 ปี สำหรับอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานท้องถิ่นเกินกว่า 1,000 คน ลดภาษีร้อยละ 6 สำหรับอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานท้องถิ่นเกินกว่า 100 คน และร้อยละ 7 สำหรับอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานท้องถิ่นเกินกว่า 200 คน

4) ลดภาษีร้อยละ 10 เป็นระยะเวลา 5 ปี สำหรับอุตสาหกรรมที่ใช้วัสดุหรือเครื่องจักรนำเข้าที่ต้องใช้แรงงานท้องถิ่นประกอบ มิใช่สำเร็จรูป ลดภาษีร้อยละ 2 เป็นระยะเวลา 5 ปี สำหรับอุตสาหกรรมที่มีการอบรมพัฒนาแรงงาน ลดภาษีร้อยละ 10 เป็นระยะเวลา 5 ปี สำหรับอุตสาหกรรมที่ส่งออกมากกว่าร้อยละ 6 ของผลผลิต และลดภาษีร้อยละ 20 ในครั้งแรก สำหรับวัสดุที่ขาดแคลนเพื่อการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน

5) ปลอดภาษีสรรพสามิต ตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ.2542 เป็นต้นไป ลดภาษีศุลกากรร้อยละ 25 ตั้งแต่ พ.ศ.2538 เป็นต้นไป และลดภาษีตามจำนวนเงินลงทุน เป็นเวลา 5 ปี บริษัทที่ลงทุนไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาท ลดร้อยละ 20 ใน 5 ปีแรก และอุตสาหกรรมการผลิตที่ลงทุนไม่น้อยกว่า 100 ล้านบาท ได้รับการยกเว้นภาษีใน 5 ปีแรก

6) อุตสาหกรรมแก๊สและน้ำมัน และที่เกี่ยวข้องได้รับการยกเว้นภาษี

7) ได้รับการประกันการส่งเงินกลับประเทศ ได้รับสิทธิการเป็นเจ้าของที่ดิน และเช่าซึ่งโดยปกติมีระยะเวลา 99 ปี ทั้งนี้ต้องเคารพในกฎหมายที่ดิน และสิ่งแวดล้อม

8) ธุรกิจการเกษตรจะได้รับการส่งเสริมการกู้ยืมเงินจากธนาคาร โดยระยะเวลาปลอดดอกเบี้ย 6 เดือน-1 ปี ขึ้นกับชนิดของการเกษตร

9) ภาคเหมืองแร่ ขึ้นกับชนิด ได้รับการปลดภาษี 3-5 ปี ภาคการท่องเที่ยว ได้รับการลดภาษีร้อยละ 25 เป็นเวลา 5 ปี

10). ธุรกิจที่นำผลกำไรกลับสู่กระบวนการผลิตอีก ได้รับการยกเว้นภาษี

3.1.5 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของไนจีเรีย

การลงทุนจากต่างชาติของไนจีเรียมีการเติบโตดีตั้งแต่ปี 2004 ถึงปี 2012 ก่อนที่จะเข้าสู่ภาวะทรงตัวตั้งแต่ปี 2015 เป็นต้นมา

แผนภูมิที่ 6 การลงทุนทางตรงจากต่างชาติของไนจีเรีย (ปี 1997–2017)

ที่มา: NIPC (2018)

ในปี 2018 ไนจีเรียมีโครงการลงทุนในประเทศทั้งหมด 90.90 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ จำนวน 92 โครงการ ในพื้นที่ 23 รัฐ และรัฐกลาง โดยเป็นทุนไนจีเรีย 30.11 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 33 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด ทั้งนี้ ในส่วนของการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ พบว่า ในปี 2018 ชาติที่มีมูลค่าการลงทุนสูงสุดคือสหรัฐอเมริกาบริเบมิเรตส์ ลงทุนไป 18 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาคือฝรั่งเศส ลงทุนไป 16 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 18 ตามมาด้วยชาติอื่นๆ สัดส่วนการลงทุนต่ำกว่าร้อยละ 10 ลงไป และเมื่อพิจารณาถึงภาคธุรกิจที่ได้ลงทุน พบว่า การทำเหมืองแร่ ภาคการผลิต การก่อสร้าง และการขนส่งและคลังสินค้า มีมูลค่าการลงทุนสูงสุด และลงทุนในรัฐกลาง รัฐ Rivers และรัฐ Lagos มากที่สุด

ตารางที่ 7 สรุปการลงทุนต่างชาติในไนจีเรีย

ประเทศหลักที่เข้ามาลงทุน	สหรัฐอเมริกาบริเบมิเรตส์ และฝรั่งเศส
สาขาอุตสาหกรรมที่ต่างชาติเข้ามาลงทุน	เหมืองแร่ ภาคการผลิต การก่อสร้าง และการขนส่งและคลังสินค้า
นัยต่อนักลงทุนไทย	ภาคเกษตรยังคงเปิดกว้าง

ที่มา: มุลินธิ สวค. (2019)

3.1.6 การลงทุนทางตรงของไทยในไนจีเรีย

ในปัจจุบันกิจการของไทยในไนจีเรีย เท่าที่ศึกษาพบว่า ส่วนมากเป็นกิจการขนาดเล็กถึงขนาดกลาง เช่น ร้านอาหาร และสปา เป็นส่วนใหญ่ ในอดีตเคยมีการลงทุนขนาดกลางค่อนข้างใหญ่ คือ บริษัทไทยฟาร์ม (Thaifarm) ซึ่งมาลงทุนประกอบกิจการแปรรูปผลิตแป้งมันสำปะหลังที่รัฐโอกุน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเจ้าของกิจการได้ขายกิจการให้กับบริษัท Flour Mills บริหารงานต่อ เนื่องจากเล็งเห็นว่าหากต้องการขยายกิจการจำเป็นต้องทำวิจัยต่อยอดด้านเทคโนโลยี และต้องใช้เงินทุนอีกมากซึ่งเจ้าของกิจการเดิมชาวไทยไม่พร้อมดำเนินการดังกล่าว จึงตัดสินใจขายกิจการ และปัจจุบันผันตัวมาทำด้านการให้คำปรึกษาในอุตสาหกรรมเกษตรแทน นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่า เคยมีบริษัทไทยได้ทำการทดลองร่วมกับอดีตเจ้าของบริษัทไทยฟาร์มทำการทดลองปลูกข้าวขาว (ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง หรือ ข้าวนาปรัง) ที่รัฐไนเจอร์ พบว่าให้ผลผลิตต่อไร่สูงถึง 1 ตันต่อไร่ (โดยประมาณ) ปลูกได้ปีละ 2-3 รอบ และไม่ต้องใช้ปุ๋ย ซึ่งให้ผลผลิตสูงกว่าที่ไทยมาก อย่างไรก็ตามโครงการดังกล่าวต้องชะลอการลงทุนออกไปเนื่องจากประสบปัญหาในการชักจูงให้ชาวนาไทยอยู่ดูแลและให้คำปรึกษากับเกษตรกรไนจีเรีย ส่วนบริษัทขนาดใหญ่ จากการศึกษาพบว่า มีบริษัทที่ให้ความสนใจ เช่น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเพิ่งแต่แสดงความสนใจในการเข้าไปลงทุน แต่ยังไม่ได้ทำการศึกษาย่างจริงจังนัก ส่วนอีกบริษัทเป็นบริษัทเครื่องดื่มน้ำที่มียอดขายสูงในไนจีเรีย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาความพร้อมต่างๆเปรียบเทียบกับประเทศอื่น มีความเป็นไปได้สูงที่บริษัทดังกล่าวจะเลือกลงทุนในประเทศอื่นใน ECOWAS แทนไนจีเรีย

การลงทุนของต่างชาติในไนจีเรียส่วนใหญ่ลงทุนในกิจการเหมืองแร่ ภาคการผลิต การก่อสร้าง และการขนส่งและคลังสินค้า โดยมีประเทศที่เป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ได้แก่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และฝรั่งเศส ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโอกาสการลงทุนที่ไนจีเรียยังคงเปิดกว้างให้กับภาคการเกษตร

ในด้านความสัมพันธ์ทางการค้ากับไทยนั้น ไนจีเรียเคยเป็นตลาดส่งออกข้าวอันดับ 1 ของไทยในทวีปแอฟริกา แต่เมื่อรัฐบาลไนจีเรียประกาศนโยบายลดการนำเข้าอาหารและสร้างความมั่นคงทางอาหารภายใน ทำให้ปริมาณส่งออกข้าวหนึ่ง (parboiled rice) ของประเทศไทยไปยังไนจีเรียลดลงจนตกไปอยู่ที่อันดับ 4 อย่างไรก็ตาม เบนินกลายเป็นตลาดส่งออกข้าวไทยเป็นอันดับ 1 ในทวีปแอฟริกาแทน แม้ว่านโยบายข้าวของไนจีเรียจะทำให้ปริมาณส่งออกข้าวไทยลดลง แต่โอกาสของธุรกิจภาค อุตสาหกรรมการเกษตรกลับเปิดกว้างมากขึ้น ปัจจุบันไนจีเรียมุ่งนโยบายการส่งเสริมภาคเกษตรกรรม ทั้งการปล่อยกู้ให้กับชาวนาของธนาคารกลาง และสนับสนุนการปลูกข้าวอย่างเต็มที่ นโยบายที่สำคัญของรัฐบาลไนจีเรียและรัฐบาลในระดับมลรัฐต่าง ๆ ให้ความสำคัญคือ การนำเข้าเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรจากต่างประเทศ เพราะที่ผ่านมาถึงแม้จะให้การสนับสนุนการปลูกข้าวแต่ชาวนาในไนจีเรียยังคงประสบปัญหาเรื่องโรงสีข้าวไม่เพียงพอ รวมถึงเครื่องสีข้าวส่วนใหญ่ยังไม่สามารถคัดแยกหิน ดิน กรวด และทรายออกจากข้าว ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับข้าวนำเข้าที่มีคุณภาพกว่าได้ นโยบายของรัฐบาลไนจีเรียดังกล่าวจึงกลายเป็นโอกาสสำคัญของผู้ประกอบการไทยในภาค

อุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีเครื่องจักรกลทางการเกษตรซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องข้าวเพื่อตอบสนองต่อนโยบายดังกล่าวโดยเฉพาะในกลุ่มเครื่องจักรกลขนาดเล็ก อาทิ

เครื่องจักรสีข้าวขนาดเล็ก เครื่องจักร และเครื่องมือทางการเกษตรอื่น ๆ รวมถึงการพัฒนาด้านบุคลากรด้านการเกษตรส่งไปยังประเทศไนจีเรีย

ปัจจุบันไนจีเรียเป็นคู่ค้าอันดับที่ 2 ของไทยในทวีปแอฟริกา การค้าระหว่างไทย–ไนจีเรีย ในปี 2559 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 235 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยไทยส่งออก 188 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และไทยนำเข้าจากไนจีเรีย 48 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สินค้าส่งออกของไทย ได้แก่ เม็ดพลาสติก ข้าว ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เป็นต้น ส่วนสินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากไนจีเรีย ได้แก่ น้ำมันดิบ สินแร่โลหะ เครื่องเพชรพลอย อัญมณี ด้ายและเส้นใย ไม้ซุง ไม้แปรรูป เป็นต้น โดยกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกลถือเป็น 1 ใน 5 กลุ่มสินค้าหลักที่ไทยส่งออกไปยังไนจีเรีย ดังนั้น การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐของไทยและนโยบายการสนับสนุนการปลูกข้าวของรัฐบาลไนจีเรียเองจึงถือเป็นโอกาสสำคัญที่ผู้ประกอบการไทยต้องศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการส่งออกสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรของไทยเข้าไปสู่ประเทศไนจีเรียให้มากขึ้น จากนโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจข้างต้น ทำให้ไนจีเรียกลายเป็นหนึ่งในประเทศเนื้อหอมที่นักลงทุนจากต่างประเทศ อาทิ รัสเซีย จีน สโลวาเกีย เบลารุส และไทย อยากที่จะเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่น้ำมัน (non-oil sector) โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน อุตสาหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร และเครื่องจักรกลการเกษตร อย่างไรก็ตาม แม้ว่าไนจีเรียจะเคยเป็นตลาดการส่งออกข้าวอันดับ 1 ของไทยในทวีปแอฟริกา แต่ด้วยนโยบายการลดการนำเข้าอาหารและสร้างความมั่นคงทางอาหารจึงทำให้ปัจจุบันมีการส่งออกข้าวไปยังไนจีเรียน้อยลง อย่างไรก็ตาม ไทยสามารถสร้างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าวของไนจีเรีย ทั้งการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีการผลิตข้าว เครื่องจักรกลการเกษตร การพัฒนาพันธุ์ข้าว และโครงการฝึกอบรมบุคลากรของไนจีเรียได้แม้ว่าจะต้องแข่งขันกับสินค้าจากจีนและเบลารุสที่เปิดตลาดมาก่อนก็ตาม แต่ชาวไนจีเรียนิยมบริโภคข้าวไทยมานานจึงทำให้ข้าวไทยเป็นสินค้าที่น่าเชื่อถือในตลาดไนจีเรีย

ตารางที่ 8 สรุปภาพรวมประเทศไนจีเรีย

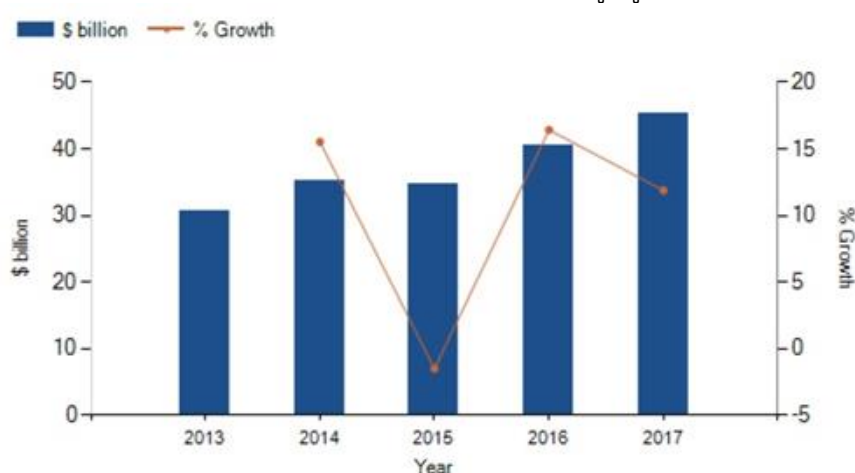
การเมือง (Politics)	ประวัติประเทศ	ประกอบไปด้วยชนเผ่าต่างๆหลากหลายชาติพันธุ์ในกลุ่มน้ำไนเจอร์ จนเมื่ออังกฤษเข้ายึดครองก็นำวัฒนธรรมแบบอังกฤษมาครอบไว้อีกชั้นหนึ่ง และเมื่ออังกฤษให้อิสรภาพชาติพันธุ์ต่างๆจึงได้รวมเข้าด้วยกันเป็นประเทศไนจีเรีย ดังนั้นไนจีเรียจึงเป็นประเทศพหุวัฒนธรรม ที่ใช้วัฒนธรรมอังกฤษเป็นสื่อกลาง
	ระบบการเมือง	ประชาธิปไตย โดยอำนาจส่วนใหญ่อยู่ที่ประธานาธิบดี ผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุดชนะกันเฉียดฉิว
	ระบบกฎหมาย	ระบบผสมทั้ง แบบจารีตประเพณี (Common Law) อย่างอังกฤษ กฎหมายชาริอะห์ อย่างอิสลาม และกฎหมายประเพณี

เศรษฐกิจ (Economics)	ขนาดตลาด	ประชากร 203 ล้านคน GDP ใหญ่ที่สุดในแอฟริกา เฉลี่ย 2013–2017 อยู่ที่ 4.7 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปี อัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 2.96
	โครงสร้าง GDP	มากกว่าร้อยละ 50 อยู่ในภาคบริการ โดยในอดีต ไนจีเรียพึ่งพาน้ำมันเป็นหลัก ในปัจจุบันได้ให้ ความสำคัญกับอุตสาหกรรมอื่นทดแทน โดยเฉพาะ เกษตร
	การเปิดเสรี	การคิดเป็นร้อยละ 26 ของ GDP
	การลงทุนจากต่างประเทศ	FDI ขาเข้าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
	เสถียรภาพ	ปีล่าสุดอัตราแลกเปลี่ยนอ่อนตัวลงอย่างมาก นอกจากนั้นอัตราเงินเฟ้อยังเพิ่มสูงถึงร้อยละ 16 ด้วย
สังคม (Social)	ทรัพยากรมนุษย์	มีประชากรมาก (203 ล้านคน) มีอัตราการเพิ่มของ ประชากรที่ 2.54 และมีวัยผู้สูงอายุน้อย (ส่วนมากเป็น วัยเด็ก และวัยทำงาน)
	เชื้อชาติ	ชาวแอฟริกัน แต่ประกอบไปด้วยหลากหลายชาติพันธุ์
	ศาสนา	มุสลิม และคริสต์ประมาณอย่างละร้อยละ 50 โดยมุสลิม จำนวนมากอยู่ทางเหนือ ส่วนคริสต์อยู่ทางใต้
	ภาษา	ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก แต่มีบ้างที่พูดได้เฉพาะภาษาถิ่น
	วัฒนธรรมธุรกิจ	วัฒนธรรมแบบอังกฤษ แต่ยังยึดติดกับระเบียบแบบแผน ยังไม่นิยมรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน
โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	การขนส่งทางถนน	เป็นเส้นทางหลัก แต่ถนนโดยมากคับแคบ และทรุด โทรม ทำให้เดินทางไม่ได้เร็วนัก ส่งผลต่อค่าขนส่ง ภายในประเทศ
	การขนส่งทางราง	ยังไม่ค่อยพัฒนานัก เป็นระบบรถไฟแบบเก่า
	การขนส่งทางน้ำ	ท่าเรือที่เลกอสค่อนข้างแน่น เนื่องจากการขนส่งทาง ถนนออกจากท่าเรือ อาจใช้เวลาถึง 7 วันจากท่าเรือ อาจต้องใช้ท่าเรือที่อื่นแทน แต่ก็ไม่ใช่ท่าเรือน้ำลึกมาก เท่าเลกอส
	การขนส่งทางอากาศ	มีท่าอากาศยานหลายแห่ง และมีการพัฒนาปรับปรุงขึ้นบ้าง
	ไฟฟ้า	มีปัญหาไฟตกบ่อย เนื่องจากระบบส่งไฟฟ้า ทำให้ โรงงานจำนวนมากต้องใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้า
	ประปา	ค่อนข้างใช้ได้
	ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ	อินเทอร์เน็ตค่อนข้างช้า (1.86 Mbps)

ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดในแอฟริกา มีประชากรกว่า 190 ล้านคน ถือเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคแอฟริกาตะวันตกและคู่ค้าในทวีปแอฟริกาลำดับต้นๆ ของไทย เช่น ธุรกิจด้านการเกษตรกรรม สินค้าเกษตรแปรรูป ร้านอาหาร ภัตตาคาร และโรงแรม เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่สำคัญ¹⁰ ด้วยศักยภาพทางด้านทรัพยากรธรรมชาติทำให้ไนจีเรียมีรายได้จากการส่งออกที่โดดเด่นโดยเฉพาะสินค้ากลุ่มปิโตรเลียม อาทิ น้ำมันดิบซึ่งถือเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศมีปริมาณการส่งออกร้อยละ 95 ของการส่งออกทั้งหมด แต่ด้วยจำนวนประชากรจำนวนมากและความสามารถในการผลิตอาหาร/สินค้าทางการเกษตรที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ ทำให้ไนจีเรียต้องนำเข้าสินค้าทางการเกษตรเป็นหลัก โดยเฉพาะข้าว ซึ่งเป็นสินค้าทางการเกษตรสำคัญของไนจีเรียเพราะประชากรในประเทศนิยมบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักมีปริมาณการนำเข้าจากต่างประเทศประมาณ 2-3 ล้านตันต่อปี¹¹

ภาคอุตสาหกรรมการเกษตรมีความสำคัญมากต่อเศรษฐกิจของไนจีเรียที่ส่งผลต่อการเติบโตของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และเป็นแหล่งสำคัญของการจ้างงานในประเทศ จากข้อมูลของ World Bank มีรายงานว่าภาคอุตสาหกรรมการเกษตรส่งผลให้ GDP ของประเทศมีการเติบโตขึ้นอย่างมั่นคง จากร้อยละ 24.4 ในปี 2016 เป็นร้อยละ 25.1 ในปี 2017 และคาดว่าจะเป็นร้อยละ 25.4 ในปี 2018¹²

อุตสาหกรรมการเกษตรของไนจีเรียแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การเกษตรกรรมเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ การทำป่าไม้ และการทำประมง โดยจากข้อมูลของหน่วยงาน National Bureau of Statistics (NBS) พบว่าการเกษตรกรรมเพาะปลูกนั้นมีความสำคัญมากที่สุดต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการเกษตรของไนจีเรีย โดยพืชผลการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง โกโก้ ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ข้าวสาลี ถั่วต่างๆ อ้อย พืชที่ให้น้ำมันต่างๆ และผักผลไม้ มูลค่าตลาดสินค้าการเกษตรของไนจีเรียปี 2017 มีการเติบโตร้อยละ 11.9 อยู่ที่มูลค่า 45.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ

แผนภูมิที่ 7 มูลค่าตลาดสินค้าการเกษตรของไนจีเรียปี 2013–2017 (หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)
ที่มา : MarketLine (2018). Nigeria–Agricultural Products.

¹⁰ GNews (2018).

¹¹ Globthailand.com (2017)

¹² Oxford Business Group (2018)

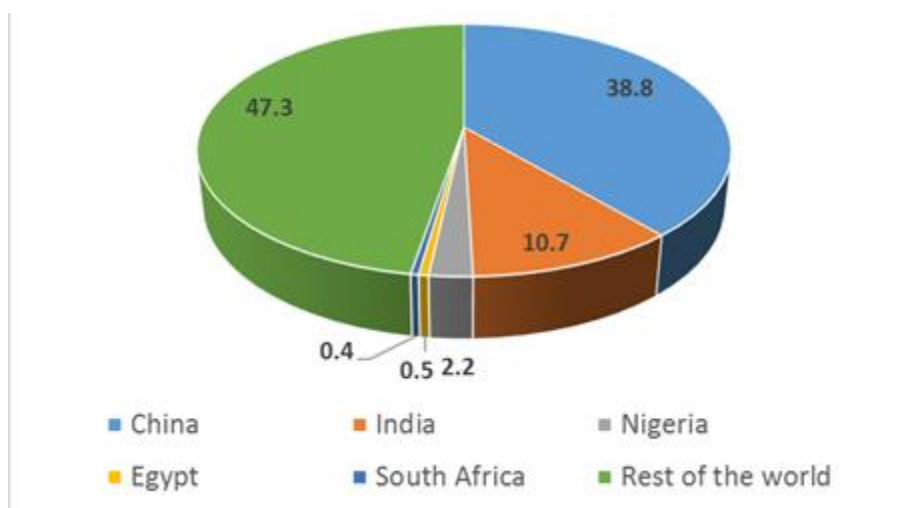
ตลาดอุตสาหกรรมสินค้าการเกษตรของไนจีเรียมีการเติบโตในอัตราเลขสองหลัก (double-digit rate) ในปี 2017 ถึงแม้ว่ามีการคาดการณ์ตลาดว่าจะเติบโตช้า แต่อัตราการเติบโตเป็นไปอย่างรวดเร็วกว่าอีกหลายๆ ตลาดทั่วโลก ตลาดอุตสาหกรรมสินค้าการเกษตรของไนจีเรียมีรายได้รวมอยู่ที่ 45.3 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2017 ซึ่งให้ให้อัตราเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (compound annual growth rate : CAGR) ร้อยละ 10.3 ระหว่างปี 2013 และ 2017 ในขณะที่อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีของแอฟริกาใต้และอียิปต์อยู่ที่ร้อยละ 0.3 และร้อยละ 5.2 ตามลำดับ¹³

ตารางที่ 9 ตลาดสินค้าการเกษตรของไนจีเรียปี 2017 เมื่อเทียบกับทั่วโลก

(หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

Geography	มูลค่าตลาด	%
China	785.1	38.8
India	217.2	10.7
Nigeria	45.3	2.2
Egypt	9.2	0.5
South Africa	8.8	0.4
Rest of the world	957.4	47.3
Total	2,023	100%

ที่มา : MarketLine (2018). Nigeria–Agricultural Products.

แผนภูมิที่ 8 ส่วนแบ่งตลาดสินค้าการเกษตรของไนจีเรียปี 2017 เมื่อเทียบกับทั่วโลก (หน่วย : %)
ที่มา : MarketLine (2018). Nigeria–Agricultural Products.

¹³ EMIS, Nigeria-Agricultural Products-Market Overview, September 2018.

ปี 2017 ไนจีเรียมีปริมาณผลผลิตทางการเกษตรเติบโตลดลงร้อยละ 1.7 ดังตารางที่ 10 อย่างไรก็ตาม ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรในตลาดเพิ่มขึ้นด้วยอัตราเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีที่ร้อยละ 3.5 ระหว่างปี 2013 และ 2017 โดยมีปริมาณทั้งหมดอยู่ที่ 178.9 ล้านตันในปี 2017 และคาดการณ์ว่าจะเติบโตถึง 195.2 ล้านตันในปี 2022

ตารางที่ 10 ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของไนจีเรียปี 2013–2017

(หน่วย : ล้านตัน)

Year	million tons	% Growth
2013	155.9	
2014	178.4	14.40%
2015	183.7	3.00%
2016	182	-0.90%
2017	178.9	-1.70%
CAGR: 2013–17		3.50%

ที่มา : MarketLine (2018). Nigeria–Agricultural Products.

แผนภูมิที่ 9 ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของไนจีเรียปี 2013–2017 (หน่วย : ล้านตัน)

ที่มา : MarketLine (2018). Nigeria–Agricultural Products.

ในปี 2017 พืชหัวเป็นกลุ่มตลาดที่ทำรายได้ดีที่สุด โดยมีรายได้รวมอยู่ที่ 17.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 37.8 ของตลาดรวมทั้งหมด พืชที่ให้น้ำมันเป็นกลุ่มที่ทำรายได้ อยู่ที่ 9.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 20.9 ของมูลค่าตลาดรวม

ตารางที่ 11 ตลาดผลผลิตทางการเกษตรของไนจีเรีย ปี 2017 แบ่งตามกลุ่มของพืชผล

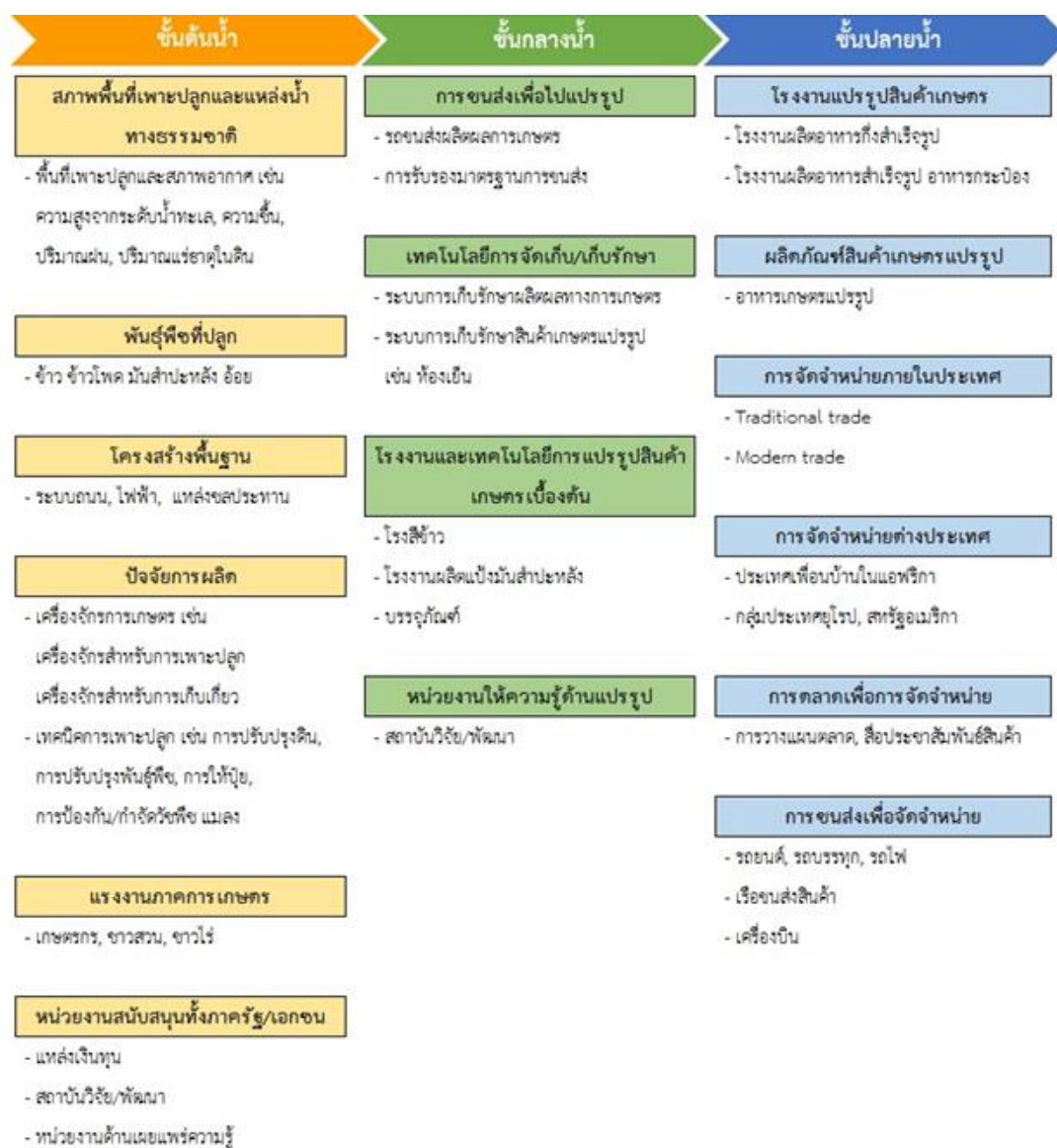
(หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

กลุ่ม	มูลค่าตลาด	%
Roots & Tubers	17.1	37.8
Oil crops	9.5	20.9
Vegetables	7.5	16.7
Cereals	5.3	11.8
Fruit	4.5	10
Sugar	1.3	2.9
Total	45.2	100%

ที่มา : MarketLine (2018). Nigeria–Agricultural Products.

ไนจีเรียได้ประโยชน์จากการมีที่ดินขนาดใหญ่ที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ดี แต่อย่างไรก็ดี ตลาดผลผลิตทางการเกษตรของไนจีเรียยังคงประสบกับปัญหาการขาดแคลนเงินลงทุน ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเกษตรของไนจีเรียส่วนมากเป็นกิจการขนาดเล็กหรือบริษัทขนาดเล็ก เกษตรกรเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกแบบดั้งเดิม ยังไม่มีการนำเอาเทคโนโลยีหรือเครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัยเข้ามาช่วยมากนัก ในด้านความสัมพันธ์ทางการค้ากับไทยนั้น ไนจีเรียเคยเป็น ตลาดส่งออกข้าวอันดับ 1 ของไทยในทวีปแอฟริกา แต่เมื่อรัฐบาลไนจีเรียประกาศนโยบายลดการ นำเข้าอาหารและสร้างความมั่นคงทางอาหารภายใน ทำให้ปริมาณส่งออกข้าวหนึ่ง (parboiled rice) ของประเทศไทยไปยังไนจีเรียลดลงจนตกไปอยู่ที่อันดับ 4 อย่างไรก็ดี เบนินกลายเป็นตลาดส่งออก ข้าวไทยเป็นอันดับ 1 ในทวีปแอฟริกาแทน แม้ว่านโยบายข้าวของไนจีเรียจะทำให้ปริมาณส่งออกข้าวไทย ลดลง แต่โอกาสของธุรกิจในการค้าอุตสาหกรรมเกษตรกลับเปิดกว้างมากขึ้น ปัจจุบันไนจีเรียมุ่ง นโยบายการส่งเสริมภาคเกษตรกรรม ทั้งการปล่อยกู้ให้กับชาวนาของธนาคารกลาง และสนับสนุน การปลูกข้าวอย่างเต็มที่ นโยบายที่สำคัญของรัฐบาลไนจีเรียและรัฐบาลในระดับมลรัฐต่าง ๆ ให้ ความสำคัญคือ การนำเข้าเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรจากต่างประเทศ เพราะที่ผ่านมาถึงแม้ จะให้การสนับสนุนการปลูกข้าวแต่ชาวนาในไนจีเรียยังคงประสบปัญหาเรื่องโรงสีข้าวไม่เพียงพอ รวมถึงเครื่องสีข้าวส่วนใหญ่ยังไม่สามารถคัดแยกหิน ดิน กรวด และทรายออกจากข้าว ทำให้ไม่ สามารถแข่งขันกับข้าวนำเข้าที่มีคุณภาพกว่าได้ นโยบายของรัฐบาลไนจีเรียดังกล่าวจึงกลายเป็น โอกาสสำคัญของผู้ประกอบการไทยในภาคอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีเครื่องจักรกลทางการเกษตร ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องข้าว เพื่อตอบสนองต่อนโยบายดังกล่าวโดยเฉพาะในกลุ่ม เครื่องจักรกลขนาดเล็ก อาทิ เครื่องจักรสีข้าวขนาดเล็ก เครื่องจักร และเครื่องมือทางการเกษตรอื่น ๆ รวมถึงการพัฒนาต่อบุคลากรด้านการเกษตรส่งไปยังประเทศไนจีเรีย

3.1.7 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป ด้วยห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

3.1.7.1 การวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่มูลค่า

ในขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่มูลค่านั้นมีประเด็นและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) สภาพพื้นที่เพาะปลูกและแหล่งน้ำทางธรรมชาติ

เนื่องด้วยประเทศไนจีเรียมีความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะที่ดินในการเพาะปลูกที่มีความอุดมสมบูรณ์ซึ่งได้รับประโยชน์จากภูมิศาสตร์ของประเทศ แม่น้ำหลักของประเทศ 2 สาย คือ แม่น้ำไนเจอร์ (Niger river) และแม่น้ำเบนัว (Benue river) ไหลมาบรรจบกันตอนกลางของประเทศเกิดเป็นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์

(ปากแม่น้ำไนเจอร์ (Niger Delta) ซึ่งเป็นพื้นที่ปากแม่น้ำที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก) ด้วยเหตุนี้ อุตสาหกรรมที่เป็นจุดแข็งสำหรับประเทศไนจีเรียแล้วก็คืออุตสาหกรรมในภาคการเกษตร ทั้งการเกษตร ปศุสัตว์ และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร/ปศุสัตว์ดังกล่าว (อาทิ แปรรูปเป็น อาหารแป้ง หรือน้ำตาล และแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงทดแทน)¹⁴ ไนจีเรียมีพื้นที่ดินที่เป็นฟาร์มสำหรับการ เพาะปลูกมากกว่า 30 ล้านเฮกตาร์ แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคอาหารของ คนในประเทศ ผู้เล่นในอุตสาหกรรมการเกษตรของไนจีเรียส่วนมากเป็นกิจการขนาดเล็กหรือบริษัท ขนาดเล็กที่มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณรายละ 4–5 เอเคอร์¹⁵ โดยใช้น้ำฝนจากธรรมชาติเป็นแหล่งน้ำ สำหรับการเพาะปลูก เกษตรกรเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกแบบดั้งเดิม ยังไม่มีการนำเอาเทคโนโลยีหรือเครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัยเข้ามาช่วยมากนัก และส่วนใหญ่มีปัญหา ขาดแคลนด้านเงินทุน ด้วยเหตุนี้ภาครัฐจึงต้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านของการจัดหา เครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร เมล็ดพันธุ์พืชที่จะเพาะปลูก รวมทั้งสารเคมีที่ใช้ในการ เพาะปลูกเพื่อแจกจ่ายให้แก่เกษตรกร

2) พันธุ์พืชที่ปลูก

เนื่องด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศนั้นมีความเหมาะสมต่อ การทำเกษตรกรรมจึงทำให้ไนจีเรียมีชนิดของพืชพันธุ์ที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ พืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญของไนจีเรีย ได้แก่ ถั่ว มันสำปะหลัง โกโก้ ข้าวโพด ถั่วลิสง ข้าว งามะม่วงหิมพานต์ อ้อย กัมอะราบิก ถั่วโคล่า (kola nut) เมลอน ข้าวฟ่าง ปาล์มน้ำมัน ถั่วลิสง ยางพารา ถั่วเหลือง และมันแกว โดยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ พืชผลที่นำไปเป็นอาหารเพื่อการบริโภคในครัวเรือน และพืชผลเพื่อ การส่งออก ข้าวจัดเป็นพืชที่มีความสำคัญมากเพราะประชากรในประเทศนิยมบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก ในแต่ละปีปริมาณการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากเนื่องจากข้าวที่ผลิตได้ภายในประเทศ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ที่ผ่านมา ไนจีเรียประสบปัญหาการลักลอบนำเข้าข้าว โดยเฉพาะบริเวณ ชายแดน ไนจีเรีย-เบนิน ที่มีปริมาณกว่าปีละ 571,000 ตัน ทำให้รัฐบาลเร่งออกมาตรการควบคุม การนำเข้าข้าวในบริเวณชายแดน และเริ่มมีการออกนโยบายลดการนำเข้าอาหารเพื่อสร้างความมั่นคง ภายในประเทศ โดยบรรจุให้ข้าวเป็นหนึ่งในสินค้า 41 ชนิดที่ถูกควบคุมด้วยมาตรการทางภาษีและ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของธนาคารกลางไนจีเรีย รวมทั้ง สนับสนุนการปลูกข้าว ภายในประเทศโดยเฉพาะในรัฐ Ebonyi ทางตอนใต้ของประเทศซึ่งมีศักยภาพที่โดดเด่นในการปลูกข้าว

3) โครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานของไนจีเรีย เช่น ระบบถนนหนทางหลายสายที่ยัง ขรุขระ ระบบไฟฟ้าที่ไม่ทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท รวมทั้งแหล่งน้ำชลประทานสำหรับ การเกษตรกรรมยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลไนจีเรียมีนโยบายในการพัฒนา ภาคอุตสาหกรรมการเกษตรให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของประเทศ ดังนั้นจึงมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนโดยเฉพาะการปรับปรุงด้านโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนภาคเกษตรกรรม และสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการลงทุนจากต่างประเทศ ดังนั้น หากมองถึงโอกาสของธุรกิจไทยที่มีความสนใจไปลงทุนในภาคอุตสาหกรรมการเกษตรนั้น ก็ถือได้ว่ามี

¹⁴ Thailand Board of Investment (2015)

¹⁵ Export.gov (2018).

แนวโน้มและโอกาสที่ดี แต่อย่างไรก็ดีการทำธุรกิจด้านการเกษตรในไนจีเรียยังคงมีอุปสรรคในเรื่องของการเป็นเจ้าของที่ดิน และในเรื่องของความปลอดภัยและการคอร์รัปชัน ซึ่งปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาสำคัญของไนจีเรีย หากต้องการจะไปลงทุนควรจัดหาการคุ้มกันจากทหารเพื่อรักษาความปลอดภัยตลอดช่วงเวลาที่ทำธุรกิจในไนจีเรีย

4) ปัจจัยการผลิต

บริษัทที่ทำธุรกิจด้านการเกษตรส่วนใหญ่เป็นบริษัทหรือกิจการขนาดเล็ก และมีกระจายตัว โดยส่วนใหญ่ทำการเกษตรโดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์พื้นฐาน ยังไม่ได้นำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยหรือเครื่องจักรกลการเกษตรเข้ามาใช้มากนักเนื่องมาจากการขาดแคลนด้านเงินทุน ภาครัฐจึงมีนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรโดยมีมาตรการส่งเสริมการนำเข้าเครื่องจักรกลการเกษตร และการลงทุนจัดหาเครื่องมือเครื่องจักรการเกษตรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมให้สอดคล้องตามแผนการปฏิรูปอุตสาหกรรม (Nigerian Investment Revolution Plan: NIRP) ไทยเองมีโอกาที่จะเป็นประเทศผู้ส่งออกเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรในตลาดไนจีเรียได้ เช่น เครื่องจักรสำหรับการเพาะปลูก รถไถนา เครื่องหว่านเมล็ด ระบบการให้น้ำแก่พืชที่ปลูก เครื่องจักรสำหรับการเก็บเกี่ยว รวมทั้งผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้สำหรับการเกษตร เช่น ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดวัชพืช ศัตรูพืช ในฐานะที่ไทยมีศักยภาพและความเชี่ยวชาญในการพัฒนาด้านการเกษตรโดยเฉพาะข้าว อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยที่ผลิตเครื่องมือการเกษตรด้วยเทคโนโลยีของตนเองสามารถส่งออกไปยังไนจีเรีย รวมทั้งส่งเสริมบุคลากรของไทยไปให้ความรู้ หรือให้คำปรึกษาในการปรับใช้เครื่องจักรกลการเกษตรดังกล่าว รวมทั้งให้ความรู้ในส่วนของเทคนิคการเพาะปลูก เช่น การปรับปรุงดิน การปรับปรุงพันธุ์พืช การให้ปุ๋ย เป็นต้น เพื่อนำไปปรับใช้ในภาคการเกษตรของไนจีเรียให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อลดการนำเข้าสินค้าเกษตรต่างๆ ที่ไนจีเรียสามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการในประเทศ

5) แรงงานภาคการเกษตร

เนื่องจากไนจีเรียมีประชากรอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ไนจีเรียไม่มีปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนแรงงาน และยังเป็นประเทศที่มีจำนวนแรงงานมากที่สุดในกลุ่มประเทศแถบเดียวกัน โดยแรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตรกรรม (คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 70 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศ) อีกทั้งคนไนจีเรียมีความคุ้นเคยกับการทำเกษตรกรรมมาช้านานจึงสามารถเข้ามาทำงานในภาคเกษตรกรรมได้เป็นอย่างดี ประกอบกับอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำที่ไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับประเทศในแถบนั้น และค่อนข้างต่ำมากเมื่อเทียบกับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในไทย หากธุรกิจไทยต้องการที่จะไปลงทุนในไนจีเรียก็เป็นโอกาสดีในด้านความได้เปรียบของต้นทุนเนื่องจากมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ นอกจากนี้ทางรัฐบาลไนจีเรียมีนโยบายกระตุ้นการลงทุนในภาคเกษตรกรรม และต้องการเพิ่มการจ้างงานให้แก่คนในประเทศได้มีงานทำและสร้างรายได้ เนื่องจากปัจจุบันประชากรจำนวนมากยังคงประสบปัญหาความยากจนและไม่มีความทำ ดังนั้นแรงงานสำหรับการผลิตจึงไม่ใช่อุปสรรคสำหรับการไปลงทุนในไนจีเรีย แต่อย่างไรก็ดีแรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไม่มีฝีมือ การจ้างแรงงานไนจีเรียจึงมีความจำเป็นที่ต้องทำการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีให้กับแรงงานเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) หน่วยงานสนับสนุนทั้งภาครัฐ/เอกชน

ในปี 2014 รัฐบาลไนจีเรียได้มีการจัดทำแผนการปฏิรูปอุตสาหกรรม (Nigerian Investment Revolution Plan: NIRP) ซึ่งกำหนดให้อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมสำคัญ (Priority Sector) ที่ต้องการการส่งเสริมเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และเพื่อทดแทนการพึ่งพาอุตสาหกรรมปิโตรเลียมที่มีแนวโน้มการสร้างรายได้ที่ลดลง นอกจากนี้หน่วยงานที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับภาคการเกษตรของประเทศ คือ กระทรวงเกษตรและการพัฒนาชนบท (Federal Ministry of Agriculture and Rural Development: FMARD) ยังได้มีการประกาศแผนนโยบายปฏิรูปภาคเกษตรกรรม (Agriculture Transformation Agenda: ATA) ซึ่งเป็นนโยบายที่ช่วยพัฒนาภาคการผลิตวัตถุดิบทางการเกษตรของประเทศ ผ่านการส่งเสริมผู้ประกอบการและเกษตรกรรายย่อย การพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะปลูกและการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป และการสนับสนุนดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนยังอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของไนจีเรีย จากการที่ภาครัฐต้องการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการเกษตรเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงมีการจัดตั้งโครงการเพื่อพัฒนาด้านการเกษตรขึ้น 5 โครงการในปี 2015 ได้แก่ Anchor Borrowers Program (ABP), Presidential Fertilizer Initiative (PFI), Youth Lab, Presidential Economic Diversification Initiative (PEDI) และ Food Security Council โดยมีการร่วมมือกันดำเนินงานทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อจัดหาทรัพยากรต่างๆ ทั้งในส่วนที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ว่าเงินให้แก่เกษตรกรรายย่อยเพื่อเป็นการกระตุ้นการผลิตให้แก่ภาคเกษตรกรรม ซึ่งมาตรการช่วยเหลือต่างๆ เหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลให้ความต้องการทรัพยากรและเครื่องมือด้านการเกษตรเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน

นอกจากโครงการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ภาครัฐยังมีโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรให้เติบโตโดยส่งเสริมให้เกิดการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นและขยายการส่งออก ยกตัวอย่างเช่น หนึ่งในสองบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกันของไนจีเรียและเยอรมนีคือการมุ่งเน้นในด้านของการเกษตร โดยเป็นข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน Nigeria Incentive-Based Risk Sharing System for Agricultural Lending (NIRSAL) และ the PETKUS Technologies GmbH ซึ่งเป็นบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญในด้านห่วงโซ่มูลค่าการเกษตรหลังเก็บเกี่ยว (post-harvest agricultural value chain) โดยภาครัฐของไนจีเรียคาดหวังว่าผู้เชี่ยวชาญของเยอรมนีจะสามารถช่วยให้ตลาดเติบโตขึ้นได้ดี สิ่งที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเกษตรให้เติบโตได้ดีคือ การเพาะปลูกส่วนใหญ่ยังเป็นแบบฟาร์มขนาดเล็ก ใสปุ๋ยในปริมาณน้อย ความเสื่อมสภาพของดินในบางพื้นที่ และการขาดแคลนระบบชลประทาน ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคที่ทำให้การเกษตรยังเติบโตได้ไม่เต็มที่ และเพื่อเป็นการส่งเสริมการเติบโตของตลาดการเกษตร ทางธนาคารเพื่อการเกษตรของไนจีเรีย (Nigerian Agricultural Bank) จึงได้ร่วมมือกับ Bank of Agriculture and the African electricity supplier Daystar Power โดยมีการข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกันในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการไฟฟ้าในพื้นที่ชนบท เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ให้เติบโตขึ้น

ในส่วนของการส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาการเกษตรระหว่างไทยกับไนจีเรีย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจา และสำนักงานส่งเสริมการค้าไทยใน

ต่างประเทศ ได้ร่วมกันจัดโครงการพัฒนาและฝึกอบรมนักวิชาการเกษตรเพื่อพัฒนาการปลูกและผลิตข้าว ในไนจีเรียเป็นเวลา 3 ปี มุ่งเน้นการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทยกับไนจีเรียอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการพัฒนาและฝึกอบรมนักวิชาการเกษตรของไนจีเรียเพื่อพัฒนาการปลูกและผลิตข้าว ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยเป็นโครงการต่อเนื่องมาจากรายปี 2014 และมีแผนงานจะจัดในปี ต่อ ๆ ไปด้วยเช่นกัน เพื่อกระตุ้นการศึกษาและความต้องการของภาครัฐและภาคเอกชนของไนจีเรีย ในการนำเข้าเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรจากประเทศไทย

และในปี 2018 นายมุฮัมมาดู บูฮารี (Muhammadu Buhari) ประธานาธิบดีของไนจีเรีย ได้นำเสนอร่างงบประมาณแห่งชาติประจำปี 2018 เข้าสู่รัฐสภาไนจีเรีย เพื่อพิจารณาอนุมัติงบประมาณจำนวน 24,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยสิ่งที่น่าสนใจในร่าง งบประมาณดังกล่าว คือ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณกว่าร้อยละ 30 หรือประมาณ 7,330 ล้าน เหรียญสหรัฐฯ ไปในภาคการลงทุนโดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนภาคเกษตรกรรม พลังงาน การคมนาคมขนส่ง และสาธารณสุข ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไนจีเรียมีความตั้งใจจริงที่จะ พัฒนาภาคอุตสาหกรรมเกษตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดการนำเข้าจากต่างประเทศ สร้างงาน และ ปรับปรุงสาธารณสุขภาคด้านพลังงาน โดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้า เพื่อเอื้อต่อการลงทุนจากต่างประเทศ¹⁶

3.1.7.2 การวิเคราะห์ชั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในชั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้องได้แก่

1) การขนส่งผลิตผลการเกษตรเพื่อไปแปรรูป

ระบบโลจิสติกส์และการขนส่งพืชผลทางการเกษตรมีความยุ่งยาก กว่าสินค้าอื่นๆ เนื่องจากผลผลิตบางชนิดเน่าเสียง่ายจึงต้องการระบบขนส่งที่มีประสิทธิภาพที่สามารถ รักษาคุณภาพของผลผลิตไว้ได้โดยไม่เน่าเสียหรือเสียหายระหว่างทาง รวมทั้งการรักษาความสะอาด ของผลผลิต การขนส่งด้วยรถขนส่งที่มีระบบรักษาความเย็นหรือห้องเย็นเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการ รักษาคุณภาพของสินค้าเกษตรบางชนิด เช่น ผัก ผลไม้ ระบบการขนส่งของไนจีเรียยังไม่มี การนำ เทคโนโลยีเข้ามาใช้มากนัก ประกอบกับระบบถนนหนทางยังไม่เจริญ มีความขรุขระในหลายๆ พื้นที่ และรถขนส่งส่วนใหญ่ไม่มีห้องเย็น ดังนั้นจึงพบปัญหาผลผลิตการเกษตรที่ขนส่งไปเสียหาย หรือมีอายุ การเก็บที่สั้น

2) เทคโนโลยีการจัดเก็บ/เก็บรักษา

เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรบางชนิดเน่าเสียง่ายจึงต้องการระบบ การจัดเก็บที่ดีที่สามารถรักษาคุณภาพและอายุของสินค้าเกษตรไว้ได้ ซึ่งปัจจุบันไนจีเรียยังไม่มี การนำ เทคโนโลยีทางด้านนี้เข้ามาใช้มากนักและผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นรายเล็ก มีปัญหาขาดแคลนด้าน เงินลงทุน ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีสำหรับธุรกิจไทยที่สนใจจะไปลงทุนเนื่องจากไทยมีความเชี่ยวชาญ ทางด้านการเกษตรกรรมและมีระบบเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัย รวมทั้งระบบการ จัดเก็บสินค้าหรือผลิตภัณฑ์แปรรูปซึ่งมีทั้งแบบการจัดเก็บที่อุณหภูมิปกติ และการจัดเก็บในห้องเย็น ที่มีการควบคุมการทำงานระบบให้ได้ตามมาตรฐาน

¹⁶ ฐานเศรษฐกิจ (2017).

3) โรงงานและเทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรเบื้องต้น

เนื่องจากไนจีเรียมีประชากรอยู่อาศัยเป็นจำนวนมากจึงมีความต้องการบริโภคอาหารที่มากตามไปด้วยโดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นอาหารหลัก โรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรเบื้องต้นที่สำคัญจึงได้แก่ โรงสีข้าว โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง โรงงานผลิตน้ำตาลจากอ้อย โรงงานผลิตแป้งข้าวโพด โรงงานผลิตแป้งสาลี เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรเบื้องต้นเหล่านี้ยังไม่สามารถผลิตสินค้าออกมาได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศและการส่งขายต่างประเทศ เนื่องมาจากจำนวนประชากรที่มีอยู่มากและยังไม่มีหรือนำเทคโนโลยีหรือเครื่องจักรที่ทันสมัยเข้ามาใช้มากนัก ประกอบกับการขาดแคลนด้านเงินลงทุน ทำให้ไม่สามารถเพิ่มกำลังการผลิตและผลิตผลได้ตามปริมาณที่ต้องการ ส่งผลให้ยังต้องนำเข้าสินค้าเกษตรอยู่เป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 12 มูลค่าตลาดข้าวนึ่ง (Parboiled Milled Rice) ของไนจีเรีย

(หน่วย: พันเหรียญสหรัฐฯ)

	2016	2017	2018 (Projected)
Total Market Size	4,350,000	5,000,000	5,500,000
Total Local Production	2,400,000	2,460,000	2,480,000
Total Exports	0	0	0
Total Imports	1,950,000	2,540,000	3,020,000

Total Market Size = (Total Local Production + Total Imports)–(Total Exports)

ที่มา : export.gov (2018). Nigeria–Agriculture

ตารางที่ 13 มูลค่าตลาดข้าวสาลี (Wheat) ของไนจีเรีย

(หน่วย: พันเหรียญสหรัฐฯ)

	2016	2017	2018 (Projected)
Total Market Size	1,213,000	1,500,000	1,650,000
Total Local Production	13,000	15,500	16,000
Total Exports	0	0	0
Total Imports	1,200,000	1,484,500	1,634,000

Total Market Size = (Total Local Production + Total Imports)–(Total Exports)

ที่มา : export.gov (2018). Nigeria–Agriculture

นอกจากนี้เกษตรกรในไนจีเรียยังคงประสบปัญหาเรื่องโรงสีข้าวไม่เพียงพอ รวมถึงเครื่องสีข้าวส่วนใหญ่ยังไม่สามารถคัดแยกหิน ดิน กรวด และทรายออกจากข้าวได้ดี เมล็ดข้าวที่สีออกมาบางส่วนไม่สมบูรณ์ มีการแตกหัก ส่งผลให้ไม่สามารถแข่งขันกับข้าวนำเข้าที่มีคุณภาพกว่าได้ และเกิดความเสียหายสำหรับการส่งออกขายยังต่างประเทศ หากพิจารณาในแง่ของความน่าสนใจของโอกาสการไปลงทุนธุรกิจโรงสีข้าวในไนจีเรีย การส่งออกเครื่องจักรที่ใช้ในการสีข้าวไปยังไนจีเรีย หรือการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านนี้ให้แก่ไนจีเรีย จัดได้ว่าเป็นโอกาสที่ดีและมี

ความน่าสนใจ เนื่องจากไทยมีศักยภาพและความเชี่ยวชาญในการพัฒนาด้านการเกษตรโดยเฉพาะข้าว มีเทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ทันสมัยกว่า อีกทั้งคนในจີเรียให้การยอมรับสินค้าข้าวของไทยมานาน นอกจากนี้ทางรัฐบาลในจີเรียยังมีมาตรการยกเว้นภาษีการนำเข้าเครื่องจักรทางการเกษตร เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศให้เติบโตและสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้

3.1.7.3 การวิเคราะห์ขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) โรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร

เนื่องมาจากในจີเรียนั้นมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการทำเกษตรกรรมและมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มากมาย จึงส่งผลให้มีวัตถุดิบขั้นต้นน้ำจากภาคเกษตรกรรมสำหรับนำไปใช้ในการแปรรูปเป็นจำนวนมากและมีความหลากหลายดังที่ได้กล่าวไว้ในการวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำ อาทิเช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ อ้อย โกโก้ พืชที่ให้น้ำมันต่างๆ ถั่วต่างๆ ผักและผลไม้ต่างๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์และสัตว์น้ำ สินค้าเกษตรส่วนใหญ่จะถูกนำไปแปรรูปเป็นอาหารเพื่อบริโภคทั้งภายในประเทศและส่งออกขายยังต่างประเทศ และเนื่องด้วยในจີเรียมีประชากรเป็นจำนวนมากจึงมีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะอาหารเป็นจำนวนมากเช่นกัน และแม้ว่าจะมีทรัพยากรในขั้นต้นน้ำอยู่มากแต่ปัจจุบันการผลิตอาหารเพื่อการบริโภคภายในประเทศก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการและยังต้องมีการนำเข้าอาหารจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก หากพิจารณาในเรื่องของโอกาสจากความต้องการของตลาดที่มีอยู่มากในการเข้าไปทำธุรกิจในประเทศในจີเรีย เช่น การตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าทางการเกษตรไปเป็นอาหารกึ่งสำเร็จรูป หรือโรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง เพื่อจำหน่ายภายในประเทศ และส่งขายยังประเทศใกล้เคียงก็จัดได้ว่ามีความน่าสนใจอยู่มาก เพราะผู้เล่นรายใหญ่ในอุตสาหกรรมนี้ยังมีไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก อีกทั้งไทยมีความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมอาหาร และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าในจີเรีย และภาครัฐของในจີเรียมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

2) ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูป

ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญของในจີเรีย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป (อาหารกึ่งสำเร็จรูปและอาหารสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง) เมล็ดพืชอบแห้ง ขนมหวาน ขนมปังกรอบ เครื่องดื่ม โดยจะเน้นผลิตเพื่อขายในประเทศเป็นหลักเพราะมีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และในปัจจุบันยังผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศ สำหรับสินค้าเกษตรแปรรูปส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ เนยโกโก้ (cocoa butter) เมล็ดโกโก้หมัก (fermented cocoa beans) เมล็ดพืชต่างๆ มะพร้าว เมล็ดงา (sesame seeds) เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ ยางพารา ไม้แปรรูป ดอกชบา กุ้งแช่แข็ง และนมหรือครีม

3) การจัดจำหน่ายภายในประเทศ

ตลาดสินค้าการเกษตรในประเทศของในจີเรีย ส่วนใหญ่เป็นตลาดแบบดั้งเดิม (Traditional trade) คือ เป็นรูปแบบการวางขายในตลาดสดซึ่งมีอยู่ทั่วไป และสภาพตลาด

ยังไม่เจริญมากนัก ส่วนรูปแบบตลาดสมัยใหม่ (Modern trade) เช่น ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ ยังมีให้เห็นไม่มาก

4) การจัดจำหน่ายต่างประเทศ

ตลาดการส่งออกที่สำคัญของไนจีเรีย ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ เยอรมนี ตุรกี ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา

5) การตลาดเพื่อการจัดจำหน่าย

สำหรับการทำตลาดเพื่อการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปของไนจีเรียนั้นยังมีไม่มากนัก เนื่องจากการจัดจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นแบบ Traditional trade คือ การวางขายในตลาดสด และเน้นการจำหน่ายภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่ต้องใช้การวางแผนทางการตลาดหรือการประชาสัมพันธ์ตัวสินค้ามากนัก หากมีการพัฒนาด้านการตลาดให้มากขึ้นตั้งแต่การวางแผนการตลาดที่ดี การประชาสัมพันธ์ตัวสินค้า การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย การสร้างคุณภาพที่ดีและสม่ำเสมอให้กับตัวสินค้า การติดตามผลการจัดจำหน่ายเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ก็จะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเพิ่มยอดขายและขยายตลาดได้มากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6) การขนส่งเพื่อการจัดจำหน่าย

ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดในแอฟริกา จึงมีเส้นทางคมนาคมขนส่งหลายเส้นทางที่สามารถเลือกขนส่งสินค้าได้ตามความสะดวก ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

(1) ทางบก มีทั้งการขนส่งโดยรถยนต์และรถไฟ โดยเมืองศูนย์กลางการขนส่งและการค้าที่สำคัญคือเมืองลากอส แต่อย่างไรก็ดีสภาพถนนหนทางส่วนใหญ่ยังไม่เจริญ หลายเส้นทางยังไม่ได้ลาดยางและมีความขรุขระ ส่วนระบบคมนาคมขนส่งทางรถไฟในไนจีเรียยังต้องมีการพัฒนาอีกมาก ทั้งในด้านการขยายเส้นทางรถไฟและมาตรฐานการให้บริการ โดยมีเส้นทางรถไฟสายหลัก 2 สาย ได้แก่ เส้นทางเชื่อมระหว่างเมืองลากอส และเมือง Nguru (อยู่ทางเหนือของประเทศ) กับเส้นทางเชื่อมระหว่างเมือง Port Harcourt (อยู่ทางตอนใต้ของประเทศ) และเมือง Maiduguri (อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ) ซึ่งปัจจุบันได้มีความร่วมมือกับจีนในการปรับปรุงเส้นทางรถไฟและขยายเส้นทางรถไฟให้มากขึ้น นอกจากนี้ ไนจีเรียยังมีแผนจะสร้างทางรถไฟเชื่อมกับไนเจอร์ ประเทศเพื่อนบ้านซึ่งอยู่ทางเหนือของไนจีเรีย

(2) ทางน้ำ การขนส่งสินค้านี้ระหว่างประเทศส่วนใหญ่ของไนจีเรียจะขนส่งผ่านทางเรือ โดยไนจีเรียมีทางออกสู่มหาสมุทรแอตแลนติกทางใต้ของประเทศ ทั้งนี้ ศูนย์ท่าเรือ (Port Complex) ที่สำคัญ คือ Port of Lagos ในเมืองลากอสซึ่งเป็นท่าเรือหลักของประเทศ โดย Port of Lagos มีท่าเรือย่อย 3 ท่า ได้แก่ Apapa Port, Tin Can Island Port และ Lagos Port ซึ่งตั้งอยู่บนอ่าวกินีทั้งหมด นอกจากนี้ ไนจีเรียยังมีท่าเรือสำคัญอื่นๆ อีกหลายแห่ง เช่น Warri Port, Port Harcourt และ Calabar Port ซึ่งอยู่ทางใต้ของประเทศ สำหรับรายละเอียดท่าเรือสำคัญของไนจีเรียมีดังนี้

– Apapa Port เป็นท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดของไนจีเรีย มีบริการขนถ่ายสินค้าหลายชนิด เช่น ข้าวสาลี ซีเมนต์ น้ำมัน ปลา สินค้าแห้ง และตู้คอนเทนเนอร์ โดยมีเส้นทางเชื่อมกับเครือข่ายรถไฟในประเทศด้วย

– Tin Can Island Port มีสะพานเชื่อมกับ Apapa Port และมีท่าเทียบเรือน้ำลึก 11 แห่ง มีระบบดูแลความปลอดภัยอย่างเข้มงวด ทั้งจากกองกำลังตำรวจไนจีเรียและหน่วยงานภาคเอกชน

– Port Harcourt ตั้งอยู่ห่างจากอ่าวกินีเพียง 66 กิโลเมตร ริมแม่น้ำ Bonny River บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำไนเจอร์ มีเส้นทางเชื่อมกับเครือข่ายรถไฟในประเทศด้วย

(3) ทางอากาศ ไนจีเรียมีท่าอากาศยานอยู่หลายแห่งทั่วประเทศ สำหรับท่าอากาศยานนานาชาติที่สำคัญ ได้แก่ Nnamdi Azikiwe International Airport ในกรุงอาบูจา, Murtala Mohammed International Airport ในเมืองลากอส และ Mallam Aminu International Airport ในรัฐ Kano ทางตอนเหนือของประเทศ

ในส่วนต่อไปจะเป็นข้อมูลเศรษฐกิจและการลงทุนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงความคิดเห็นของผู้ประกอบการไทยทั้งภาพรวมและในส่วนของผู้ประกอบการผลิตข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการไปลงทุนในต่างประเทศ และความคิดเห็นเรื่องการไปลงทุนในต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

3.2 ภาพเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ปี 2018

เศรษฐกิจปี 2018 และแนวโน้มปี 2019 ขยายตัวต่อเนื่องโดยภาคเกษตรกรรมและการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ขยายตัวสูงขึ้นจากปีก่อน เป็นปัจจัยหนุนให้รายได้ครัวเรือนในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้การบริโภคภาคเอกชนขยายตัวต่อเนื่อง ทั้งการบริโภค สินค้าคงทนหมวดยานยนต์และสินค้าในชีวิตประจำวัน ขณะที่การลงทุนภาคเอกชนแม้จะชะลอตัวจากปีก่อน แต่มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปีเช่นเดียวกับการใช้จ่ายภาครัฐที่ปรับตัวดีขึ้นทั้งรายจ่ายประจำ และรายจ่ายลงทุน อย่างไรก็ตาม มูลค่าการค้าผ่านด่านชะลอลงจากการส่งออกที่หดตัวตามเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าที่ชะลอตัวเป็นสำคัญ ภาคเกษตรกรรมเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในปีที่ผ่านมาผลผลิตสินค้าเกษตรขยายตัวสูงขึ้นจากปีก่อน ตามผลผลิตอ้อยเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันราคาสินค้าเกษตรขยายตัวสูงขึ้นเนื่องจากผลผลิตข้าวและมันสำปะหลังยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ผลผลิตสินค้าเกษตรที่ขยายตัวยังส่งผลให้การผลิตภาคอุตสาหกรรมขยายตัวสูงขึ้นจากปีก่อน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรที่มีปริมาณวัตถุดิบเข้าสู่การแปรรูปเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ภาคเกษตรกรรมและการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ขยายตัวสูงขึ้นจากปีก่อน เป็นปัจจัยหนุนให้รายได้ครัวเรือนใน ภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมปรับตัวสูงขึ้น กอปรกับภาครัฐมีมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย และการที่ภาคเอกชนมีกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริโภคภาคเอกชนขยายตัวต่อเนื่อง ทั้งการบริโภคสินค้าคงทนหมวดยานยนต์และสินค้าในชีวิตประจำวัน ขณะที่การลงทุนภาคเอกชนแม้จะชะลอตัวจากปีก่อน แต่มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปี ทั้งการลงทุนก่อสร้างและการลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ เช่นเดียวกับการใช้จ่ายภาครัฐที่ปรับตัวดีขึ้นทั้งรายจ่ายประจำและรายจ่ายลงทุน อย่างไรก็ตาม มูลค่าการค้าผ่านด่านชะลอลงจากการส่งออกที่หดตัวตามเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าที่ชะลอตัว และความไม่แน่นอน

ของนโยบายการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ สำหรับภาคการเงินมีส่วนช่วยสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยสินเชื่อกำลังขยายตัวสูงขึ้นจากปีก่อน ตามการขยายตัวของสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ โดยเฉพาะสินเชื่อภาคครัวเรือน ประเภทสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและเช่าซื้อรถยนต์ สอดคล้องกับภาวะการลงทุน ในอสังหาริมทรัพย์ที่ฟื้นตัว และการบริโภคสินค้าคงทนหมวดยานยนต์ที่ขยายตัวดี เสถียรภาพเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี อัตราเงินเฟ้อทั่วไปยังอยู่ในระดับต่ำแม้ปรับเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ตามราคาพลังงานโดยเฉพาะค่ากระแสไฟฟ้าผันแปร (FT) และราคาเชื้อเพลิงหุงต้ม รวมถึงราคาอาหารสำเร็จรูปบริโภคนอกบ้านที่มีราคาสูงขึ้นเป็นสำคัญ สำหรับอัตราการว่างงานลดลงจากปีก่อนเล็กน้อย โดยเป็นผลจากผู้มีงานทำทั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคการผลิตที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลผลิตภาคเกษตรกรรมและการผลิต ภาคอุตสาหกรรมที่ขยายตัว ในปี 2019 เศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง แต่อัตราการขยายตัวอาจชะลอจากปี 2018 บ้างตามแนวโน้มเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและการส่งออก รวมถึงภาวะเศรษฐกิจไทยในภาพรวม นอกจากนี้ ยังต้องจับตาความเสี่ยงของการเกิดภัยแล้งในภูมิภาค โดยเฉพาะในช่วงครึ่งแรกของปีที่มีโอกาสเกิดขึ้นสูงกว่าปกติ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตภาคเกษตรกรรม

3.2.1 ภาวะส่งเสริมการลงทุนในกิจการคัดคุณภาพข้าวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างในรอบ 10 ปี (ปี 2008–2018)

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2008–2018) มีผู้ได้รับการส่งเสริมในกิจการคัดคุณภาพข้าวจำนวน 34 ราย ซึ่งเป็นกิจการต่อเนื่องจากการประกอบกิจการโรงสีข้าวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยโรงสีข้าวได้มีการพัฒนาผลผลิตโดยนำเทคโนโลยีคลื่นความถี่วิทยุในการกำจัดมอดและแมลง โดยใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร เครื่องจักรดังกล่าวได้นำวิธีการให้ความร้อนแบบไดอิเล็กตริกด้วยคลื่นความถี่วิทยุมาใช้ในการฆ่ามอดข้าว จุดเด่นของเทคโนโลยี คือ สามารถฆ่าตัวและไข่ของมอดข้าวโดยไม่ต้องใช้สารเคมี เครื่องจะทำให้เกิดความร้อนอุณหภูมิสูงสุดไม่เกิน 55 องศาเซลเซียสได้อย่างรวดเร็วเพียงระดับวินาทีจึงไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของเมล็ดข้าว ลักษณะกายภาพของข้าวไม่เปลี่ยนแปลง ทำให้ข้าวยังคงรักษาคูณภาพและปลอดภัย สามารถนำไปผลิตข้าวอินทรีย์ได้ อัตราการตายของมอดและไข่มอดจะมีอัตราการตายร้อยละ 100 และสามารถประยุกต์ใช้ในการกำจัดแมลงชนิดอื่นๆ ในเมล็ดธัญพืชได้ ซึ่งจะแตกต่างกับวิธีการฆ่ามอดในปัจจุบันที่ใช้สารเคมีในการรมเพื่อกำจัด โดยสารที่นิยมใช้มี 2 ชนิด คือ เมทิลโบรไมด์ (Methyl Bromide) และฟอสฟีน (Phosphine) ถึงแม้ว่าเมทิลโบรไมด์จะมีประสิทธิภาพในการฆ่ามอด แต่มีแนวโน้มถูกให้ยกเลิกจากหลายเหตุผล อาทิ การต้านทานยาของมอดข้าว การตกค้างของสารเคมี และความเป็นพิษของสารเคมีต่อผู้ใช้และผู้บริโภค ปัจจุบันผู้ผลิตเครื่องกำจัดมอดและแมลงในประเทศไทยมีสองราย ได้แก่ บริษัท ยูเรกา อะโกร แมชชีนเนอรี จำกัด เป็นผู้ผลิตและมีสิทธิบัตรโดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และบริษัท ยนต์ผลดี จำกัด มีสิทธิบัตรโดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งทั้งสองมหาวิทยาลัย มีการวิจัยและพัฒนาในเรื่องนี้มาควบคู่กัน โดยเทคโนโลยีที่ใช้มีความใกล้เคียงกัน และได้รับสิทธิบัตรทั้งคู่

3.2.2 ผลสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการเรื่อง “แนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ” จากนิต้าโพล

ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิต้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ร่วมกับ “สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” (ส.อ.ท.) เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม เรื่อง “แนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ” โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารระดับสูง ตัวแทนผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ กระจายทั่วทุกภูมิภาค รวมทั้งสิ้นจำนวน 64 ราย เกี่ยวกับแนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 24 กรกฎาคม ถึง 4 สิงหาคม 2560 อาศัยการสุ่มตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ด้วยวิธีแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดอุตสาหกรรม เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การส่งแฟกซ์ และอีเมล โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ 95.0 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: S.E.) ไม่เกิน 7.1

จากผลการสำรวจ เมื่อถามถึงสัดส่วนการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.25 ระบุว่า ไม่มีการลงทุนในต่างประเทศ ขณะที่ ร้อยละ 18.75 ระบุว่า มีการลงทุนในต่างประเทศ โดยในจำนวนผู้ประกอบการที่มีการลงทุนในต่างประเทศ ร้อยละ 41.67 ระบุว่า มีการลงทุน 5%–10% ร้อยละ 16.66 ระบุว่า มีการลงทุน 11%–20% และร้อยละ 41.67 ระบุว่า มีการลงทุนมากกว่า 20%

ด้านรูปแบบการลงทุนในต่างประเทศที่ผู้ประกอบการเข้าไปลงทุน พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.67 ระบุว่า เป็นการลงทุนโดยร่วมทุนกับผู้ประกอบการในประเทศที่ไปลงทุน รองลงมา ร้อยละ 41.67 ระบุว่า เป็นการลงทุนจัดตั้งบริษัทใหม่หรือขยายฐานการผลิตในต่างประเทศ และร้อยละ 8.33 ระบุว่า เป็นการลงทุนโดยการควบรวมกิจการ และเป็นการลงทุนซื้อกิจการที่มีอยู่เดิม ในสัดส่วนที่เท่ากัน

สำหรับปัจจัยหรือเหตุผลที่มีผลต่อการตัดสินใจทำการลงทุนในต่างประเทศ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.00 ระบุว่า เป็นการแสวงหาตลาดใหม่ และ / หรือ รักษาส่วนแบ่งตลาดเดิมไว้ รองลงมา ร้อยละ 33.33 ระบุว่า เป็นการแสวงหาวัตถุดิบและต้นทุนการจ้างแรงงานที่ถูกกว่าภายในประเทศ ร้อยละ 25.00 ระบุว่า เป็นการลดอุปสรรคทางการค้าจากการเข้าไปผลิตสินค้าในบางประเทศ เช่น การใช้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (Generalized System of Preferences: GSP) ร้อยละ 16.67 ระบุว่า เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแสวงหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ และร้อยละ 8.33 ระบุว่า เป็นการกระจายความเสี่ยงให้กับธุรกิจ

ส่วนแนวโน้มของผู้ประกอบการที่จะลงทุนในกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในอนาคต (พร้อมเหตุผล) พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.69 ระบุว่า ไม่มีแนวโน้มที่จะลงทุน รองลงมา ร้อยละ 37.50 ระบุว่า มีแนวโน้มที่จะลงทุน และร้อยละ 7.81 ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ โดยในจำนวนผู้ที่มีแนวโน้มจะลงทุนนั้น ร้อยละ 91.67 ระบุว่า เป็นกลุ่มประเทศ ASEAN เพราะเป็นศูนย์กลางของธุรกิจของเอเชีย มีฐานข้อมูลและความเข้าใจตลาดลูกค้าในกลุ่มประเทศนี้อยู่แล้ว โดยเฉพาะสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม สะดวกในการคมนาคม การแบ่งปันทรัพยากร มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง อีกทั้งต้นทุนการผลิตและค่าจ้างแรงงานถูกกว่า รองลงมา ร้อยละ 8.33 ระบุว่า เป็น

กลุ่มประเทศ BRICS (บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน แอฟริกาใต้) เพราะ มีทรัพยากรธรรมชาติมาก และมีตลาดขนาดใหญ่ และร้อยละ 4.17 ระบุว่า เป็นกลุ่มสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา กลุ่มตะวันออกกลาง และแอฟริกา ในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยให้เหตุผลว่า มีเทคโนโลยีที่น่าสนใจและน่าจะเอื้อต่อการลงทุนได้อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบมีราคาถูก และมีตลาดรองรับ มีทรัพยากรธรรมชาติที่มากมาย และสามารถนำบางอย่างกลับเข้ามายังประเทศไทยได้ และต้องการเปิดตลาดใหม่

เมื่อถามถึงความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมของไทยที่มีศักยภาพในการไปลงทุนในต่างประเทศ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.88 ระบุว่า เป็นการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม รองลงมา ร้อยละ 25.00 ระบุว่า เป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม ร้อยละ 18.75 ระบุว่า เป็นการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ร้อยละ 12.50 ระบุว่า เป็นอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์ ร้อยละ 12.50 ระบุว่า เป็นการผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือ ร้อยละ 10.94 ระบุว่า เป็นอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้อยละ 9.38 ระบุว่า เป็นอุตสาหกรรมการผลิตคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 21.88 ระบุอื่น ๆ ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง เครื่องสำอาง เพอร์นิเจอร์ พลังงานทดแทน พลาสติกและบรรจุภัณฑ์ การขนส่ง การท่องเที่ยว โรงแรม และภาคการบริการต่าง ๆ และร้อยละ 6.25 ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ

ด้านความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยขยายการลงทุนไปในต่างประเทศ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.25 ระบุว่า ประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตและค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น จึงพิจารณาขยายฐานการผลิตไปยังต่างประเทศ รองลงมา ร้อยละ 42.19 ระบุว่า การขยายตัวของเศรษฐกิจและการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศของประเทศเพื่อนบ้าน (CLMV) ร้อยละ 32.81 ระบุว่า ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศมากขึ้น ร้อยละ 15.63 ระบุว่า ค่าเงินบาทที่แข็งค่า ร้อยละ 9.38 ระบุว่า ภาวะเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วที่ยังฟื้นตัวไม่แข็งแกร่งตามที่คาดไว้ (เอื้อต่อการเข้าควมรวมและ / หรือซื้อกิจการในประเทศเหล่านี้ในราคาถูก) และร้อยละ 1.56 ระบุว่า ศักยภาพและความพร้อมทางด้านเงินลงทุนของผู้ประกอบการ

สำหรับความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับความสนใจที่จะขยายการลงทุนไปในกลุ่มประเทศต่าง ๆ อันเนื่องมาจากนโยบาย One Belt One Road ของจีน พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.06 ระบุว่า เป็นกลุ่มประเทศ ASEAN รองลงมา ร้อยละ 34.38 ระบุว่า เป็นจีน ร้อยละ 6.25 ระบุว่า เป็นสหภาพยุโรป ร้อยละ 4.69 ระบุว่า เป็นแอฟริกา ร้อยละ 3.13 ระบุอื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มประเทศ CLMV และอินเดีย และร้อยละ 10.94 ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ ขอศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวก่อน

สิ่งที่ผู้ประกอบการต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศของภาคเอกชน พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.50 ระบุว่า เป็นการให้ความรู้เบื้องต้นตั้งแต่ขั้นตอนสำหรับการไปลงทุนต่างประเทศ ตลาดที่มีศักยภาพ ระบบภาษีกฎระเบียบการค้า การลงทุนของแต่ละประเทศ เป็นต้น รองลงมา ร้อยละ 48.44 ระบุว่า เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบของประเทศต่าง ๆ ที่จะเข้าไปลงทุน การช่วยเหลือประสานงานกับภาครัฐและภาคเอกชนในต่างประเทศ ร้อยละ 43.75 ระบุว่า เป็นการปรับปรุงกฎระเบียบในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศให้มีความทันสมัยและสะดวกต่อการไปลงทุนในต่างประเทศ ร้อยละ 39.06 ระบุว่า เป็นการสนับสนุนเงินทุนใน

การดำเนินงานเพื่อออกไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งออก-นำเข้า การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิต การจับคู่ธุรกิจ เป็นต้น และร้อยละ 4.69 ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ

ท้ายที่สุด เมื่อถามถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ สามารถสรุปได้ดังนี้ (1) ควรสนับสนุนด้านการให้ความรู้ คำแนะนำ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีช่องทางการประสานงาน ในการติดต่อลงทุน (2) ภาครัฐ และสถาบันการเงินควรมีอัตราดอกเบี้ยพิเศษ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กที่จะก้าวเข้าสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ (3) ควรเร่งแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว (4) ควรมีมาตรการหรือเงื่อนไขที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นการสนับสนุนธุรกิจขนาดใหญ่ (5) ในแต่ละประเทศควรมีตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในการประสานงานการลงทุน การเจรจาหาคู่ค้า การจัดตั้งบริษัท เช่น สถานทูตไทยในต่างประเทศ เนื่องจากปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายสูงโดยเฉพาะการจ้างนักกฎหมายในต่างประเทศและผลตอบแทนที่ไม่แน่นอนและต้องใช้ระยะเวลานานในการดำเนินการ และ (6) ควรเร่งพัฒนาการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งที่เชื่อมต่อทั้งภายในและระหว่างประเทศ

เมื่อพิจารณาลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง พบว่า ร้อยละ 60.94 เป็นผู้ประกอบการจากภาคกลาง ร้อยละ 10.94 เป็นผู้ประกอบการจากภาคเหนือ ร้อยละ 7.81 เป็นผู้ประกอบการจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 12.50 เป็นผู้ประกอบการจากภาคตะวันออก และร้อยละ 7.81 เป็นผู้ประกอบการจากภาคใต้ ตัวอย่าง ร้อยละ 28.13 เป็นผู้ประกอบการจากกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุน ร้อยละ 17.19 เป็นผู้ประกอบการจากกลุ่มอุตสาหกรรมแฟชั่น ร้อยละ 15.63 เป็นผู้ประกอบการจากกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และเครื่องจักรกล และกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและยา ในสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ 10.94 เป็นผู้ประกอบการจากกลุ่มอุตสาหกรรมก่อสร้าง ร้อยละ 7.81 เป็นผู้ประกอบการจากกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 3.13 เป็นผู้ประกอบการจากกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงาน และร้อยละ 1.56 ไม่ระบุกลุ่มอุตสาหกรรมหลัก

ตัวอย่าง ร้อยละ 20.31 เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก S (จำนวนแรงงาน ไม่เกิน 49 คน) ร้อยละ 31.25 เป็นผู้ประกอบการขนาดกลาง M (จำนวนแรงงาน 50–199 คน) ร้อยละ 46.88 เป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ L (จำนวนแรงงานมากกว่า 200 คน) และร้อยละ 1.56 ไม่ระบุขนาดอุตสาหกรรม

3.2.3 ผลสำรวจแบบสอบถามผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย เรื่อง “แนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ” กรณีศึกษาการลงทุนในกิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย

จากการส่งแบบสอบถาม เรื่อง “แนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ” กรณีศึกษาการลงทุนในกิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย ให้แก่ผู้ประกอบการในกิจการผลิตข้าวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย จำนวน 10 ราย ผลสำรวจพบว่า

ผลสำรวจความคิดเห็นเรื่องการลงทุนในกิจการผลิตข้าวในไนจีเรียของผู้ประกอบการในกิจการผลิตข้าวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย จำนวน 10 ราย (ยังไม่เคยลงทุนในต่างประเทศ)		
ร้อยละ	ความคิดเห็น	
	1. หากท่านมีการลงทุนในต่างประเทศ ท่านเข้าไปลงทุนในต่างประเทศในรูปแบบใด	
30	- การลงทุนโดยร่วมทุนกับผู้ประกอบการในประเทศที่ไปลงทุน	
70	- ไม่ออกความเห็น	
	2. หากท่านมีการลงทุนในต่างประเทศ ปัจจัยหรือเหตุผลใดที่ท่านตัดสินใจทำการลงทุนในต่างประเทศ	(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
100	- การแสวงหาตลาดใหม่	
10	- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแสวงหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่	
10	- การกระจายความเสี่ยงให้กับธุรกิจ	
	3. ในอนาคตท่านมีแนวโน้มที่จะลงทุนในกลุ่มประเทศใดบ้างหรือไม่	
40	- มี	
50	- ไม่มี	
10	- ต้องการศึกษาคู่ข้อมูลก่อน	
	4. ท่านคิดว่ากิจการด้านการปลูกข้าวของไทยมีศักยภาพไปลงทุนในต่างประเทศหรือไม่เหตุใด	
100	- มี	เนื่องจากมีเทคโนโลยีและเครื่องมือทางการเกษตรที่ทันสมัย
0	- ไม่มี	
	5. ในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบันท่านคิดว่าปัจจัยใดที่จะสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยขยายการลงทุนไปต่างประเทศ	(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
70	- ประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตและค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น	
30	- การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศของประเทศต่าง ๆ	
20	- ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยขยายการลงทุนไปต่างประเทศมากขึ้น	
20	- ศักยภาพและความพร้อมทางด้านเงินลงทุนของผู้ประกอบการ	
	6. ท่านอยากให้ภาครัฐสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศของภาคเอกชนอย่างไรบ้าง	(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
100	- การให้ความรู้เบื้องต้นสำหรับการไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น ขั้นตอนการลงทุน ข้อมูลด้านการตลาด เป็นต้น	
100	- การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบของประเทศต่าง ๆ เช่น ระบบการค้า ระบบภาษี การขอใบอนุญาตต่าง ๆ เป็นต้น	
90	- การปรับปรุงกฎระเบียบในการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศให้เอื้อต่อการไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น	
90	- การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานเพื่อออกไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการผลิต การจับคู่ธุรกิจ เป็นต้น	

ร้อยละ	ความคิดเห็น	
	7. จากการศึกษาของปีโอไอร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังพบว่าการลงทุนปลูกข้าวที่ไนจีเรียมีความคุ้มค่า โดยการวิเคราะห์ในเบื้องต้นจากต้นทุนค่าจัดตั้งธุรกิจ และค่าเครื่องจักรไม่เกิน 30 ล้านบาท จะใช้ระยะเวลาคืนทุนประมาณ 2 ปี ท่านมีความสนใจและความคิดเห็นอย่างไร	
	ยังไม่สนใจเนื่องจาก : - ข้อมูลยังไม่เพียงพอ - วัตถุดิบยังไม่เพียงพอ - ยังขาดข้อมูลและความรู้ในเรื่องการลงทุนในไนจีเรีย - ยังกังวลในเรื่องความเสี่ยง	

จากการศึกษาข้อมูลและผลสำรวจข้างต้นพบว่าในภาพรวมของการลงทุนไทยในต่างประเทศผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ยังไม่มี的去ลงทุนในต่างประเทศ และยังไม่มีแนวโน้มที่จะไปลงทุนเนื่องจากยังขาดความรู้และข้อมูลในการไปลงทุนในต่างประเทศ ดังนั้น หากมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจจะช่วยให้เกิดความสนใจที่จะไปลงทุนมากขึ้น โดยสิ่งที่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนเป็นการให้ความรู้เบื้องต้นตั้งแต่ขั้นตอนสำหรับการไปลงทุนต่างประเทศ ตลาดที่มีศักยภาพ ระบบภาษีกฎระเบียบการค้า การลงทุนของแต่ละประเทศ เป็นต้น รองลงมา เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบของประเทศต่าง ๆ ที่จะเข้าไปลงทุน การช่วยเหลือประสานงานกับภาครัฐและภาคเอกชนในต่างประเทศ การปรับปรุงกฎระเบียบในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศให้มีความทันสมัยและสะดวกต่อการไปลงทุนในต่างประเทศ การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานเพื่อออกไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งออก-นำเข้า การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิต การจับคู่ธุรกิจ เป็นต้น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ พบความต้องการ ดังนี้ (1) ควรสนับสนุนด้านการให้ความรู้ คำแนะนำ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีช่องทางการประสานงาน ในการติดต่อลงทุน (2) ภาครัฐ และสถาบันการเงินควรมีอัตราดอกเบี้ยพิเศษ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กที่จะก้าวเข้าสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ (3) ควรเร่งแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว (4) ควรมีมาตรการหรือเงื่อนไขที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นการสนับสนุนธุรกิจขนาดใหญ่ (5) ในแต่ละประเทศควรมีตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในการประสานงานการลงทุน การเจรจาหาคู่ค้า การจัดตั้งบริษัท เช่น สถานทูตไทยในต่างประเทศ เนื่องจากปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายสูงโดยเฉพาะการจ้างนักกฎหมายในต่างประเทศและผลตอบรับที่ไม่แน่นอนและต้องใช้เวลานานในการดำเนินการ และ (6) ควรเร่งพัฒนาการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งที่เชื่อมต่อทั้งภายในและระหว่างประเทศ

ในส่วนของการศึกษาการลงทุนในกิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย โดยศึกษาจากภาวะเศรษฐกิจภาคตะวันออก เฉียงเหนือปี 2018 พบว่าภาคเกษตรกรรมเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในปีที่ผ่านมาผลผลิตสินค้าเกษตรขยายตัวสูงขึ้นจากปีก่อน

ตามผลผลิตอ้อยเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันราคาสินค้าเกษตรขยายตัวสูงขึ้นเนื่องจากผลผลิตข้าวและมันสำปะหลังยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยมีสาเหตุมาจากความเสี่ยงของการเกิดภัยแล้งในภูมิภาค โดยเฉพาะในช่วงครึ่งแรกของปีที่มีโอกาสเกิดขึ้นสูงกว่าปกติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลผลิตภาคเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลการให้ส่งเสริมการลงทุนในกิจการผลิตทางการเกษตร เช่น กิจการคัดคุณภาพข้าว มีผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI ในภาคตะวันออก เฉียงเหนือตอนล่างของไทยในรอบ 10 ปี (ปี 2008–2018) จำนวน 34 ราย ซึ่งเป็นกิจการต่อเนื่องจากการประกอบกิจการโรงสีข้าวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยโรงสีข้าวได้มีการพัฒนาผลผลิตโดยนำเทคโนโลยีคลื่นความถี่วิทยุในการกำจัดมอดและแมลง โดยใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตรที่ทันสมัยมาช่วยในการเพิ่มคุณภาพของผลิตผลทางการเกษตรทำให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มจึงเห็นว่าเป็นกิจการที่มีศักยภาพที่จะไปลงทุนในต่างประเทศ ถึงแม้ว่าจากผลสำรวจความคิดเห็นผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย เรื่อง “แนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ” กรณีศึกษาการลงทุนในกิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่มีความสนใจไปลงทุนในต่างประเทศเนื่องจากยังขาดข้อมูลในเชิงลึกในการพิจารณาตัดสินใจ แต่อาจจะมีความสนใจหากภาครัฐให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น

- การให้ความรู้เบื้องต้นสำหรับการไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น ขั้นตอนการลงทุน ข้อมูลด้านการตลาด เป็นต้น
- การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบของประเทศต่าง ๆ เช่น ระบบการค้า ระบบภาษี การขอใบอนุญาตต่าง ๆ เป็นต้น
- การปรับปรุงกฎระเบียบในการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศให้เอื้อต่อการไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น
- การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานเพื่อออกไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการผลิต การจับคู่ธุรกิจ เป็นต้น

3.3 SWOT Analysis

จากการสรุปผลการศึกษาในภาพรวม และสรุปจุดเด่น จุดด้อยของแต่ละด้านของไนจีเรีย ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ ตลาด ซึ่งจะเห็นได้ถึงจุดเด่น และจุดด้อยต่าง ๆ เช่น จุดเด่นที่สำคัญมากของไนจีเรียคือการเป็นตลาดที่ใหญ่มาก แต่ยังคงมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ระบบราชการที่ยังไม่ทันสมัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ต้นทุนที่สูงจากระบบโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งไฟฟ้า และการขนส่ง และการขาดแคลนแรงงานคุณภาพ

เมื่อแยกจุดเด่นจากปัจจัยภายในออกเป็นจุดแข็ง จุดเด่นปัจจัยภายนอกออกเป็นโอกาส จุดด้อยจากปัจจัยภายในเป็นจุดอ่อน และจุดด้อยจากปัจจัยภายนอกเป็นอุปสรรค จะสามารถสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของไนจีเรียและไทย ได้ดังนี้

ตารางที่ 14 สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของไนจีเรีย

Strengths ● เป็นตลาดขนาดใหญ่ ● ที่ดินอุดมสมบูรณ์ที่ใช้ประโยชน์ยังไม่เต็มที่ ● แรงงานมีมากและราคาถูก	Weaknesses ● โครงสร้างพื้นฐานที่ต้องปรับปรุงเนื่องจากทำให้ต้นทุนสูง ● แรงงานด้อยคุณภาพ
Opportunities ● การส่งเสริมการลงทุนในประเทศ ● ทิศนคติต่อไทยด้านการเกษตรดีมาก	Threats ● การคอร์รัปชัน และระบบราชการที่ล่าช้า ● ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตารางที่ 15 สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของไทย

Strengths ● มีเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัย ● ภาครัฐของไทยมีนโยบายที่ส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ	Weaknesses ● ผู้ประกอบการไทยไม่คุ้นเคยกับการระบบการทำงานมีความเสี่ยงสูงในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ● ต้องมีการปรับตัวในการทำงานโดยเฉพาะความเป็นอยู่ที่มีความแตกต่างสูง
Opportunities ● การขยายการลงทุนเพื่อแสวงหาตลาดใหม่ ● เป็นการพัฒนาด้านการเกษตรของไทยในพื้นที่ใหม่ ๆ ● เป็นการสร้างเครือข่ายในต่างประเทศ	Threats ● ต้องเรียนรู้กับระบบการจัดการในภาวะเสี่ยงต่าง ๆ ● ต้องมีการบริหารจัดการกับระบบการทำงานในไนจีเรีย

TOWS Matrix และข้อเสนอแนะในภาพรวม

จากการวิเคราะห์ SWOT สามารถจัดทำเป็นตาราง TOWS Matrix ได้ดังนี้

ตารางที่ 16 วิเคราะห์นโยบายด้วย TOWS Matrix

	Strengths ■ ตลาดในประเทศที่ใหญ่ ■ ที่ดินอุดมสมบูรณ์และใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ ■ แรงงานมีมากและราคาถูก	Weaknesses ■ โครงสร้างพื้นฐานที่ต้องปรับปรุงทำให้ต้นทุนสูง ■ แรงงานด้อยคุณภาพ
Opportunities ■ ความตั้งใจในการลดการคอร์รัปชัน ■ การส่งเสริมและปกป้องการลงทุนในประเทศ ■ ทศนคติต่อไทยด้านการเกษตรดีมาก	SO ■ นโยบายและกิจกรรมส่งเสริมการลงทุน เช่น การอำนวยความสะดวก การประสานงานให้กับนักลงทุน ฯลฯ ■ แผนประชาสัมพันธ์ และการให้ข้อมูล	WO ■ การรวมกลุ่มนักลงทุนในการลงทุนเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและประหยัดต้นทุน ■ แผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานในจีเรียแบบ PPP ■ แผนพัฒนาบุคลากรในจีเรีย
Threats ■ การคอร์รัปชัน และระบบราชการที่ล่าช้า ■ ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ST ■ หน่วยงานรัฐช่วยหาคู่ธุรกิจ ■ แผนการตลาดในไนจีเรีย	WT ■ ทีมไทยแลนด์ ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนนักลงทุนไทย การให้คำปรึกษาทางธุรกิจ เช่นด้านกฎหมาย แผนการลงทุนแผนการตลาด ฯลฯ ■ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ หรือการระดมทุนเพื่อการลงทุน หรือปรับปรุงระบบการผลิตให้ประหยัดต้นทุน

จากตาราง TOWS สามารถสรุปแนวนโยบายสำคัญต่อการลงทุนได้ 9 ด้าน คือ

1) นโยบายและกิจกรรมส่งเสริมการลงทุนเชิงรุก เช่น การอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน ในการติดต่อนัดหมายหน่วยงาน การลดระยะเวลาและขั้นตอนกฎระเบียบต่างๆ เป็นพิเศษ การดูแล นักลงทุนระหว่างดำเนินการ เช่น การมีหน่วยงานคอยดูแลช่วยเหลือ และการทำประกันธุรกิจ การทำความเข้าใจกับแหล่งเงินทุน และธนาคารที่รับโอนเงิน เป็นต้น ทั้งนี้ในไนจีเรียมี “ทีมไทยแลนด์” อันประกอบด้วย สถานเอกอัครราชทูตไทย สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และนักธุรกิจไทย ทั้งในกรุงอาบูจา และเมืองเลกอส สามารถเป็นหน่วยที่ส่งเสริมในส่วนนี้ได้

2) กิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้คนไทยรู้จักไนจีเรีย โดยเฉพาะโอกาสทางธุรกิจ เช่น การเผยแพร่ รายงานการศึกษา การจัดสัมมนา การเผยแพร่ผ่านช่องทาง social media การทำคลิปสารคดี การทำ info graphic การจัด Road Show หรือ Exhibition หรือ ในรูปแบบอื่นๆ เช่น ผ่านการท่องเที่ยว และภาพยนตร์ (รวมละคร สารคดี โฆษณา เกมโชว์ ฯลฯ)

3) นโยบายลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่หลายโครงการในจีเรียต้องการการพัฒนาปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารจัดการและดูแลรักษา โดยในจีเรียเป็นประเทศขนาดใหญ่และมีน้ำมัน จึงมีงบประมาณสำหรับลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน อย่างไรก็ตามรัฐบาลในจีเรียต้องการในรูปแบบของ PPP เป็นหลัก เพื่อการลดความเสี่ยง และส่งเสริมให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามกลไกตลาด ดังนั้นรัฐบาลจึงอาจเชื่อมโยงให้เอกชนไทยทำ PPP กับรัฐบาลในจีเรียได้

4) นโยบายส่งเสริมการจับคู่ธุรกิจ และช่วยเหลือธุรกิจ การไปลงทุนในตลาดที่ไม่คุ้นชินอย่างชูดาน อาจส่งผลให้การลงทุนไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ (เช่น อาจไม่ชำนาญในเรื่องของระบบตลาด เป็นต้น) จึงจำเป็นต้องร่วมมือกับนักธุรกิจท้องถิ่นที่เชื่อถือได้ ซึ่งความชำนาญในด้านที่แตกต่างกับไทย (เช่น นักลงทุนท้องถิ่นอาจเชี่ยวชาญในการหาแหล่งวัตถุดิบกับตลาด และการประสานกับหน่วยงานรัฐ ส่วนไทยอาจเชี่ยวชาญในการผลิตและแปรรูป หรือกับตลาดใน EU) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมกันได้ดี นโยบายหาและจับคู่ธุรกิจ เช่น การทำ Business Matching หรือ การรวบรวมรายชื่อ นักธุรกิจท้องถิ่นที่เชื่อถือได้ จึงมีความจำเป็น อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันความเสี่ยงการทำสัญญาที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นเช่นกัน จึงต้องนโยบายในการร่างสัญญาคู่ธุรกิจที่เหมาะสมที่ไทยจะไม่ถูกฉ้อโกง หรือเอาเปรียบ (และในทางกลับกันไทยก็ไม่ควรฉ้อโกง และเอาเปรียบคู่ธุรกิจด้วย เพราะจะทำให้เสียชื่อเสียงต่อภาพรวมของนักลงทุนไทยรายอื่น)

5) ทีมไทยแลนด์ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เนื่องจากการลงทุนในในจีเรียมีความเสี่ยงในหลายด้าน เช่น การคอร์รัปชัน ความปลอดภัย และเรื่องเบ็ดเตล็ดมากมายที่แตกต่างจากไทย จึงจำเป็นต้องมีทีมไทยแลนด์ (สถานทูตฯ Thai Trade Center และนักธุรกิจไทย ทั้งในอาบูจา และ เลกอส) ช่วยเป็นศูนย์กลางให้คำปรึกษาให้แก่ักลงทุนไทยในช่วงตั้งต้น ได้แก่ การให้คำปรึกษาทางธุรกิจ เช่น ด้านกฎหมาย แผนการลงทุน แผนการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักธุรกิจรายเล็ก และกลาง โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นธุรกิจ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยง และปัญหาในการดำเนินการได้

6) แผนการตลาดในในจีเรีย อาจเป็นแผนการตลาดในภาพรวม หมายถึง การประชาสัมพันธ์ “แบรนด์ออฟไทยแลนด์” เพื่อให้เกิดกระแสการยอมรับผลิตภัณฑ์จากคนไทยที่ผลิตในในจีเรีย ส่วนกรณีของแผนการตลาดรายบริษัทควรใช้งบประมาณของบริษัทเอง

7) เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อการพัฒนาปรับปรุง หรือลงทุนทางเทคโนโลยีเพื่อประหยัดต้นทุน เนื่องจากในจีเรียเป็นประเทศที่มีต้นทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สูง เช่น ค่าไฟฟ้า ซึ่งแม้ว่าค่าไฟฟ้าอาจไม่สูงนัก แต่ก็จำเป็นต้องใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าซึ่งจะมีต้นทุนค่าน้ำมันที่ค่อนข้างสูงเข้ามาแทน ดังนั้นหากสามารถประหยัดค่าไฟฟ้าได้โดยการใช้แหล่งพลังงานอื่น เช่น การใช้แก๊สผลิตไฟฟ้า ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบโคเจนเนอเรชั่น ฯลฯ ก็จะช่วยลดต้นทุนการผลิตลงได้มาก

8) การรวมกลุ่มนักลงทุนในการลงทุนเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง หรือประหยัดต้นทุน เป็นแผนที่ใช้ในการเพิ่มอำนาจต่อรองเพื่อแก้ไขปัญหาระบบราชการที่ล่าช้า ของในจีเรีย นอกจากนี้ยังจะช่วยลดต้นทุนบางอย่างได้ด้วย ยกตัวอย่างเช่น หากมีผู้ประกอบการอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันก็สามารถร่วมทุนในการตัดถนน หรือจ้างระบบรักษาความปลอดภัยร่วมกันได้ เป็นต้น

9) การพัฒนาบุคลากรในในจีเรีย เนื่องจากในจีเรียมีบุคลากรจำนวนมากและราคาถูก แต่ยังขาดแคลนแรงงานฝีมือ จึงจำเป็นต้องมีแผนในการพัฒนาบุคลากรของในจีเรีย ซึ่งการพัฒนา

ดังกล่าวจะทำให้ได้รับการยอมรับจากทั้งรัฐบาลไนจีเรีย และประชาชนในพื้นที่อื่นจะทำให้การลงทุนในไนจีเรียมีความยั่งยืน

ซึ่งจากข้อมูลการศึกษาการลงทุนไทยในต่างประเทศในกลุ่มประเทศตลาดใหม่ ได้แก่ ประเทศในกลุ่มแอฟริกา ซึ่งเป็นอีกฐานการลงทุนที่มีความน่าสนใจ อย่างไรก็ตาม อุปสรรคของการลงทุนในกลุ่มประเทศตลาดใหม่ที่พบคือ ไทยไม่อาจส่งเสริมผู้ประกอบการในทุกระดับให้สามารถไปลงทุนยังต่างประเทศได้ มีเพียงธุรกิจรายใหญ่ซึ่งทุนพร้อม ดังนั้น เพื่อให้ธุรกิจไทยในทุกระดับได้ขยายและเติบโตไปพร้อมกัน จึงได้มีการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพื่อสนับสนุนธุรกิจกลุ่มที่มีศักยภาพแต่ไม่สามารถดำเนินการศึกษาได้เอง ในการศึกษานี้ได้เลือกกิจกรรมผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออก เฉียงเหนือของไทยในไนจีเรีย มาเป็นกรณีศึกษาเนื่องจากเห็นว่า เป็นกิจการที่รัฐบาลไนจีเรียส่งเสริม มีความเหมาะสมทางด้านทรัพยากร ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่และโอกาสการลงทุนค่อนข้างเปิดกว้าง อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบต่าง ๆ ยังระบุไว้แบบกว้างๆ ซึ่งต้องพิจารณาโครงการต่างหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศแบบรายกรณีไป นอกจากนี้ ด้วยขนาดที่ใหญ่ การปกครองแบบสหพันธรัฐได้อำนาจแต่ละรัฐในการจัดการด้วยตัวเอง กระทั่งนโยบายหรือสิทธิประโยชน์ก็มีความแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ ไม่เพียงเท่านั้น หากนักลงทุนสามารถเสนอโครงการที่น่าสนใจให้กับผู้นำรัฐได้ ทางรัฐอาจจะยอมปรับเปลี่ยนกฎระเบียบเพื่อให้เอื้อต่อการลงทุนได้ ฉะนั้น การลงทุนที่ไนจีเรียสำคัญคือการหาคู่ธุรกิจท้องถิ่นที่สามารถจัดการเรื่องต่างๆ ในพื้นที่ได้ และควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน พร้อมทั้งร่างสัญญาการลงทุนที่ละเอียดรอบคอบ เพื่อที่การตีความทางกฎหมายจะไม่มีผลกระทบต่อการลงทุนในระยะยาว โดยการไปลงทุนในกิจการผลิตข้าวมีโอกาสในการลงทุนเนื่องจาก

- 1) ยังมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรไม่มากนัก มีจำนวนคู่แข่งไม่มาก
- 2) เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมไม่สูงนัก และมีโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในส่วนต้นและปลายน้ำ เช่น เทคโนโลยีในการให้ปุ๋ย การกำจัดแมลงและโรคพืช เครื่องจักรกลทางการเกษตร ห้องเย็นสำหรับจัดเก็บสินค้า และโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร เป็นต้น
- 3) สินค้าเกษตรแปรรูปกลุ่มอาหารยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคในประเทศ
- 4) ภาครัฐให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริม

ในส่วนของแนวทางส่งเสริมการลงทุนสำหรับการลงทุนในกิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออก เฉียงเหนือตอนล่างของไทยในสหพันธสาธารณรัฐไนจีเรีย จากการศึกษาและการสำรวจความต้องการของผู้ประกอบการ สรุปได้ดังนี้

- 1) การให้ความรู้เบื้องต้นตั้งแต่ขั้นตอนสำหรับการไปลงทุนต่างประเทศ ตลาดที่มีศักยภาพ ระบบภาษีกฎระเบียบการค้า การลงทุนของแต่ละประเทศ เป็นต้น
- 2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบของประเทศต่าง ๆ ที่จะเข้าไปลงทุน การช่วยเหลือประสานงานกับภาครัฐและภาคเอกชนในต่างประเทศ
- 3) การปรับปรุงกฎระเบียบในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศให้มีความทันสมัยและสะดวกต่อการไปลงทุนในต่างประเทศ
- 4) การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานเพื่อออกไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งออก-นำเข้า การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิต การจับคู่ธุรกิจ เป็นต้น

5) การให้ความรู้ คำแนะนำ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีช่องทางการประสานงาน ในการติดต่อลงทุน

6) ภาครัฐ และสถาบันการเงินควรมีอัตราดอกเบี้ยพิเศษ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กที่จะก้าวเข้าสู่ธุรกิจขนาดใหญ่

7) ควรมีมาตรการหรือเงื่อนไขที่สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นการสนับสนุนธุรกิจขนาดใหญ่

8) ในแต่ละประเทศควรมีตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในการประสานงานการลงทุน การเจรจาหาคู่ค้า การจัดตั้งบริษัท เช่น สถานทูตไทยในต่างประเทศ เนื่องจากปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายสูง โดยเฉพาะการจ้างนักกฎหมายในต่างประเทศและผลตอบแทนที่ไม่แน่นอนและต้องใช้ระยะเวลานานในการดำเนินการ

9) ควรเร่งพัฒนาการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งที่เชื่อมต่อทั้งภายในและระหว่างประเทศ

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

ความเป็นไปได้ในการลงทุนเบื้องต้น (Feasibility Study)

สำหรับไนจีเรีย การศึกษานี้ได้เลือกกิจกรรมปลูกข้าวมาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเห็นว่าเป็นกิจการที่รัฐส่งเสริม มีความเหมาะสมทางด้านทรัพยากร นอกจากนั้นยังส่งผลดีต่อทั้งเกษตรกรไทยให้มีรายได้สูงขึ้น ส่งผลดีต่อเกษตรกรไนจีเรียให้มีงานทำและหลุดพ้นจากความยากจน และช่วยในเรื่องของความมั่นคงทางอาหารลดความอดอยากในไนจีเรียได้ด้วย

สำหรับข้อมูลด้านการปลูกข้าว การศึกษาใช้การประมวลจากหลากหลายแหล่งเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะการศึกษาของ Ben Chendo และคณะ¹⁷ อย่างไรก็ตามเนื่องจากการศึกษาของ Ben Chendo อยู่บนสมมติฐานของการใช้เทคนิคการปลูกแบบท้องถิ่นไนจีเรีย จึงต้องปรับด้วยวิธีการปลูกแบบไทย¹⁸ ร่วมกับผลผลิตที่ได้จากการทดลองปลูกจริงโดยผู้ประกอบการไทย¹⁹ จึงได้ผลการประมาณกำไรต่อไร่ตามตาราง

ตารางที่ 17 กำไรต่อไร่ของการปลูกข้าวในไนจีเรีย

หน่วย: บาท

ต้นทุน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนหน่วยต่อไร่	ต้นทุนต่อไร่
ที่ดิน	87	1	87
เมล็ดพันธุ์	32	100	3200
ปุ๋ย	500	0	0
ยาฆ่าแมลง	208	0	0
แรงงานไนจีเรีย	22320	0.05	1116
แรงงานไทย	360,000	0.01	3600
ค่าจ้างเกี่ยว	555	1	555
รวมต้นทุน			8558
ข้าวเปลือก	9530	2.5	(รายได้) 23825
รวมรายได้ต่อไร่			23825
กำไรต่อไร่			15267

¹⁷ Ben Chendo, Lawal, Osuji, Osugiri, และ Ibegwa. "Cost and returns of paddy rice production in Kaduna State of Nigeria," *International Journal of Agricultural Marketing*, Vol.2 ,5 (2015): 84-89.

¹⁸ Piseporn Wasawong "The Impact of the Rice Pledging Policy: The Case of Thailand, A Linear Programming Approach," *Southeast Asian Journal of Economics*, Volume 6 Number 2 (December 2018).

¹⁹ สัมภาษณ์ Louw Berger, อดีตเจ้าของบริษัท Thaifarm ในไนจีเรีย.

จากการศึกษาพบว่า

- 1) การปลูกที่ไนจีเรีย ไม่ได้ใช้ปุ๋ย และยาฆ่าแมลง เนื่องจากจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่าในครั้งที่ได้มาทดลองปลูกนั้น ไม่ได้ใช้สารเคมี ทั้ง ปุ๋ย และยาฆ่าแมลง แต่อย่างใด
- 2) พันธุ์ข้าวที่เพาะปลูกในไนจีเรียคือ *Oryza glaberrima* ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่ปลูกเฉพาะในเขตร้อนของทวีปแอฟริกา
- 3) ให้ค่าแรงคนงานไทยที่ 3 หมื่นบาทต่อเดือนในการควบคุม อบรม สอนและถ่ายทอดความรู้แก่แรงงานไนจีเรีย โดยคนงานไทย 1 คน ดูแลคนไนจีเรีย 5 คน และคนไนจีเรีย 1 คน ดูแลที่นา 20 ไร่
- 4) กำไรต่อไร่ที่ 15,267 บาทต่อไร่ต่อปี โดยยังไม่รวมต้นทุนคงที่ เช่น ค่าจัดตั้งธุรกิจ ค่าจดทะเบียน ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายสำหรับการขอมาตรฐาน และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าสีข้าว ค่าบรรจุหีบห่อ ค่าจัดเก็บ ค่าขนส่ง ฯลฯ

เมื่อจำนวนไร่ที่ลงทุนมากขึ้นก็จะยิ่งได้กำไรมากขึ้น โดยตารางที่ ได้แสดงกำไรรวมต่อจำนวนไร่ที่ได้ลงทุน ซึ่งหากนำค่าจัดตั้งธุรกิจ (รวมค่าก่อสร้างอาคาร เช่น ที่พักคนงานไทย) และค่าเครื่องจักรมาคำนวณก็จะสามารถหาระยะเวลาคืนทุนได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือหากต้นทุนในการจัดตั้งธุรกิจ และค่าเครื่องจักรต่ำก็จะยิ่งคืนทุนเร็วอย่างไรก็ตาม จากการศึกษพบว่าไนจีเรียไม่ใช่ประเทศที่ลงทุนได้ง่ายมากนัก เนื่องจากความเสี่ยงด้านความปลอดภัย การคอร์รัปชัน ระบบราชการที่ล่าช้า ฯลฯ จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของประเทศเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุนไทย และหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินการจัดทำมาตรการและนโยบายรองรับต่อไป

4.2 ข้อเสนอแนะ

แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในกิจการผลิตข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย

จากการศึกษาสามารถสรุปข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยได้ดังนี้

4.2.1 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ดำเนินการในส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมการลงทุนไทยในไนจีเรีย ได้แก่

- กิจกรรมฝึกอบรมนักลงทุน
- กิจกรรม Road Show
- กิจกรรม Business Matching แบบเจาะจง คือ คัดเฉพาะนักลงทุนไทยที่มีโครงการหรือประเด็นลงทุนที่ชัดเจนในระดับหนึ่ง ไปพบปะกับนักลงทุนไนจีเรีย ที่มีคุณสมบัติตรงหรือใกล้เคียงกับที่ระบุในโครงการ
- เผยแพร่รายงานการศึกษาสู่ทางการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายงานการศึกษาการลงทุนในไนจีเรีย คู่มือการลงทุน คลิปวิดีโอ info graphic และ บทความ เป็นต้น
- ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ จัดทำความตกลงหรืออนุสัญญาที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนไทย เช่น ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับไนจีเรีย และอนุสัญญาภาษีซ้อน เป็นต้น

4.2.2 กระทรวงการต่างประเทศ

- ให้ความช่วยเหลือในการเจรจาต่อรองเพื่อลดอุปสรรค หรือให้ได้มาซึ่งมาตรการส่งเสริมที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนไทย
- ร่วมมือกับ BOI และกระทรวงพาณิชย์ในการจัดหานักลงทุนไทยที่มีศักยภาพไปศึกษาลู่ทาง หรือ ไปขยายการลงทุนในต่างประเทศ
- ผลักดันความช่วยเหลือหรือความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ช่วยผลักดันการลงทุนที่ทำให้เกิดห่วงโซ่อุปทาน
- จัดทำความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับไนจีเรีย และอนุสัญญาภาษีซ้อน
- เป็นหัวหน้าทีมไทยแลนด์ในไนจีเรีย

4.2.3 กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ)

- กิจกรรม Business Matching ด้านการค้า
- ติดตาม และรายงาน โอกาสการลงทุน เช่น ประกาศประมูลโครงการของรัฐ และความต้องการของเอกชนในการหาคู่ธุรกิจกับไทย
- รวบรวมรายชื่อเอกชนที่มีศักยภาพและเชื่อถือได้ และเอกชนไทยที่มีความสนใจ รวมถึง ช่วยคัดกรองตรวจสอบรายชื่อนักธุรกิจในไนจีเรียที่ติดต่อกับนักลงทุนไทย
- เป็นที่ปรึกษาเอกชนไทยในต่างแดน
- ศึกษาความเป็นไปได้สำหรับความตกลง FTA ไทย-ไนจีเรีย
- จัดงาน Trade Fair

4.2.4 ข้อเสนอแนะต่อองค์กรภาคเอกชน

- ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ ส่งเสริม และผลักดันให้ภาคการเงิน ทั้งธนาคาร และบริษัทประกัน ให้เงินกู้ และทำประกันความเสี่ยงต่างๆกับภาคเอกชน ในอัตราดอกเบี้ย และเบี้ยประกันที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโอนเงิน
- ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเห็นถึงความสำคัญของการออกไปลงทุนยังต่างประเทศ และโอกาสของการลงทุนไทยใน ไนจีเรีย
- รวมกลุ่มนักลงทุนไทยเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง
- ให้ความเห็นต่อแผนต่าง ๆ เช่น แผนการลงทุนระยะยาว และแผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน
- ผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนไทยในต่างประเทศ

4.2.5 ข้อเสนอแนะต่อเอกชน

- เข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ เช่น การเข้าร่วมสัมมนาเพื่อให้ได้แนวคิดในเบื้องต้น การเข้าอบรมเพื่อให้ได้แนวทางในเชิงลึก การออก Road Show เพื่อเข้าใจสถานการณ์จริง การจัดทำร่างโครงการ และการทำ Business Matching เชิงลึก
- สำหรับบางกิจการสามารถเข้าร่วมให้บริการ หรือ ขายวัสดุอุปกรณ์ แก่กิจการใหญ่ หรือรัฐวิสาหกิจที่เข้าไปลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานได้

- สร้างเครือข่ายกับภาคเอกชนที่มีประสบการณ์ในการลงทุนในต่างประเทศ
- ติดต่อและติดตามข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐของไทย เช่น สถานเอกอัครราชทูตของไทย BOI สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

4.3 ขั้นตอนการลงทุนในไนจีเรีย

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งทุติยภูมิ และปฐมภูมิจากการลงพื้นที่ภาคสนามและสัมภาษณ์เชิงลึกสามารถนำมาสรุปวิเคราะห์ข้อเสนอแนะขั้นตอนการลงทุนที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย ซึ่งมีขั้นตอน กระบวนการ และหน่วยงานเกี่ยวข้องหลากหลายหน่วยงานที่มีบทบาทแตกต่างกันไป รายงานฉบับนี้ ได้มีการประมวลข้อเสนอแนะทางการลงทุนในไนจีเรียเป็นขั้นตอนจำนวน 12 ขั้นตอน ดังนี้

1) หากมีความสนใจของไนจีเรีย นักลงทุนสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากทั้งหน่วยงานของไทย หน่วยงานในไนจีเรีย รวมถึงบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ในขั้นของการศึกษาข้อมูล แหล่งข้อมูลสำคัญคือ รายงานการศึกษาสู่ทางการลงทุนของ BOI ซึ่งได้มีการจัดทำรายงานเป็นภาษาไทย สะดวกต่อการศึกษานักลงทุน หรืออาจเข้าร่วมหลักสูตรการพัฒนานักลงทุนไทยในต่างประเทศของ BOI ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ แหล่งข้อมูลภายในประเทศ สำหรับนักลงทุนที่สะดวกจะติดต่อกับไนจีเรีย นักลงทุนควรติดต่อกับ NIPC เพื่อขอรับทราบข้อมูล หรือหากมีเป้าหมายเพื่อใช้กันเป็นฐานการผลิตและส่งออก ควรติดต่อกับ NEPZA ซึ่งจะให้ข้อมูลได้เป็นประโยชน์มากกว่าช่องทางอื่น ๆ

3) ในการสำรวจเชิงลึก หรือลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อตรวจสอบความเป็นจริง NIPC และ NEPZA เป็นประโยชน์ยิ่งต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว เพราะเป็นหน่วยงานกำกับและดูแลภาคธุรกิจไนจีเรีย ซึ่งนอกจากจะชี้พื้นที่ศักยภาพเหมาะสมต่อการลงทุนแล้ว ยังสามารถแนะนำหุ้นส่วนธุรกิจหรือร่วมกันพัฒนาโครงการลงทุนให้เข้าใจความจริงได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ ไทยมีสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจา และสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งเครือข่ายกลุ่มนักธุรกิจไทยไนจีเรีย

4) ขั้นตอนการจัดหาหุ้นส่วนธุรกิจถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการลงทุนในไนจีเรีย เหตุเพราะไทยกับไนจีเรียตั้งอยู่ใกล้กันมาก ระยะเวลาเดินทางระหว่างกันมากกว่า 10 ชั่วโมง อีกทั้งกฎระเบียบของไนจีเรียไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของที่ดินได้ ดังนั้น ความห่างไกลและข้อจำกัดดังกล่าว หุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นซึ่งจะคอยช่วยเหลือ ดูแลและการจัดการต่างไนจีเรียจึงสำคัญยิ่ง โดยช่องทางการสรรหาหุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่น ช่องทางที่สะดวกที่สุดคือ การติดต่อกับ Chamber of Commerce ในรัฐเป้าหมาย นอกจากนี้ อาจติดต่อขอรับการช่วยเหลือจาก NIPC และ NEPZA ได้อีกด้วย

5) เมื่อเตรียมการต่าง ๆ เรียบร้อยและมีแผนธุรกิจ พร้อมทั้งจะลงทุน นักลงทุนสามารถใช้ที่ปรึกษาทั้งระดับ Inter Brand หรือที่ปรึกษาระดับท้องถิ่นเพื่อที่จะจัดทำ Feasibility Study เชิงลึก โดยที่ปรึกษาทางธุรกิจสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างครอบคลุม และช่วยให้การจัดการธุรกิจในอนาคตเป็นไปอย่างราบรื่น

6) เมื่อนักลงทุนมั่นใจ พร้อมทั้งจะลงทุนในไนจีเรีย ในรูปภาพต่อไปจะได้อธิบายถึงขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นทำธุรกิจไปจนถึงการนำเงินกลับ

7) การจดทะเบียนธุรกิจ สามารถจดทะเบียนออนไลน์ได้กับ OSIC ของ NIPC และจากนั้นจึงดำเนินการในขั้นตอนย่อยต่างๆ

7.1) เปิดบัญชีกับธนาคารท้องถิ่น หรือธนาคารต่างชาติตามความสะดวก ทั้งนี้ นักลงทุนต้องขอ CCI เพื่อรับรองการนำเงินทุนเข้าสู่ไนจีเรียอย่างถูกต้อง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการนำผลตอบแทนกลับประเทศ

7.2) การขอสิทธิประโยชน์ต่างๆ สามารถกรอกแบบฟอร์ม และแสดงความจำนงค์ได้ที่ NIPC

7.3) ในการทำ EIA สามารถขอได้ที่ NESREA

7.4) ในการขออนุญาตแรงงานต่างชาติเข้าสู่ไนจีเรีย สามารถใช้บริการ OSIC ของ NIPC ได้

7.5) การจัดหาที่ดิน เป็นไปได้ 3 แนวทาง คือ (1) จัดหาเอง โดยสามารถเป็นเจ้าของได้ในรูปแบบนิติบุคคล (2) ใช้บริการจาก NEPZA ซึ่งได้มีการพัฒนา Zone ไว้แล้ว และ (3) ให้หุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นเป็นผู้จัดการในเรื่องดังกล่าว

7.6) การขออนุญาต NAFDAC สามารถยื่นขอการพิจารณาจาก NAFDAC ได้ว่าสินค้าที่เตรียมจำหน่ายเป็นสินค้าประเภทอาหารและยาหรือไม่ และเป็นไปตามข้อกำหนดของการจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวในไนจีเรียด้วยหรือไม่

7.7) การขออนุญาตก่อสร้าง ซึ่งเอกสารที่ใช้ประกอบในการขออนุญาตก่อสร้าง ได้แก่ แผนธุรกิจ แบบแปลนงานก่อสร้าง และ EIA

7.8) ขออนุญาตเริ่มดำเนินธุรกิจกับ OSIC ของ NIPC

7.9) การจัดหาแรงงานเป็นไปได้อีก 2 แนวทาง ดังนี้ (1) การตีตประกาศเอง ในข้อนี้อาจมีข้อดีที่ประหยัดต้นทุน แต่อาจเป็นการเพิ่มงานให้กับนักลงทุน อีกทั้ง หากบริษัทยังไม่มีชื่อเสียงมากพอ วิธีการนี้อาจได้ประสิทธิภาพต่ำ และ (2) ในกรณีที่มิหุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่น การให้หุ้นส่วนเป็นผู้จัดการในเรื่องดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะหุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นมีความชำนาญพื้นที่และรู้จักอุปนิสัยของแรงงานมากกว่า

8) เริ่มต้นดำเนินธุรกิจ โดยอาจมีการติดต่อกับทีมไทยแลนด์เป็นทางเลือก เพื่อที่จะได้รับคำปรึกษา

9) ช่องทางการจำหน่ายสินค้า เป็นไปได้ 2 แนวทาง คือ (1) การจำหน่ายด้วยตัวเอง ในกรณีที่บริษัทมีชื่อเสียงมากพอ และมีความมั่นใจในระบบการจัดการโลจิสติกส์ของบริษัท และ (2) การให้หุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นเป็นผู้จัดการในเรื่องดังกล่าว

10) นอกจากนี้ ในการสร้างเครือข่ายเพื่อขยายช่องทางทางธุรกิจไนจีเรีย หรือแม้กระทั่งการร่วมกันวิจัยพัฒนา หรือดัดแปลงสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาด นักลงทุนสามารถเข้าร่วมกับสมาคมได้กับ ศูนย์เศรษฐกิจการค้าไทย (ตั้งอยู่ที่กรุงอาบูจา แต่มีขอบเขตความรับผิดชอบทั่วทั้งประเทศ) ทีมไทยแลนด์ รวมถึงเข้าร่วมเป็นสมาชิกในสภาหอการค้าของรัฐเป้าหมายที่ต้องการลงทุน

11) ในการวิจัยพัฒนา หรือดัดแปลงผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด สามารถขอความร่วมมือจากบริษัทของไทยไทยในด้านเทคนิค หรือบริษัทท้องถิ่นในด้านตลาดและการกระจายสินค้า

12) การโอนทุนเพิ่มสามารถทำได้สะดวก และการโอนเงินกลับก็ไม่มีข้อจำกัดเช่นกัน เพียงแต่ต้องมีเอกสาร CCI รับรอง เพราะไนจีเรียควบคุมค่าเงินและต้องทราบที่ไปที่มาของเงิน หากนำเข้าถูกช่องทางการนำออกก็ไม่มีปัญหาใด

4.4 ข้อควรตระหนักในการลงทุนในไนจีเรีย

นอกจากนี้ ในการเข้าพบหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของไนจีเรียรวมถึง สถานเอกอัครราชทูตไทยและสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของไทย ณ กรุงอาบูจา และ บริษัทที่ปรึกษาด้านการจัดตั้งธุรกิจไนจีเรียยังได้รับข้อมูลในการดำเนินธุรกิจไนจีเรียที่นักลงทุนไทยต้องพึงตระหนักก่อนการตัดสินใจลงทุน ดังนี้

1) โอกาสสู่ทางการค้าและการลงทุนไนจีเรีย ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตรและ เกษตรแปรรูป เนื่องจากเทคโนโลยีในด้านการเกษตรของประเทศไนจีเรียยังไม่ทันสมัย และยังใช้ แรงงานเป็นหลัก ทำให้ไนจีเรียต้องการความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร และความรู้ในเรื่องเทคโนโลยี เครื่องจักรทางการเกษตร จึงเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการจำหน่ายและขยายตลาดของ เครื่องมือและเครื่องจักรในด้านการเกษตร

2) ข้อควรระวังในการทำธุรกิจในไนจีเรีย ได้แก่ ความปลอดภัย เป็นประเด็นที่นักธุรกิจ ต่างชาติต้องให้ความสำคัญ ซึ่งในบางพื้นที่ไม่สามารถเดินทางโดยไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย นอกจากนี้ต้องระมัดระวัง ในการมีผู้แอบอ้างในการที่จะดำเนินการออกใบอนุญาตต่าง ๆ ให้จึงควรจะ ปรึกษสถานทูต เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

3) การตั้งบริษัทไนจีเรีย มีค่าใช้จ่ายเริ่มต้นที่ 10 ล้าน Naira (950,000 บาท) และต้องมี ผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 2 คน ยกเว้นในประเภทธุรกิจน้ำมันและแก๊ส จำเป็นต้องมี Local Partner ถือหุ้น อย่างน้อย 51%

4) การทำธุรกิจในไนจีเรียนั้น การสร้างความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่ดีกับคนท้องถิ่นและ การหา Local Partner ที่ดีถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

5) ข้อมูลเรื่องสกุลเงินไนจีเรีย ปัจจุบันเงินดอลลาร์สหรัฐเริ่มถูกเงินหยวนจากจีนเข้ามา เป็นคู่แข่ง เนื่องจากนักธุรกิจจีนจำนวนมากเริ่มมาทำธุรกิจในไนจีเรีย ทำให้มีการใช้จ่ายด้วยเงินหยวน มากขึ้น

6) ถ้าจะมาตั้งโรงงานผลิตสินค้าที่ไนจีเรีย ควรมองเรื่องตลาดในประเทศมากกว่าตลาด ต่างประเทศ เนื่องจากต้นทุนค่าขนส่งที่สูง

บรรณานุกรม

- Abuja Technology Village Free Zone Company. [Online]. 2017. Available from: <https://abujatechnologyvillage.com/>.
- Adedeji, Adesina Akanji. Spatial exploration and analysis of electricity poverty: a case study of Ibadan, Southwestern, Nigeria. [Online]. 2016. Available from: <https://lra.le.ac.uk/handle/2381/37461>
- Africa Telecom & IT. Nigeria's National Science, Technology and Innovation Roadmap (2017–2030)–Executive Summary. [Online]. 2014. Available from: <http://www.africatelecomit.com/nigerias-national-science-technology-and-innovation-roadmap-2017-2030-executive-summary>.
- AgroNigeria. Nigeria's domestic fish production rises to 1.1m tonnes–Osinbajo. [Online]. (December 18, 2017). Available from: <https://www.agronigeria.com.ng/nigerias-domestic-fish-production-rises-1-1m-tonnes-osinbajo/>.
- American Journal of Experimental Agriculture. Review of Aquaculture Production and Management in Nigeria. [Online]. 2014. Available from: <http://eprints.covenantuniversity.edu.ng/3561/1/AJEA%20final%20publication.pdf>.
- Bank of Thailand. การลงทุนโดยตรง: คนไทยไปทำธุรกิจอะไรในต่างประเทศ. [Online]. 2016. Available from: https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/Articles/Doc_Lib_statisticsHorizon/TEI.pdf
- Ben Chendo, Lawal, Osuji, Osugiri, and Ibegwa. “Cost and returns of paddy rice production in Kaduna State of Nigeria.” International Journal of Agricultural Marketing, Vol.2, 5 (2015): 84–89
- CILT. The Chartered Institute of Logistics and Transport (CILT). [Online]. 2017. Available from: <https://www.ciltnigeria.org/about-us/>.
- Dunning, John H. Foreign Direct Investment and Governments. Catalysts for economic restructuring, 2003.
- Ecorys. Exchange of Good Practice in Foreign Direct Investment Promotion. [Online]. 2013. Available from: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/4669/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>.

- Elsevier Ltd. Pathways to a fully sustainable electricity supply for Nigeria in the mid-term future. [Online]. 2018. Available from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0196890418311361?via%3Dihub>.
- Federal Ministry of Agriculture and Rural Development. NIGERIA–NATIONAL AQUACULTURE STRATEGY. [Online]. 2017. Available from: <https://fmard.gov.ng/wp-content/uploads/2017/10/National-Aquaculture-Strategy-for-Nigeria.pdf>.
- Fisheries Committee for the West Central Gulf of Guinea. Nigeria fishery statistics–2016 Summary report. [Online]. 2016. Available from: <https://www.fcwc-fish.org/fisheries/statistics/nigeria/901-nigeria-fishery-statistics-2016-summary-report>.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations. Fishery and Aquaculture Country Profiles-The Federal Republic of Nigeria. [Online]. 2017. Available from: <http://www.fao.org/fishery/facp/NGA/en>.
- IBNet Tariffs DB. Lagos Water Corporation(Nigeria). [Online]. 2017. Available from: <https://tariffs.ib-net.org/sites/IBNET/ViewTariff?tariffId=7322&countryId=0>.
- Ibrahim Hussain Kobe and Economic Assesment of Agricultural Land Market in Rural Nigeria. Pattern and Drivers. [Online]. 2017. Available from: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2321024917732889>
- Journal of Agricultural Science and Technology B7. Possible Aquaculture Development on Nigeria : Evidence for Commercial Prospects. [Online]. 2017. Available from: https://www.researchgate.net/publication/321970866_Possible_Aquaculture_Development_in_Nigeria_Evidence_for_Commercial_Prospects.
- Knightfrank. Connecting people & property, perfectly. [Online]. 2016. Available from: <https://www.knightfrank.com/africa/lagos-abuja>.
- KPMG Nigeria. A Guide to the Nigerian Power Sector. [Online]. 2016. Available from: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ng/pdf/tax/a-guide-to-nigerian-power-sector.pdf>.
- Lonelyplanet. Land of Nigeria. [Online]. Available from: <https://www.lonelyplanet.com/nigeria/transport/getting-there-away/land>.
- Minimum-wage.org. Pakistan Minimum Wage, Labor Law, and Employment Data Sheet Pakistan Minimum Wage Rate 2019. [Online]. 2019. Available from: <https://www.minimum-wage.org/international/pakistan>.

- Minister of Science and Technology, Federal Republic of Nigeria. Presentation for meeting “16th Session of the Commission on Science and Technology for Development (CSTD)”. [Online]. June 3, 2013. Available from: https://unctad.org/meetings/en/Presentation/CSTD_2013_Ministerial_STI_Nigeria.pdf.
- National Board For Technology Incubation (NBTI), Federal Ministry of Science & Technology. [Online]. 2019. Available from: <https://nbt.gov.ng/>.
- Nigeria–Transportation. Explore come back different. [Online]. Available from: <https://www.iexplore.com/articles/travel-guides/africa/nigeria/transportation>
- Nigerian association of chambers of commerce industry mines and agriculture. The Voice of Nigerian Business. [Online]. Available from: <https://www.naccima.com/membership/member-chambers.html>.
- Nigerian electricity regulatory commission. NERC Audited Financial Statements. [Online]. 2018. Available from: <https://www.nercng.org/index.php/library/documents/NERC-Reports/NERC-Audited-Financial-Statements/NERC-Annual-Report-and-Audited-Financial-Statements-December-31-2018/>
- Palgrave Communications volume 2, Article number: 16015. Science, technology and innovation indicators in policy-making: the Nigerian experience. [Online]. 2016. Available from: <https://www.nature.com/articles/palcomms201615>.
- Paschal Okafor. New Energy Tariff & Cost PHCN Eko Distribution Lagos 2013. [Online]. 2013. Available from: <https://www.naijatechguide.com/2013/06/new-energy-tariff-cost-phcn-eko.html>
- Piseporn Wasawong “The Impact of the Rice Pledging Policy: The Case of Thailand, A Linear Programming Approach.” Southeast Asian Journal of Economics, Volume 6, Number 2 (December 2018).
- Rabiaty Yusuf. Ethnic Inequality in Nigeria. [Online]. 2016. Available from: <https://mcdaniel.hu/ethnic-inequality-nigeria/>.
- Skretting. Accelerating aquaculture growth in Nigeria. [Online]. April 9, 2018. Available from: <https://www.skretting.com/en/media/news/accelerating-aquaculture-growth-in-nigeria/1574514>.
- Suwit. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประเทศไนจีเรียจากเอกสาร “สำรณำรูก่อนเดินทาง”. [Online]. 2012. Available from: http://mydreaminabuja.blogspot.com/2012/10/blog-post_31.html.
- Techpoint.africa. Nigeria’s Technology Incubation Centres are not living up to their potential. [Online]. September 19, 2018. Available from: <https://techpoint.africa/2018/09/19/technology-incubation-centre-nigeria/>.

- The Embassy of the Kingdom of the Netherlands, Lagos Office. Aquaculture in Nigeria Fact Sheet 2019. [Online]. 2019. Available from:
<https://www.agroberichtenbuitenland.nl/binaries/agroberichtenbuitenland/documenten/publicaties/2019/01/23/factsheet-aquaculture-in-nigeria/Aquaculture+in+Nigeria.pdf>.
- The Nigerian Economic Summit Group. Science and Technology Policy Commission. [Online]. 2019. Available from: <https://nesgroup.org/science-and-technology-policy-commission/>.
- United nations conference on trade and development. INVESTMENT AND NEW INDUSTRIAL POLICIES. [Online]. 2018. Available from:
https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2018_en.pdf.
- Washwatch.org. Population of Nigeria. [Online]. Available from:
<https://washwatch.org/en/countries/nigeria/summary/statistics/>.
- Wikipedia. Federal Ministry of Science and Technology. [Online]. 2018. Available from:
https://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Ministry_of_Science_and_Technology.
- Wikipedia. List of airports in Nigeria. [Online]. Available from:
https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_airports_in_Nigeria.
- WorldFish. Nigeria. [Online]. 2017. Available from:
<https://www.worldfishcenter.org/country-pages/nigeria>.
- ระบบคมนาคมขนส่ง. ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. [Online]. Available from: http://www.exim.go.th/doc/research/targeted_country/7728.pdf.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลจากการเข้าพบหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในไนจีเรีย

1. The Nigerian Export Import Bank (NEXIM)

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งไนจีเรีย ก่อตั้งโดยกระทรวงการคลังและธนาคารกลางของไนจีเรีย มีภารกิจ ดังนี้

- 1) ให้การรับประกันสินเชื่อส่งออกและประกันสินเชื่อส่งออกให้กับลูกค้า
- 2) การให้เครดิตในสกุลเงินท้องถิ่นแก่ลูกค้าเพื่อสนับสนุนการส่งออก
- 3) การจัดตั้งและการจัดการกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก
- 4) การให้การประกันสินเชื่อในประเทศ โดยต้องมีส่วนช่วยในการส่งออก
- 5) บำรุงรักษาระบบข้อมูลการค้าในการสนับสนุนธุรกิจส่งออก

ประเด็น :

- 1) NEXIM ให้ข้อมูลเรื่องอุตสาหกรรมที่นักลงทุนไทยเข้ามาลงทุนในไนจีเรียแล้ว ได้แก่ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร เช่น แปรรูปข้าวและมันสำปะหลัง เป็นต้น
- 2) ปัจจุบันรัฐบาลไนจีเรียมีนโยบายลดการนำเข้าอาหารและสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยสนับสนุนการปลูกข้าวภายในประเทศ แต่ยังเป็นโอกาสสำหรับนักลงทุนไทยในเรื่องเทคโนโลยีเครื่องจักรกลทางการเกษตร ซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องข้าว และเป็นที่ต้องการอย่างมากในไนจีเรีย เนื่องจากปัญหาโรงสีข้าวมีไม่เพียงพอ รวมถึงเครื่องสีข้าวที่มีคุณภาพต่ำ
- 3) NEXIM ให้การสนับสนุนการนำเข้าเครื่องจักรทางการเกษตรจากไทย โดยธนาคารเป็นผู้ให้การรับประกันแก่ลูกค้าที่สั่งซื้อ โดยเครื่องจักรทางการเกษตรที่ไนจีเรียสั่งซื้อ ได้แก่ รถไถ เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก เครื่องนวดข้าว แตรกเตอร์สำหรับปรับสภาพหน้าดิน และปั้มน้ำ เป็นต้น
- 4) อุตสาหกรรมเหมืองแร่เป็นอีกหนึ่งโอกาสที่น่าสนใจสำหรับนักธุรกิจไทย เนื่องจากไนจีเรียมีทรัพยากรแร่จำนวน 34 ชนิด ได้แก่ ทองคำ ถ่านหิน ดีบุก เป็นต้น โดยนักลงทุนจะได้ยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์การทำเหมืองแร่

2. The Nigerian Investment Promotion Commission (NIPC)

The Nigerian Investment Promotion Commission (NIPC) เป็นหน่วยงานรัฐบาลของไนจีเรียที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการลงทุนในประเทศไนจีเรีย มีภารกิจ ดังนี้

- 1) ประสานงาน ติดตาม ส่งเสริม และให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำที่จำเป็นสำหรับการจัดตั้ง และการดำเนินงานของบริษัทในไนจีเรีย
- 2) ริเริ่มและสนับสนุนมาตรการที่จะเพิ่มตัวเลขการลงทุนในไนจีเรียสำหรับนักลงทุนชาวไนจีเรียและชาวต่างชาติ
- 3) ส่งเสริมการลงทุนทั้งภายในและนอกประเทศไนจีเรียด้วยมาตรการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็น :

1) อุตสาหกรรมหลักของไนจีเรียแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมการเกษตร เช่น การผลิตพืชผลด้วยเครื่องจักร (ข้าว ลูกเดือย มันสำปะหลัง อ้อย โกโก้) การผลิตเครื่องมือทางการเกษตร การแปรรูปอาหาร การแปรรูปเนื้อวัว น้ำผลไม้กระป๋อง เครื่องดื่มและขนมหวาน เป็นต้น (2) อุตสาหกรรมการผลิต เช่น อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมการผลิตเบียร์ เป็นต้น (3) การบริการ เช่น ธุรกิจการค้าส่งและค้าปลีก ธุรกิจด้านโทรคมนาคม และธุรกิจด้านการเงิน และประกันภัย เป็นต้น

2) สำหรับโอกาสการลงทุนของนักธุรกิจไทยในไนจีเรีย NIPC แนะนำการลงทุนในอุตสาหกรรมผลิตสินค้าเกษตร เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ลูกเดือย เป็นต้น และการลงทุนผลิตเครื่องจักรทางการเกษตร

3) สิทธิและประโยชน์ที่ได้รับจาก NIPC ดังนี้

- การลดหย่อนภาษีเงินได้สำหรับระยะเวลา 3-5 ปี
- การยกเว้นภาษีสำหรับการนำเข้าเครื่องจักรทางการเกษตรและอุปกรณ์แปรรูปทางการเกษตร
- การยกเว้นดอกเบี้ยจากภาษีเงินให้สินเชื่อแก่กิจการทางการเกษตร
- การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT)
- สิทธิการเข้าถึงโครงการรับประกันสินเชื่อการเกษตร (Agricultural Credit Guarantee Scheme)
- ได้รับความคุ้มครองจากข้อตกลงการส่งเสริมการลงทุนและการคุ้มครองสำหรับการลงทุน

4) เรื่องการถือครองที่ดิน บริษัทที่จดทะเบียนในไนจีเรียสามารถถือครองที่ดินได้ 100%

5) ปัจจุบัน NIPC มี One Stop Investment Center คอยให้บริการนักลงทุนสำหรับการติดต่อ ธุรกิจในทุกพื้นที่ของประเทศ

3. JICA Nigeria office

เป็นองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency) มีภารกิจในการให้คำปรึกษาตลอดจนความช่วยเหลือด้านการพัฒนาประเทศอย่างเป็นทางการในนามของรัฐบาลญี่ปุ่นแก่ประเทศกำลังพัฒนา ทั้งการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม รวมถึงส่งเสริมการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศ

ประเด็น :

1) JICA ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- การกำจัดโรคโปลิโอ
- การพัฒนาระบบน้ำประปาในชนบท
- การพัฒนาระบบไฟฟ้าในชนบท
- การสร้างโรงเรียน

2) JICA ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมที่นักธุรกิจไทยสามารถลงทุนในไนจีเรีย ดังนี้

– อุตสาหกรรมชิ้นส่วน/อะไหล่รถยนต์ เนื่องจากไนจีเรียมีประชากรประมาณ 200 ล้านคนทำให้มีอัตราปริมาณการใช้รถยนต์เป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เป็นการใช้รถยนต์มือสอง ซึ่งนำเข้าจากญี่ปุ่นและยุโรปเกือบสิ้น ปัจจุบันมีโรงงานประกอบรถยนต์ที่มีใบอนุญาตประกอบรถยนต์ 35 แห่ง และมีความต้องการในเรื่องชิ้นส่วน/อะไหล่รถยนต์จำนวนมาก จึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพในการตั้งโรงงานผลิตชิ้นส่วน/อะไหล่รถยนต์

– อุตสาหกรรมการเกษตรและเกษตรแปรรูป เช่น ผลผลิตจากข้าว แป้งมันสำปะหลัง หรือผลไม้ เช่น มะม่วง ซึ่งสามารถแปรรูปเป็นน้ำมะม่วง หรือมะม่วง

3) โครงการที่ JICA กำลังดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ในปัจจุบัน ได้แก่

- โครงการพัฒนาพลังงานน้ำ (Hydro Power Generation)
- โครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าในเมือง Lagos และรัฐ Ogun
- โครงการพัฒนารถไฟสำหรับขนส่งมวลชนในเมือง Lagos
- โครงการพัฒนาทางด่วนระหว่างเมือง Abidjan-Lagos

4. สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอาบูจาและอัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายการพาณิชย์)

ประเด็น :

1) โอกาสสู่ทางการค้าและการลงทุนในไนจีเรีย ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตรและเกษตรแปรรูป เนื่องจากเทคโนโลยีในด้านการเกษตรของประเทศไนจีเรียยังไม่ทันสมัย และยังใช้แรงงานเป็นหลัก ทำให้ไนจีเรียต้องการความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร และความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีเครื่องจักรทางการเกษตร จึงเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการจำหน่ายและขยายตลาดของเครื่องมือและเครื่องจักรในด้านการเกษตร

2) ข้อควรระวังในการทำธุรกิจในไนจีเรีย ได้แก่ ความปลอดภัย เป็นประเด็นที่นักธุรกิจต่างชาติต้องให้ความสำคัญ ซึ่งในบางพื้นที่ไม่สามารถเดินทางโดยไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย นอกจากนี้ต้องระมัดระวัง ในการมีผู้แอบอ้างในการที่จะดำเนินการออกใบอนุญาตต่าง ๆ ให้ จึงควรจะปรึกษสถานทูต เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

5. The Federal Ministry of Agriculture and Rural Development (FMARD)

เป็นหน่วยงานภาครัฐมีภารกิจในการควบคุมงานวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร

ประเด็น :

1) FMARD ได้ให้ข้อมูลในเรื่องที่รัฐบาลไนจีเรียให้การสนับสนุนเกี่ยวกับนโยบายทางการเกษตร และสัตว์น้ำ ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตรและเกษตรแปรรูป เช่น การปลูกข้าว ธัญพืช มันสำปะหลัง เพื่อนำไปแปรรูปเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะข้าว นั้นสามารถปลูกได้ 3 ครั้งต่อปี อุตสาหกรรมเพาะพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำ เช่น ปลาดุก ปลาหมอ ซึ่งไนจีเรียมองว่าไทยมีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านการเพาะเลี้ยง รวมถึงการแปรรูปวัตถุดิบในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ

2) FMARD ให้ข้อมูลถึงปัญหาและอุปสรรคสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและฟาร์มปลา ดังนี้

- ไนจีเรียประสบปัญหาเกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรรม อีกทั้งใช้แรงงานคนเป็นหลัก นอกจากนี้ยังขาดเครื่องจักรที่เหมาะสมกับเกษตรกร
- เมื่อมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ไนจีเรียเผชิญปัญหาการขาดแคลนห้องเย็นเพื่อเก็บรักษาทำให้ผลผลิตเสียหายจำนวนมาก
- การควบคุมราคาสินค้านั้นยังไม่ครอบคลุมทั้งประเทศ

6. The Abuja Chamber of Commerce and Industry (ACCI)

หอการค้าและอุตสาหกรรมอาบูจาจากมีสถานะเป็นบริษัทจำกัด โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมภายในเขต Federal Capital Territory (FCT) ของกรุงอาบูจา และในเขตอื่นๆ ปัจจุบันหอการค้าและอุตสาหกรรมอาบูจาได้สร้างเครือข่ายกับกลุ่มธุรกิจสมาคมการค้า หอการค้านานาชาติ หน่วยงานราชการ สำนักงานการค้า และสถานทูตต่างประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนและการพัฒนาธุรกิจภายในเขต FCT

ประเด็น :

- 1) ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในแอฟริกาตะวันตก และมีทรัพยากรที่ยังอุดมสมบูรณ์ ได้แก่ น้ำมัน อัญมณี แร่ธาตุต่าง ๆ จึงเป็นโอกาสที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุนไทยซึ่งในปัจจุบันมีนักลงทุนเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเหล่านี้ในจำนวนไม่มากนัก
- 2) ACCI ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสที่น่าสนใจสำหรับการลงทุนในไนจีเรีย ดังนี้
 - อุตสาหกรรมการเกษตรและเกษตรแปรรูป เช่น การปลูกโกโก้ เม็ดมะม่วงหิมพานต์ การแปรรูปมันสำปะหลัง ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้คิดเป็นร้อยละ 40 ของ GDP ไนจีเรีย
 - อุตสาหกรรมอัญมณี ไนจีเรียเป็น 1 ใน 3 ประเทศที่มีอัญมณีดิบมากที่สุดในโลก ปัจจุบันมีความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กับสถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติของไทย (The Gem and Jewelry Institute of Thailand: GIT) ในหลักสูตรอบรมความรู้ด้านอัญมณี
 - อุตสาหกรรมการแปรรูปไม้ ไนจีเรียมีทรัพยากรไม้จำนวนมาก ซึ่งเหมาะสำหรับการทำเฟอร์นิเจอร์ แต่คนไนจีเรียยังขาดความรู้ในเรื่องการแปรรูป จึงต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเข้าไปถ่ายทอดองค์ความรู้
 - อุตสาหกรรมสิ่งทอ ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีแรงงานเป็นจำนวนมาก และค่าแรงถูก จึงน่าสนใจสำหรับการมาตั้งฐานการผลิตเพื่อส่งออก
 - อุตสาหกรรมประมง ไนจีเรียมีพื้นที่ติดกับมหาสมุทรแอตแลนติก ซึ่งมีปริมาณปลาและสัตว์น้ำต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก จึงเป็นโอกาสในการตั้งโรงงานเพื่อแปรรูปจำหน่ายภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ
- 3) ACCI มี Helpdesk ในการให้ความช่วยเหลือนักลงทุนต่างชาติในเรื่องการทำธุรกิจ รวมไปถึงการจับคู่ทางธุรกิจ ซึ่งมีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากนักธุรกิจไนจีเรียมีการขึ้นทะเบียนไว้กับทาง ACCI ทำให้นักลงทุนต่างชาติมั่นใจได้

8. Ernst & Young, Nigeria office (EY)

เป็นบริษัทชั้นนำระดับโลกด้านประกัน ภาษี การทำธุรกรรม และการให้บริการคำปรึกษา บริษัท EY ที่ไนจีเรียดำเนินงานมา 50 ปี และทำงานร่วมกับบริษัทขนาดใหญ่ ทั้งภาครัฐและเอกชน กระจายอยู่ทั่วทุกภาคส่วนในไนจีเรีย

ประเด็น :

1) EY ให้ข้อมูลว่าในอดีตไนจีเรียเป็นประเทศที่พึ่งพาการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภค เนื่องจากการเพิ่มจำนวนของประชากรอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจึงมีนโยบายลดการนำเข้าสินค้า และหันมาผลิตสินค้าเองมากขึ้น

2) อุตสาหกรรมการเกษตรเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญอย่างมากในไนจีเรีย โดยเฉพาะข้าว ไนจีเรียเคยเป็น 1 ใน 5 ประเทศที่นำเข้าข้าวมากที่สุดในโลก แต่ปัจจุบันรัฐบาลสนับสนุนให้ชาวนาเริ่มปลูกข้าวเพื่อบริโภคภายในประเทศและส่งออก ทั้งนี้ ยังต้องการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีการปลูกข้าว การพัฒนาพันธุ์ข้าว รวมไปถึงเครื่องจักรการเกษตร

3) สำหรับการลงทุนเกี่ยวกับการปลูกข้าวนั้นจะได้รับสิทธิประโยชน์ คือ การได้รับยกเว้น ภาษีและเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมถึงการยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักร

4) การตั้งบริษัทที่ไนจีเรีย มีค่าใช้จ่ายเริ่มต้นที่ 10 ล้าน Naira (950,000 บาท) และต้องมีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 2 คน ยกเว้นในประเภทธุรกิจน้ำมันและแก๊ส จำเป็นต้องมี Local Partner ถือหุ้นอย่างน้อย 51%

5) การทำธุรกิจในไนจีเรียนั้น การสร้างความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่ดีกับคนท้องถิ่นและการหา Local Partner ที่ดีถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

6) ข้อมูลเรื่องสกุลเงินในไนจีเรีย ปัจจุบันเงินดอลลาร์สหรัฐเริ่มถูกเงินหยวนจากจีนเข้ามาเป็นคู่แข่ง เนื่องจากนักธุรกิจจีนจำนวนมากเริ่มมาทำธุรกิจในไนจีเรีย ทำให้มีการใช้จ่ายด้วยเงินหยวนมากขึ้น

9. Thai Farm International Limited

บริษัท Thai Farm International จัดตั้งขึ้นใน ปี ค.ศ. 2006 โดยนักธุรกิจชาวเอเชียและชาวไนจีเรีย ผลิตแป้งมันสำปะหลังสำหรับการบริโภค และยังผลิตแป้งชนิดต่าง ๆ เช่น แป้งดิบ แป้งดัดแปร ซึ่งใช้เป็นส่วนผสมสำหรับการผลิตเบียร์ การผลิตกาว และการผลิตอาหารพื้นเมือง

ประเด็น :

1) Thai Farm ให้ข้อมูลในการทำธุรกิจแปรรูปมันสำปะหลังในไนจีเรียนั้นเป็นโอกาสที่น่าสนใจ ซึ่งบริษัทใช้เวลาในการศึกษาข้อมูลประมาณ 10 ปีก่อนที่จะตั้งโรงงานเนื่องจากการเพาะปลูกมันสำปะหลังมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เช่น คุณภาพของดิน สภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลให้ผลผลิตมันสำปะหลังนั้นมีคุณภาพที่แตกต่างกัน

2) Thai Farm ได้เล่าถึงข้อควรระวังในการทำธุรกิจในไนจีเรีย ดังนี้

– ปัญหาเรื่องแรงงานไนจีเรียขาดทักษะ ทำให้ส่งผลกระทบต่อ การเพาะปลูกมันสำปะหลังรวมถึงขั้นตอนการแปรรูป

– โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่ยังไม่เพียงพอ ระบบขนส่งมีค่าใช้จ่ายที่สูงเนื่องจากสภาพถนนที่เดินทางลำบาก ค่าไฟฟ้ามีราคาสูง

- เรื่องความปลอดภัยในไนจีเรีย โรงงานของ Thai Farm ตั้งอยู่นอกตัวเมือง ทำให้จำเป็นต้องจ้างตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคอยดูแลบริเวณโรงงาน
 - การทำธุรกิจในไนจีเรียจำเป็นต้องมีคนที่รู้จักกับผู้มีอำนาจของรัฐ เนื่องจากพื้นที่ในแต่ละรัฐมีกฎเกณฑ์และภาษีที่แตกต่างกัน
- 3) ทาง Thai Farm แนะนำว่าถ้าจะมาตั้งโรงงานผลิตสินค้าที่ไนจีเรีย ควรมองเรื่องตลาดในประเทศ มากกว่าตลาดต่างประเทศ เนื่องจากต้นทุนค่าขนส่งที่สูง

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถาม “แนวโน้มการลงทุนไทยในต่างประเทศ”

กรณีศึกษาการลงทุนในกิจการเพาะปลูกข้าวของผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
ของไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย

1. ท่านได้มีการลงทุน ในต่างประเทศหรือไม่ ถ้ามีท่านมีสัดส่วนการลงทุนในต่างประเทศร้อยละเท่าไร

- ☐ ไม่มีการลงทุนในต่างประเทศ
- ☐ มีการลงทุนในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศ.....สัดส่วนการลงทุน.....%
ประเทศ.....สัดส่วนการลงทุน.....%
- ☐ มีการค้าส่งออกไปประเทศต่าง ๆ เช่น.....

2. หากท่านมีการลงทุนในต่างประเทศ ท่านเข้าไปลงทุนในต่างประเทศในรูปแบบใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ การลงทุนโดยร่วมทุนกับผู้ประกอบการในประเทศที่ไปลงทุน
- ☐ การลงทุนจัดตั้งบริษัทใหม่หรือขยายฐานการผลิตในต่างประเทศ
- ☐ การลงทุนโดยการควบรวมกิจการ
- ☐ การลงทุนซื้อกิจการที่มีอยู่เดิม
- ☐ อื่น ๆ.....

หากท่านมีการลงทุนในต่างประเทศ ปัจจัยหรือเหตุผลใดที่ท่านตัดสินใจทำการลงทุนในต่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ การแสวงหาตลาดใหม่ และ/หรือ รักษาส่วนแบ่งตลาดเดิมไว้
- ☐ การแสวงหาวัตถุดิบและต้นทุนการจ้างแรงงานที่ถูกกว่าภายในประเทศ
- ☐ การลดอุปสรรคทางการค้าจากการเข้าไปผลิตสินค้าในบางประเทศ
- ☐ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแสวงหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่
- ☐ การกระจายความเสี่ยงให้กับธุรกิจ
- ☐ อื่นๆ.....

3. ในอนาคตท่านมีแนวโน้มที่จะลงทุนในกลุ่มประเทศใดบ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ☐ ไม่มีแนวโน้มที่จะลงทุน เนื่องจาก.....
- ☐ มีแนวโน้มที่จะลงทุนในกลุ่มประเทศ.....
เนื่องจาก.....
- ☐ ไม่แน่ใจ เนื่องจาก.....

4. ท่านคิดว่ากิจการด้านการปลูกข้าวของไทยมีศักยภาพไปลงทุนในต่างประเทศหรือไม่เหตุใด

- ☐ มี เนื่องจาก.....
- ☐ ไม่มี เนื่องจาก.....
- ☐ ไม่แน่ใจ เนื่องจาก.....

5. ในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบันท่านคิดว่าปัจจัยใดที่จะสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยขยายการลงทุนไปต่างประเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตและค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น
- ☐ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศของประเทศต่าง ๆ
- ☐ ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยขยายการลงทุนไปต่างประเทศมากขึ้น
- ☐ ค่าเงินบาทที่แข็งค่า
- ☐ ศักยภาพและความพร้อมทางด้านเงินลงทุนของผู้ประกอบการ
- ☐ อื่นๆ.....

6. ท่านอยากให้ภาครัฐสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศของภาคเอกชนอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ การให้ความรู้เบื้องต้นสำหรับการไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น ขั้นตอนการลงทุน ข้อมูลด้านการตลาด เป็นต้น
- ☐ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบของประเทศต่าง ๆ เช่น ระบบการค้า ระบบภาษี การขอใบอนุญาตต่าง ๆ เป็นต้น
- ☐ การปรับปรุงกฎระเบียบในการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศให้เอื้อต่อการไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น
- ☐ การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานเพื่อออกไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการผลิต การจับคู่ธุรกิจ เป็นต้น
- ☐ อื่นๆ.....

7. จากการศึกษาของปีโอไอร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลังพบว่าการลงทุนปลูกข้าวที่ไนจีเรียมีความคุ้มค่า โดยการวิเคราะห์ในเบื้องต้นจากต้นทุนค่าจัดตั้งธุรกิจ และค่าเครื่องจักรไม่เกิน 30 ล้านบาท จะใช้ระยะเวลาคืนทุนประมาณ 2 ปี ท่านมีความสนใจและความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวบังอร จิตะไพศาลผล
ประวัติการศึกษา	- ปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ - ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2527-2538	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน ศูนย์บริการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
พ.ศ. 2538-2540	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน กองส่งเสริมการลงทุนที่ 4 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
พ.ศ. 2540-2552	หัวหน้าหน่วยงานช่างฝีมือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
พ.ศ. 2552-2556	ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการลงทุน ณ นครกวางโจว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
พ.ศ. 2556-2559	ผู้อำนวยการกลุ่มบัตรส่งเสริม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน